

1. Polazišta	4
1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE	4
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru	4
1.1.1.1. Geografski i geoprometni položaj	4
1.1.1.2. Naselja općine Jakšić kroz povijest	5
Jakšić – općinsko središte	5
Bertelovci	7
Cerovac.....	7
Eminovci	8
Granje	8
Radnovac.....	9
Rajsavac	9
Svetinja	10
Tekić	11
Treštanovci	12
1.1.1.3. Površina, naseljenost, stanovništvo	12
1.1.1.4. Naselja, građevinska područja i ostala izgrađena područja	16
Naselja	16
Građevinska područja	17
Ostala izgrađena područja	17
1.1.1.5. Osnovne kategorije korištenja prostora	17
1.1.1.6. Prirodna obilježja	18
Reljef	18
Klima	19
Hidrološka i hidrogeološka obilježja	20
Pedološka i biovegetacijska obilježja	21
Geološka i tektonska obilježja	23
1.1.1.7. Zaštićene prirodne vrijednosti i kulturna dobra	26
Zaštićene prirodne vrijednosti	26
Prirodna baština na području općine Jakšić, zaštićena je prema Zakonu o šumama i Pravilniku o uređenju šuma.....	26
Predložena/evidentirana područja za zaštitu temeljem Zakona o šumama.....	26
Kulturna dobra.....	27
Postojeće stanje.....	27
Povijest	27
Glavne karakteristike građevinskog fonda	28
Degradacije.....	30
Popis kulturnih dobara po naseljima	30
Arheološki lokaliteti na području općine Jakšić.....	32
1.1.1.8. Krajobrazne značajke prostora Općine	36
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke	37
1.1.2.1. Prirodni potencijal i korištenje resursa	37
Poljoprivredne površine.....	37
Šumske površine.....	39
1.1.2.2. Gospodarski potencijal	42
Gospodarska struktura	42
Proizvodne djelatnosti	43
Turizam	43
Ribnjačarstvo.....	43
1.1.2.3. Društvene djelatnosti	44
Uprava.....	45
Socijalna zaštita	47
Obrazovanje	47
Predškolski odgoj.....	48
Osnovnoškolsko obrazovanje	48

Zdravstvo.....	49
Kultura i udruge	50
Vjerske institucije.....	52
Sport i rekreacija	53
1.1.2.4. Komunalne djelatnosti	57
1.1.2.5. Prometni infrastrukturni sustav	58
Cestovni promet	59
Željeznički promet	59
Zračni promet	60
Poštanski promet.....	60
Područna uprava.....	60
Poštansko središte.....	60
Izvršna jedinica	60
Poštanski ured	60
Telekomunikacije.....	61
Pokretne komunikacije.....	62
RTV sustav veza	63
1.1.2.6. Energetski sustav	63
Plinoopskrba.....	63
Elektroenergetika	63
Potrošnja električne energije.....	63
Prijenosna mreža	63
Distribucijska mreža.....	63
1.1.2.7. Vodno gospodarski sustav	64
Vodoopskrba	64
Odvodnja otpadnih voda	66
Uređenje vodotoka i voda.....	66
Melioracijska odvodnja i navodnjavanje	68
Melioracijska odvodnja.....	68
Melioracijsko navodnjavanje	68
1.1.2.8. Gospodarenje s otpadom	69
1.1.2.9. Stanje okoliša	69
Onečišćenje voda.....	69
Onečišćenje zraka.....	70
Onečišćenje tla.....	70
Opterećenje bukom	71
1.1.2.10. Područje posebne namjene.....	71
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	72
1.1.3.1. Obveza iz Prostornog plana Požeško-slavonske županije	72
Stanovništvo.....	72
Naselja	73
Sustav središnjih naselja i razvojnih središta	73
Organizacija i osnovna namjena korištenja prostora.....	74
Gospodarske djelatnosti.....	74
Planirana funkcija lokalnog središta	75
Uvjeti određivanja građevinskih područja.....	76
Kriteriji za utvrđivanje građevinskih područja	76
Zaštita vrijednosti krajobraza.....	79
Razvoj infrastrukturnih sustava	79
Cestovni promet.....	79
Željeznički promet	79
Zračni promet.....	79
Poštanski promet	80
Telekomunikacije	80
Plinoopskrba	80

Elektroenergetika	80
Vodoopskrba	80
Odvodnja otpadnih voda	81
Uređenje vodotoka i voda	81
Zaštita voda	82
Procjena utjecaja na okoliš	82
Melioracijska odvodnja	82
Poljoprivredno i šumsko zemljište	83
1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova	83
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje.....	84
1.1.4.1. Demografski potencijal	84
1.1.4.2. Naselja	84
1.1.4.3. Građevinska područja	85
1.1.4.4. Gospodarski potencijal	85
1.1.4.5. Promet	86
Cestovni i željeznički promet	86
Zračni promet	86
Poštanski promet	86
Telekomunikacije	87
RTV sustav veza	87
1.1.4.6. Energetika	87
Plinoopskrba	87
Elektroenergetika	87
1.1.4.7. Vodno gospodarstvo	88
Vodoopskrba	88
Odvodnja otpadnih voda	88
Uređenje vodotoka	89
Melioracijska odvodnja i navodnjavanje	89

1. Polazišta

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

1.1.1.1. Geografski i geoprometni položaj

Općina Jakšić nalazi se u istočnom dijelu Požeško-slavonske županije koja prema prirodno-geografskoj regionalizaciji pripada svojim istočnim dijelom panonskoj megaregiji i to slavonskom gromadnom gorju, a zapadnim dijelom zavalu sjeverozapadne Hrvatske. Kao dio te prirodne cjeline, područje općine Jakšić smješteno je u nizinskom dijelu, u samom središtu Požeške doline omeđene planinskim vijencima Požeške gore, Psunja, Papuka, Krndije i Dilj gore.

OPĆINA JAKŠIĆ I GRANIČNE OPĆINE/GRADOVI

Prema teritorijalnom ustroju lokalne samouprave općina Jakšić je jedna od deset JLS Požeško-slavonske županije, koja je temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj dobila status Općine s pripadajućim naseljima. Sjeverna granica Općine je s općinom Kaptol i gradom Kutjevo. Na zapadu općina Jakšić graniči s područjem grada Požege, na jugu s područjem gradova Požege i Pleternice, a na istoku graniči s područjem gradova Kutjevo i Pleternica.

Geoprometni položaj općine Jakšić je povoljan. Svojim smještajem u središnjem dijelu Požeške doline, otvorenost prema zapadu i istoku utjecalo je na razvitak prometnog sustava. Ovim prostorom prolazi državna i županijska cesta, te željeznička pruga koje povezuju Općinu sa susjednim Županijama

1.1.1.2. Naselja općine Jakšić kroz povijest

Jakšić – općinsko središte

Općinsko središte Jakšić smješteno je u ravnoj i plodnoj požeškoj dolini, a na brežuljkastoj uzvisini.

Arheološki nalazi koji su pronađeni na području naselja potvrđuju nam postojanje i življenje stanovništva koja doseže daleko u povijest – pretpovijesno doba, starije kameno doba, iz doba starijih civilizacija osobito Rimljana, starijeg željeznog doba, srednjeg vijeka, za vrijeme turske vladavine i sve do danas. Tako su pronađene crne keramičke vaze koje su pripadale bjelobrdske kulture, mnogo ulomaka posuda lasinjske kulture i drugi vrijedni arheološki materijal pronađen na arheološkom lokalitetu Čaire i željezničkom kolodvoru u Jakšiću, pohranjen i čuvan u požeškom muzeju, a veći dio u školskoj arheološkoj zbirci u OŠ Mladost.

U srednjem vijeku na ovom mjestu nalazilo se naselje Sveti Đurađ s crkvom koja je bila posvećena sv. Jurju, datira iz vremena 1334. do 1400. god., a ovo se spominje u dokumentima iz 1400. god. i u opisu međaša grada Požege iz 1545. god.

Današnji naziv naselja Jakšić vjerojatno potječe od plemića Jakušića, koji su u srednjem vijeku (1373.-1489 god.) imali svoje posjede na ovom području. Osim toga u XV. st. u Požeškoj

županiji spominje se kaštel Orjava (Castrum Oryawa 1422. god.), u čije se posjede vjerojatno ubrajalo i današnje naselje Jakšić što je teško utvrditi jer je bilo zapisano pod različitim imenima kao Jakwsunch (1422. god.), Jaksocz (1428. god.), Jakwsewcz i Jakosewcz (1454. god.).

Na 150 godišnje tursko vladanje i danas podsjeća naziv Džamija – brdo na ulazu u Jakšić s desne strane iz smjera Požege kao i nazivi nekih ulica.

Nakon oslobođenja od Turaka upravnu vlast vrši Komora zajedno s vojskom. Pod koju 1687. god spada i Knežija (Kneziatus) Jakšić. U opisu Slavonije iz 1698. god. u vojvodstvo Kutjevo pripada Czakaties (Čakutić) et Jacksiczi koji imaju 150 fluvius – a (dimnjaka). U popisu imanja Požeške županije iz 1745. god. selo se spominje i pripada imanju Pleternica.

Kroz povijest događala su se naseljavanja i iseljavanja odnosno velike migracije stanovništva koje su se nastavile i u današnje vrijeme tako je zadnje veliko naseljavanje bilo za vrijeme ratnih događanja prilikom raspada bivše države 90-ih godina prošlog stoljeća. Na području naselja Jakšić kroz povijest živjeli su mnogi narodi: Hrvati, Muslimani, Srbi, Slovaci, Česi i Nijemci od kojih neki i danas vuku korijene.

Prvo izvješće o postojanju sakralnih objekata na ovom području nalazimo u kanonskim vizitacijama iz 1730. god. gdje se navodi postojanje dvije kapele i to kapela sv. Luke na groblju i kapela sv. Barbare u selu.

Prva crkva u Jakšiću građena je nakon što je u kapelu udario grom 1779. god. kao filijalna kapela požeške župe. Nova kapela sagrađena je 1780. god. premda nije bila dovršena, postala je 1789. god. župnom crkvom, kada je i utemeljena župa u Jakšiću.

Stara jakšićka crkva kroz 120 god. postojanja građena je, popravljana, krpana i dograđivana, te se odlučilo 1909. god. srušiti i sagrađiti novu crkvu. Gradnja crkve bila je gotova 1910. god., a od te davne godine pa do danas crkva u Jakšiću doživjela je niz popravljavanja, dograđivanja, obnavljanja i na koncu današnji izgled je dobila 2003/2004 god. kada je temeljito obnovljena.

Jakšić kao općinsko središte spominje se davne 1900. godine s 927 stanovnika. Kraljevski nadzornik narodnih škola piše 1792. god. Požeškoj županiji da se svuda gdje postoje škole ugovori, uvedu i otvore škole da mladež što brojnije i marljivije pohađa školu. Namjesničko vijeće 1796. god. traži da se ponovo otvori škola u Jakšiću.

U Jakšiću oko 1885. god. postoji pučka škola temeljena na životnom radu franjevca i književnika Čevapović Grgura (1786.-1830.) rodnom iz Bertelovaca, koji je u svom djelovanju između ostalog zagovarao stvaranje „Slavonskog jezika“.

Život u Jakšiću odvija se po svemu sudeći vrlo aktivno, vezan uz zemlju i poljodjelstvo, tako da je 1903. god. osnovana „Štedna i pomoćna zadruha“, dobrovoljno vatrogasno društvo osnovano je 1907. god., a „Hrvatska seljačka udruga“ osnovana 1919. god sa sjedištem u Jakšiću.

Gospodarski i politički životu u Jakšiću odvijao se sukladno uvjetima koje je diktirala okolina. Osnivanjem općinskog odbora 1952. god. općina Jakšić obuhvaćala je veće područje nego što je današnje, a 1963. god. osnovan je u Jakšiću Mjesni ured.

Novim ustrojstvom (1993. god.) Jakšić je ponovo dobio status općine koju sačinjava 10 naselja: Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Granje, Jakšić, Radnovac, Rajsavac, Svetinja, Tekić i Treštanovci, a naselje Jakšić postaje općinsko središte.

Od važnijih objekata u kojima se odvija život naselja su: osnovna škola, crkva, zgrada općine zajedno s liječničkom i stomatološkom ambulantom, poštom, matičnim uredom i trgovinom, zatim nekoliko trgovina, pekare, ugostiteljske i obrtničke radnje, ljekarna, nogometno i tenisko igralište s pratećim prostorijama, veterinarska ambulanta, stari i novi DVD, te ribička i lovačka kuća.

Bertelovci

Naselje Bertelovci nalazi se sjeverozapadno od Jakšića. Naselje je staro, premda o njemu nema podataka iz srednjeg vijeka. U vrijeme Turaka i njihovog vladanja u selu žive Hrvati katolici koji su nakon oslobođenja Slavonije od turske vlasti ostali na svojim ognjištima.

U pisanim dokumentima (iz kanonskih vizitacija) spominje se ovo selo 1730. god. u kojima navode da u selu ima dvadeset kuća, sto devetnaest žitelja i jedna kapela sv. Ivana apostola. Ovo selo još se spominje u daljnjim vizitacijama u 1759. i 1761. godini, a od tada nema pisanih tragova.

U sumarnom popisu Slavonije iz 1698. godine, koji je potpadao pod Komoru u požeškom kraju Possegiensis districtus spominje se kao selo: pagus Bertholoffzi, vjerojatno se radilo o današnjem selu Bertelovci.

Od važnijih objekata koji se nalaze u selu je društveni dom koji služi za potrebe stanovnika samog naselja.

Cerovac

Naselje Cerovac smjestilo se na blagoj uzvisini u srcu Požeške doline u najplodnijem dijelu zvanom Poljadija, okruženo plodnim poljima i pašnjacima. Samo selo se proteže uz asfaltiranu cestu u pravcu sjever-jug u dužini od 1400 m. Razgranato je samo na početku, gdje ga siječe državna cesta Požega – Našice. Prema sjeveru put vodi u pod planinska sela, a na jug prema gradu Pleternici.

Naziv sela je vjerojatno dobilo po hrastu ceru, kojeg je bilo mnogo u okolnim šumama. Prema nekim arheološkim nalazima na mjestu Cerovca bilo je vrlo staro naselje, jer je iznad sela u Gornjem polju pronađeno dosta predmeta iz pretpovijesnog doba, kao što su kamena sjekira, kugla i utezi za ribarske mreže te keramika.

U najstarije doba selo se nalazilo na Brdima preko Potočića, a protezalo se od Palčaka do Ranopaša (nazivi livada, polja i potoka na kojima se nalazilo), o čemu svjedoče pronađeni temelji naselja od pečene cigle, dijelovi keramike, kameni utezi za tkalački stan i dr. Na današnju lokaciju selo je preseljeno kasnije.

Za vrijeme turske vladavine jedan dio stanovnika odveden je u ropstvo, dio ih bježi u Bosnu, a dio prelazi na islam kako bi spasili živote. Nakon pada turske vlasti, te njihovog povlačenja u Bosnu, selo Cerovac kao i mnoga u Slavoniji ostaju prazna. Posebnim zauzimanjem kutjevačkog vlastelinstva u Cerovac se započinju doseljavati katolici iz Bosne. Iz toga doba 1689. godine potječe i prvi dokument u kojem se spominje ime Cerovac i navodi sedam cerovačkih obiteljskih posjeda.

U Cerovcu je naredbom Kraljevske zemaljske vlade odjela za bogoslužje i nastavu 1909. god., ustrojena nova jedno razredna škola, te uz mnogo dogovora i pregleda svečano otvorenje bilo 1911. god., a do toga vremena djeca su polazila u tri kilometra udaljenu školu u Sesvetama. Današnja zgrada škole sagrađena je davne 1935. god. U selu se nalazi i kapelica koja je izgrađena 1937. god., a posvećena je Bl. Nikoli Taveliću. U sredini sela nalazi se kula, zvonik koji je vjerojatno građen u tursko doba i služio kao promatračnica, a nakon pada turske vlasti, kula je pretvorena u zvonik i danas služi kao glavna kota kod premjeravanja zemljišta.

Vatrogasno društvo osnovano je 1951. god., a društveni dom se počeo graditi 1989. godine.

Kroz povijest Cerovac je teritorijalno pripadao: Kotarima Kutjevo, Bektež i Jakšić, bio samostalna općina Cerovac Jakšićki, pripadao općini Jakšić, potom nakon ukidanja općine Jakšić pripao je općini Pleternica do osnivanja Mjesnih ureda kada je pripao Jakšiću i na kraju novim ustrojem iz 1993 god. ušao u sastav novo formirane općine Jakšić.

Od važnijih objekata koji se nalaze na području naselja Cerovac nalazi se društveni dom, kapela, trgovina, područna škola koji služe žiteljima sela za njihove potrebe.

Eminovci

Ovo naselje je staro, nalazi se zapadno od Jakšića na cesti prema Požegi. Sačuvanih dokumenata iz srednjega vijeka kao ni iz turskog vremena nema.

Nakon oslobođenja Slavonije od Turaka prvi put se spominje u sumarnom popisu iz 1698. godine koji je potpadao pod Komoru, te ističe da u Possegiensis districus pripada i pagus Eminovczi.

Prema popisu stanovništva iz 1702. godine u selu živi dvadesetak hrvatskih obitelji. Prema popisu župa požeškog konzistorija oko 1751. godine spominje se u selu kapela sv. Kuzme i Damjana, koja se kasnije ne spominje. U popisu imanja Požeške županije iz 1745. godine ovo selo pripada imanju Velika.

Od 1777. godine do 1850. godine u selo doseljavaju njemačke obitelji, koje do kraja II. Svjetskog rata čine polovicu stanovništva. Osnutkom nove župe u Jakšiću, osim starih ili hrvatskih Eminovaca pripojeni su njemački Eminovci. Ovo možemo vidjeti na temelju kanonske vizitacije iz 1792. godine, gdje se spominje da u njemačkim Eminovcima ima 99 katoličkih kuća, a u hrvatskim Eminovcima ima 82 katoličke kuće i 13 pravoslavnih kuća.

Danas se u selu uz obiteljske kuće nalaze ovi važniji objekti: kapela iz 1938. godine – obnovljena 1998.god. uz koju se 2006. god. započela graditi nova kapela; izgrađeni društveni dom, koji je uništen i vapi za renoviranjem, trgovine, te nogometno igralište s klupskim prostorijama.

Granje

Selo se nalazi istočno od Jakšića, smješteno nedaleko od okolnih naselja Sesveta, Grabarja, i Cerovaca kao i državne prometnice D-51 «Požega-Kutjevo». S tri je strane okruženo šumom, bogato je pašnjacima, plodnim njivama i izvorima pitke vode. Nedaleko od sela protječe potok Rodnjak. Danas selo ima četrdesetak kuća smještenih s obje strane glavne ulice, duge oko 250 metara, te u dva sokaka, koji se nadovezuju na glavnu ulicu, na početku i na kraju sela.

Selo je smješteno u svojevrsnoj zavali, tako da se ne vidi s glavnog puta Jakšić-Kutjevo. To mu daje i stanovitu prednost u odnosu na druga sela u okolini, jer je zaštićeno od ledenih zimskih vjetrova. O selu prije Turaka nema podataka, a u doba turske vladavine stanovali su ovdje muslimanski seljaci. Oni su se 1688. godine odselili u Bosnu pa je selo ostalo nekoliko godina bez stanovnika. Potkraj 17. stoljeća počelo je naseljavanje Srba i Hrvata iz Bosne i selo je opet obnovljeno. Selo je 1702 godine imalo devet kuća, 1740. godine 11 kuća, a zatim 1773. godine palo na svega 8 kuća. Još popisom stanovnika iz 1961. godine selo je imalo 145 stanovnika s tendencijom opadanja broja stanovnika te s zadnjim popisom od 2001. godine broji 108 stanovnika.

Radnovac

Ovo naselje je nastalo u novije vrijeme. Samo naselje se nalazi istočno između Jakšića i Rajsavca, a pruža se obostrano uz državnu cestu Požega - Našice. Nastalo je od nekadašnjeg vlastelinstva Reiner i Lerman. Stanovnici ovog sela su Ličani i Primorci, koji su ovdje došli iz Amerike, te se vjeruje da ime ovog sela potječe od uzrečice rad-novac. Kasnije doseljavaju novi stanovnici iz okolnih sela te iz Hrvatskog Zagorja, kao i iz Bosne i Hercegovine.

Osim obiteljskih kuća u selu je jedino izgrađen društveni dom koji se planira obnoviti te će služiti stanovnicima sela za razne prigode i potrebe.

Rajsavac

Ovo naselje je staro slavonsko selo, smješteno istočno od Jakšića na državnoj cesti Požega-Osijek. Iz sačuvanih dokumenata vidljivo je postojanje sela za sve vrijeme turske vladavine, a za vrijeme rata koji je trajao od 1687. do 1691. godine selo nema žitelja ili je raseljeno. Nekoliko godina kasnije oko 1697. godine, u selo su se vratili stanovnici, selo ponovo živi, naseljeno je novim stanovnicima koji su se doselili iz Bosne.

U popisu 1702. godine ovo selo (pagus Raiszavczy) pripada gospoštiji Kutjevo. U popisu imanja Požeške županije iz 1745. godine ovo selo pripada spomenutom imanju ili gospoštiji, te ima tri selišta.

Do osnutka župe u Jakšiću 1789. godine ovo selo pripadalo je župi u Požeškim Sesvetama, a od tada se nalazi u sastavu župe Jakšić. U središtu sela nalazi se kapela-zvonik posvećena sv. Đurđu, koja ima kip Majke Božje i sv. Antuna, te zvono. Nova kapela sagrađena je 1991. god., nalazi se na groblju i posvećena je sv. Đurđu (Jurju).

U selo od 1773. do 1849. godine doseljava veći broj njemačkih obitelji. Oni su na početku Drugog svjetskog rata, 1942. godine osnovali njemačku školu. Pri kraju rata petnaestak njemačkih obitelji iselilo je u Njemačku.

Novi doseljenici potječu iz Slovačke, Češke, Like, a u novije vrijeme iz Bosne i Hercegovine.

Nakon 1945. godine i u idućih pet do deset godina Rajsavac je imao najviše stanovnika (popis iz 1950. god. kada je u Rajsavcu živjelo 368. stanovnika, i podataka iz 1994. godine kada je bilo 331 stanovnik) pa je i to bio razlog za osnivanje pučke škole u to vrijeme. Prva pučka škola u Rajsavcu počela je s radom u jesen 1946. god. Rješenjem Ministarstva prosvjete 1947. godine otvorena je i potvrđena jedno razredna Osnovna škola u Rajsavcu, koju su do toga vremena djeca polazila u Cerovcu.

Od važnijih objekata u kojima se stanovnici Rajsavca okupljaju prilikom raznih prigoda su: područna škola, društveni dom, trgovina, nogometno igralište s klupskim prostorijama, te ribički dom.

Svetinja

Malo selo - zaselak nastao novijeg datuma, a nalazi se s lijeve strane državne ceste u smjeru Požege, između Jakšića i Eminovaca. Iz samoga naziva ovoga mjesta možemo zaključiti da je ovdje postojalo nešto "posvećeno". Iz turskog doba nemamo podataka da li je selo postojalo.

Nakon oslobođenja Slavonije od Turaka ovo mjesto se spominje i navodi da pripada gospoštiji Blacko, čiji su se gospodari često mijenjali, a u XIX. stoljeću nalazi se u vlasništvu Svetozara pl. Kuševića od Blacka, koji je od Kralja Franje Josipa I. 1882. godine dobio plemstvo i grb.

Kao samostalno naselje koje je nastalo nakon agrarne reforme od nekadašnjeg vlastelinskog imanja, spominje se prvi put 1964. godine u statutu općine Požega. Od nekih značajnijih objekata na području sela nalazi se samo kapela posvećena sv. Jurju, a sagrađena je u novije doba (1995. god.).

Tekić

Nalazi se u središnjem dijelu Općine, sjeverno od Jakšića. Ovo naselje vjerojatno je najstarije na području Općine, jer je u njegovoj okolini otkrivena rimska nekropola i tragovi rimskog puta prema gradu Incerumu. Sustavna arheološka iskopanja 1972. godine otkrila su dio kasnoantičkoga groblja s kraja četvrtoga stoljeća. Nađene su keramičke i staklene posude, nakit (brončane narukvice i prstenje, naušnice, koštani češalj), željezni čavli i brončani novac cara Valensa (364.-378. godine) kovan u Sisku, Constansa (333.-350.) i Constantiusa (323.-361.). Sjeveroistočno od ovoga lokaliteta nađen je temelj zida zgrade, vjerojatno rimske vile.

Najnovijim istraživanjima provedenim u rujnu 2006. godine otkriveno je na lokaciji za koju se vjeruje da skriva Incerum, jedini rimski grad u ovom dijelu Slavonije, termalno kupalište Rimljana iz IV. stoljeća. Kupalište je bilo luksuzna građevina, koja je na podu imala keramičke pločice i kameni mozaik, a na zidu freske. Na istraženom prostoru pronađene su tri polukružne apside koje su služile kao bazeni za kupanje s toplom, mlakom i hladnom vodom. Ispred je bila prostorija, kojom su se Rimljani koristili za svlačenje, a u njoj osim željeznih strugalica kojima su Rimljani prije kupanja s tijela skidali prljavštinu i ulje za mazanje pronađeno je i 20-ak koštanih ukosnica. Osim toga, iskopana je prostorija s podnicom od žbuke i tucane cigle, a otkriveni su i ostaci podnoga centralnoga grijanja te keramičke vodovodne cijevi.

U srednjem vijeku u okolini naselja Tekić spominje se carsko mjesto Stari grad (Ovar), Villa Ovar 1422. godine. Oppidum Ovar 1427. godine. Pod ovaj grad i kaštel 1422. godine spadaju sela Zaharovczi i Tekat (Tekić), poslije samo Tekić u čijoj ga okolini valja i tražiti. Naziv ovog sela piše se različito. Spominje se Thekath villa 1422. godine, Thekyg, Thekygh 1427., 1428. i 1464. godine, Thekych, Thekyth 1481., 1482. i 1498. godine pripada Ovaru. Ovo mjesto spominje se u popisu župa 1334. i 1501. godine u požeškoga arhiđakonata. U srednjem vijeku spominje se kao trgovište 1440. i 1456. godine.

Tekić se spominje 1422. godine kao posjed Trentula. Taj posjed 1440. godine nalazi se u rukama Čeha Levanjskih, a 1464. godine dobili su ga Berislavići Grabarski, koji ga drže do 1498. godine. Kasniji gospodari su Korogyi.

Za Turskog vladanja ovdje su živjeli Hrvati katolici, koji su i ostali tijekom cijele turske vladavine. Nakon oslobođenja Slavonije od Turaka doseljava se ovdje nekoliko srpskih obitelji.

U sumarnom popisu Slavonije iz 1698. godine, spominje se i ovo selo (pagus Thekich). Vizitor J. Dumbović u popisu imanja Požeške županije iz 1745. godine ističe da selo pripada imanju Velika.

U selu je 1909. godine sagrađena kapela posvećena Srcu Isusovu i ima zvonik. Kapela je proširena i uređena 1982. godine.

Od značajnijih objekata na području sela nalazi se kapela posvećena Srcu Isusovom, područna škola i društveni dom.

Treštanovci

Selo se smjestilo uzduž obadvije strane lokane asfaltirane ceste koja povezuje Eminovce sa susjednom općinom Kaptol. U nekim dokumentima spominje se stariji oblik imena ovog sela - Treščanovci. Selo se nalazi sjeverozapadno od Jakšića, postojalo je već u srednjem vijeku, samo pod drugim imenom. U vrijeme turskog vladanja u selu su živjeli Hrvati. Nakon oslobođenja od turske vlasti 1687. godine jedan dio Hrvata koji se islamizirao odselio se zajedno s Turcima u Bosnu. U poluprazno selo poslije nekoliko godina doselilo se desetak srpskih obitelji te je u XVIII. stoljeću na ovom području osnovana pravoslavna parohija i škola.

U sumarnom popisu Slavonije iz 1698. godine ovo selo pripada pod Possegiensis districtus: pagus Treschinovaczi. Prema popisu imanja Požeške županije koja se provodila 1745. godine zapisano je da selo Treštanovci pripada imanju Velika.

Od važnijih objekata u selu se nalazi područna škola Treštanovci, pravoslavna crkva i trgovina.

1.1.1.3. Površina, naseljenost, stanovništvo

Od deset jedinica lokalne samouprave Požeško-slavonske županije općina Jakšić zauzima zadnje mjesto s površinom od 43,7 km² što iznosi 2,41 % ukupne površine Županije.

Tablica br. 1.

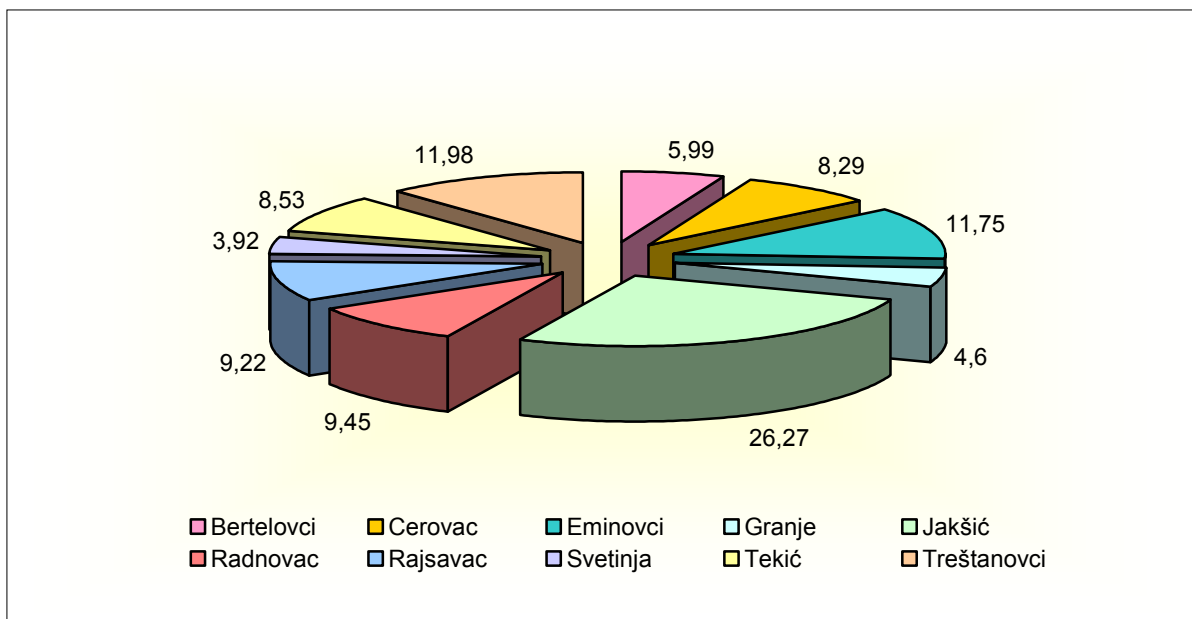
Općina Jakšić	Površina		Stanovnici				Stanovi				Domaćinstva		Gustoća naselje.
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	Broj	broj	br.st./km ²
UKUPNO	43,4	100,0	4.113	100	4.437	100	1.221	100	1.312	100	1.170	1.276	102
Naselja													
1. Bertelovci	2,6	5,99	171	4,16	159	3,6	48	3,93	42	3,20	48	42	61
2. Cerovac	3,6	8,29	260	6,32	257	5,8	87	7,13	81	6,17	80	83	71
3. Eminovci	5,1	11,75	654	15,90	714	16,1	216	17,69	233	17,76	198	212	140
4. Granje	2,0	4,60	115	2,80	108	2,4	42	3,44	41	3,13	34	32	54
5. Jakšić	11,4	26,27	1.737	42,23	2.003	45,1	477	39,07	545	41,54	483	555	176
6. Radnovac	4,1	9,45	198	4,81	220	5,0	59	4,83	66	5,03	58	62	54
7. Rajsavac	4,0	9,22	355	8,63	378	8,5	101	8,27	108	8,23	95	108	95
8. Svetinja	1,7	3,92	62	1,51	68	1,5	18	1,47	16	1,22	17	16	40
9. Tekić	3,7	8,53	262	6,37	253	5,7	65	5,32	68	5,18	61	60	68
10. Treštanovci	5,2	11,98	299	7,27	277	6,2	108	8,85	112	8,54	96	106	53

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško-slavonske županije, Popis stanovništva 2001. godine.

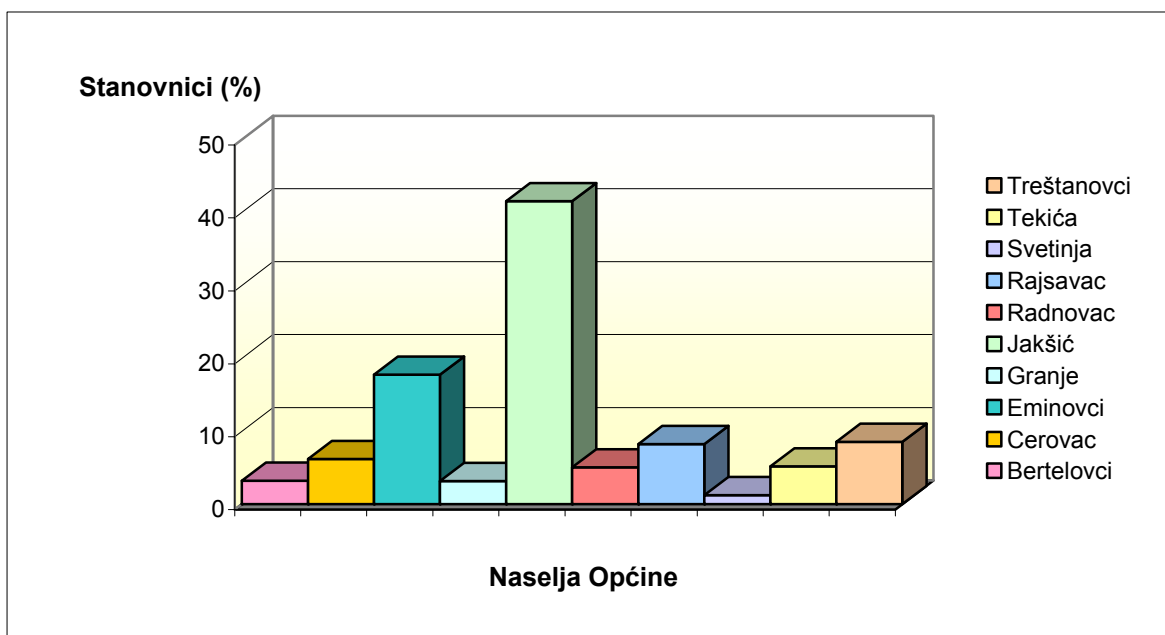
Tablica br. 2.

Područje općine	Površina		Stanovnici				Gustoća naseljenosti st./km ²	
	km ²	Udio u površini Županije, %	Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
			broj	%	broj	%	Broj	broj
JAKŠIĆ	43,7	2,41	4.113	4,1	4.437	5,2	95	102

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško-slavonske županije, Popis stanovništva 2001. godine

UDIO POVRŠINA POJEDINOG NASELJA U UKUPNOJ POVRŠINI OPĆINE

UDIO STANOVNIKA POJEDINIH NASELJA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU OPĆINE, 2001.GODINE

Prosječna gustoća naseljenosti područja općine Jakšić, po popisu stanovništva iz 2001. godine iznosila je 102 st. na 1 km², što iznosi duplo više od prosjeka Županije (47 st./km²).

Gustoća naseljenosti za sva naselja Općine je izračunata na osnovi statističkih granica naselja. Prostor općine Jakšić ubrajamo u gusto naseljeno područje Županije (druga po redu naseljenost od ukupno deset JLS Požeško-slavonske županije).

GUSTOĆA NASELJENOSTI STATISTIČKIH PODRUČJA NASELJA, 2001. GODINA

Na području općine Jakšić prema posljednjem popisu stanovništva 2001. godine živjelo je 4.437 stanovnika. U usporedbi s ukupnim stanovništvom Županije, kretanje stanovništva Općine u laganom je porastu. Udio stanovništva Općine u stanovništvu Županije u promatranom razdoblju se povećao, što je posljedica intenzivnijeg smanjenja stanovništva Županije u odnosu na Općinu kao i povećanja stanovništva Općine. Stanovništvo Općine danas živi u 10 naselja.

Tablica br. 3.

KRETANJE STANOVNIŠTVA U RAZDOBLJU 1981. - 2001. god.					
Područje	Popisne godine			Indeks	
	1981.	1991.	2001.	1991./1981.	2001./1991.
Županija	99.189	99.334	85.831	100,1	86,4
Općina Jakšić	3.755	4.113	4.437	109,5	107,9
Udio Općine, %	3,8	4,1	5,2	-	-

Izvor podataka: Popisi stanovništva 1981., 1991. i 2001. godine

Iz kretanja stanovništva po naseljima u posljednjem međupopisnom razdoblju došlo je do smanjenja broja stanovnika u pet naselja općine, a u isto toliko naselja došlo je i do povećanja stanovništva, najviše u naselju, koje je ujedno i općinsko središte, naselju Jakšić.

Tablica br. 4.

KRETANJE STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA					
Naselje	Stanovništvo			Indeks	
	1981.	1991.	2001.	1991./1981.	2001./1991.
1. Bertelovci	171	171	159	100	93
2. Cerovac	264	260	257	98,5	98,8
3. Eminovci	655	654	714	99,8	109,2
4. Granje	116	115	108	99,1	93,9
5. Jakšić	1.531	1.737	2.003	113,5	115,3
6. Radnovac	166	198	220	119,3	111,1
7. Rajsavac	292	355	378	121,6	106,5
8. Svetinja	-	62	68	0	109,7
9. Tekić	234	262	253	111,9	96,6
10. Treštanovci	326	299	277	91,7	92,6
UKUPNO:	3.755	4.113	4.437	109,5	107,9

Izvor podataka: Popisi stanovništva 1981., 1991. i 2001. godine

Koeficijent starosti predstavlja udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Kritična vrijednost iznosi 12,0 %. Indeks starosti predstavlja broj osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih od 0-19 godina. Kritična vrijednost je 40,0 %.

Ako ova dva pokazatelja predstavljaju dobni tip stanovništva, onda se može reći da je stanovništvo općine Jakšić **starije stanovništvo**, iako je učešće broja mladih do 19 godina u ukupnom stanovništvu uglavnom veće od učešća broja starijih od 60 godina.

Po naseljima je struktura različita. Udio mladih najviše je u naseljima Svetinja i Rajsavac, a najmanje u naselju Treštanovci.

Prosječna starost stanovnika općine Jakšić je 2001. godine bila 35,8 godina, što znači da je u odnosu na Županiju manja (38,2).

Tablica br. 5.

DOBNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA 2001. god.				
Naselja	Udio mladih, %	Koeficijent starosti, %	Indeks starenja	Dobni tip
1. Bertelovci	26,4	18,9	71,4	mlađe/staro
2. Cerovac	27,6	25,3	91,6	mlađe/staro
3. Eminovci	27,5	18,9	68,9	mlađe/staro
4. Granje	25	25,9	103,7	staro
5. Jakšić	30,4	17,2	56,5	mlađe/staro
6. Radnovac	31,8	15,9	50,0	mlađe/staro
7. Rajsavac	36,8	14,6	39,6	mlađe/staro
8. Svetinja	38,2	22,1	57,7	mlađe/staro
9. Tekić	33,2	18,2	54,8	mlađe/staro
10. Treštanovci	21,7	28,9	133,3	staro
UKUPNO:	29,8	18,8	62,9	mlađe/staro

Izvor podataka: Ured državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za gospodarstvo

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine stanovništvo općine Jakšić živjelo je u 1.276 kućanstava prosječne veličine 3,5 članova, a prosječna veličina kućanstava Županije iznosila je 3,1 član.

Iz podataka za promatrana razdoblja Općine u cjelini je vidljivo znakovito povećanje broja kućanstava dok je prosječna veličine broja članova ostala ista u odnosu na prijašnje popisno razdoblje.

Tako možemo reći da je najveće povećanje broja kućanstava u općinskom središtu – Jakšić i naselju Rajsavac, a prosječne veličine broja članova kućanstava u naseljima Svetinja i Bertelovci.

Tablica br. 6.

KRETANJE BROJA KUĆANSTAVA PO NASELJIMA U RAZDOBLJU 1981-2001. god.								
Naselja	Popisne godine			Indeks		Prosječne veličine broja članova		
	1981.	1991.	2001.	91./81.	2001./1991.	1981.	1991.	2001.
1. Bertelovci	44	48	42	109,1	87,5	3,9	3,6	3,8
2. Cerovac	74	80	83	108,1	103,8	3,6	3,3	3,1
3. Eminovci	188	198	212	105,3	107,1	3,5	3,3	3,4
4. Granje	34	34	32	100	94,1	3,4	3,4	3,4
5. Jakšić	404	483	555	119,6	114,9	3,8	3,6	3,6
6. Radnovac	46	58	62	126,1	106,9	3,6	3,4	3,5
7. Rajsavac	79	95	108	120,3	113,7	3,7	3,7	3,5
8. Svetinja	-	17	16	-	94,1	-	3,6	4,3
9. Tekić	61	61	60	100	98,4	3,8	4,3	4,2
10. Treštanovci	102	96	106	94,1	110,4	3,2	3,1	2,6
UKUPNO:	1.032	1.170	1.276	113,4	109,1	3,6	3,5	3,5

Izvor podataka: Popis stanovništva 1981., 1991. i 2001. godine

1.1.1.4. Naselja, građevinska područja i ostala izgrađena područja

Naselja

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj u sastavu općine Jakšić se nalazi 10 naselja. Naselje Jakšić je općinsko središte, a sva naselja Općine nalaze se u nizinskom dijelu Požeške kotline.

Mjerenom brojem stanovnika, prosječna veličina naselja 2001. godine je 444 stanovnika.

U naseljima po tipologiji izgradnje prevladavaju građevine obiteljskog stanovanja s gospodarskim građevinama po dubini građevne čestice, negdje su veće u dubini naselja, a negdje su građevinske čestice nepravilne i manje dubine.

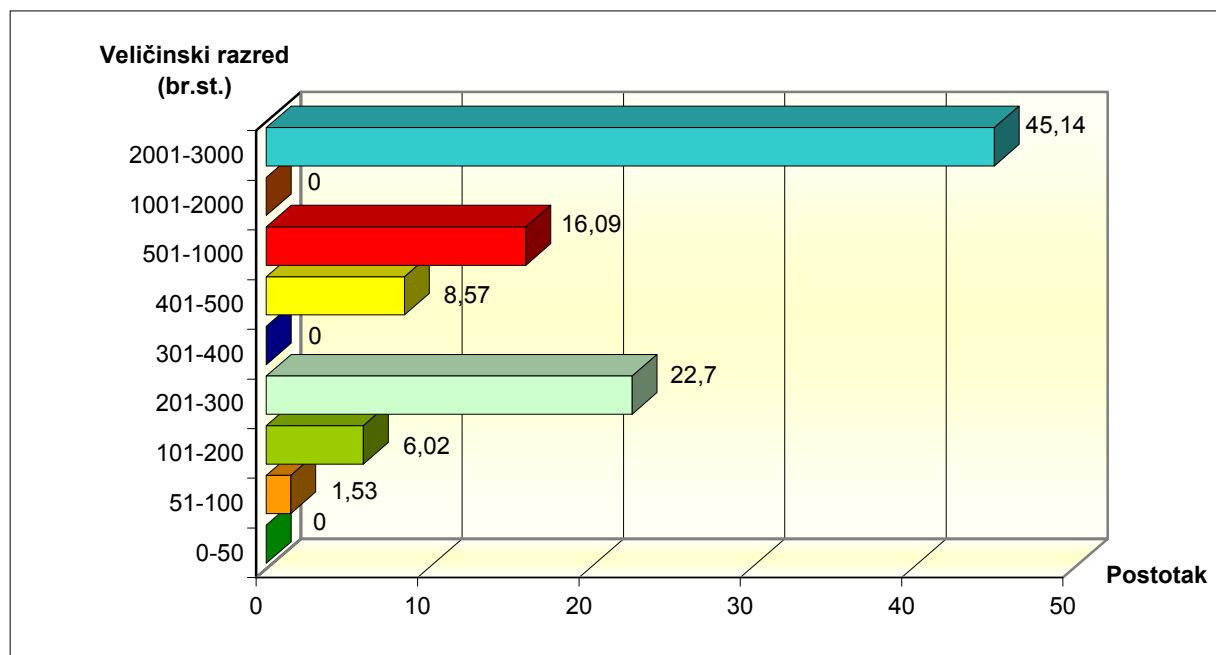
S obzirom na veličinski razred, imamo 4 naselja od 201-300 stanovnika ili 40 % od ukupnog broja naselja u kojima živi 22,70 % stanovništva Općine.

U veličinskom razredu od 501-1000 stanovnika imamo jedno naselje ili 10 % od ukupnog broja naselja u kojem živi 16,09 % stanovništva, te u veličinskom razredu od 2001-3000 stanovnika je jedno naselje ili 10 % od ukupnog broja naselja u kojem živi najveći broj stanovništva, odnosno 45,14 % stanovništva Općine.

Tablica br. 7.

NASELJA PO VELIČINSKIM RAZREDIMA				
Veličinski razred (broj stanovnika)	Broj naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Učešće u ukupnom broju naselja, %	Učešće u ukupnom broju stanovnika, %
0 – 50	0	0	0	0
51 – 100	1	68	10	1,53
101 - 200	2	267	20	6,02
201 - 300	4	1.007	40	22,70
301 - 400	0	0	0	0
401 - 500	1	378	10	8,52
501 - 1000	1	714	10	16,09
1001 - 2000	0	0	0	0
2001 - 3000	1	2.003	10	45,14
UKUPNO:	10	4.437	100	100

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. god.

UDIO UKUPNOG BROJA STANOVNIKA PO VELIČINSKIM RAZREDIMA

Građevinska područja

Dosadašnja postojeća građevinska područja svih naselja su utvrđena Prostornim planom (bivše) općine Slavonska Požega.

Na osnovi dosadašnjih demografskih i razvojnih trendova građevinska područja nekih naselja Općine uglavnom su predimenzionirana, a potreba za manjim proširenjem granica građevinskog područja očekuje se samo za nekoliko naselja Općine.

Tablica br. 8.

POSTOJEĆA GRAĐEVINSKA PODRUČJA					
Naselja	Broj stanovnika 2001. god.	Površina, ha	Izgrađeni dio		Gustoća naseljenosti 2001. god. st/ha
			ha	%	
1. Bertelovci	159	22,16	8,06	36,37	7
2. Cerovac	257	25,82	18,23	70,60	10
3. Eminovci	714	81,73	31,80	38,91	9
4. Granje	108	13,09	6,95	53,09	8
5. Jakšić	2.003	203,24	115,52	56,84	10
6. Radnovac	220	34,43	12,36	35,90	6
7. Rajsavac	378	36,64	14,80	40,39	10
8. Svetinja	68	7,49	3,77	50,33	9
9. Tekić	253	21,54	13,90	64,53	12
10. Treštanovci	277	34,31	23,05	67,18	8
UKUPNO:	4.437	480,45	248,44	51,71	9

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. god., Prostorni plan Požeško-slavonske županije, Prostorni plan (bivše) općine Slavonska Požega

Ostala izgrađena područja

Na području općine Jakšić nema nekih značajnije izgrađenih područja izvan postojećih površina za razvoj naselja.

1.1.1.5. Osnovne kategorije korištenja prostora

U strukturi površina Općine poljoprivredne površine su najviše zastupljene s udjelom od 82,49 %.

Poljoprivredne površine Općine prostiru su na 3.609,22 ha i imaju sljedeću strukturu: oranice 83,92 %, voćnjaci 2,74 %, vinogradi 0,07 % i livade 10,59 %.

Udio poljoprivrednih površina Općine u poljoprivrednim površinama Županije iznosi 4,03 %. Broj stanovnika na 100 ha ukupnih poljoprivrednih površina u Općini iznosi 123, u Županiji 96, a u Državi 141.

Šumske površine su zastupljene u strukturi površina Općine i zauzimaju 408,50 ha te čine 9,34 % prostora Općine. Hrvatske šume upravljaju s 64,85 % šumskih površina, dok je ostatak od 35,15 % u privatnom vlasništvu.

U ukupnoj količini šumskog zemljišta Županije, Općina sudjeluje s 0,5 %.

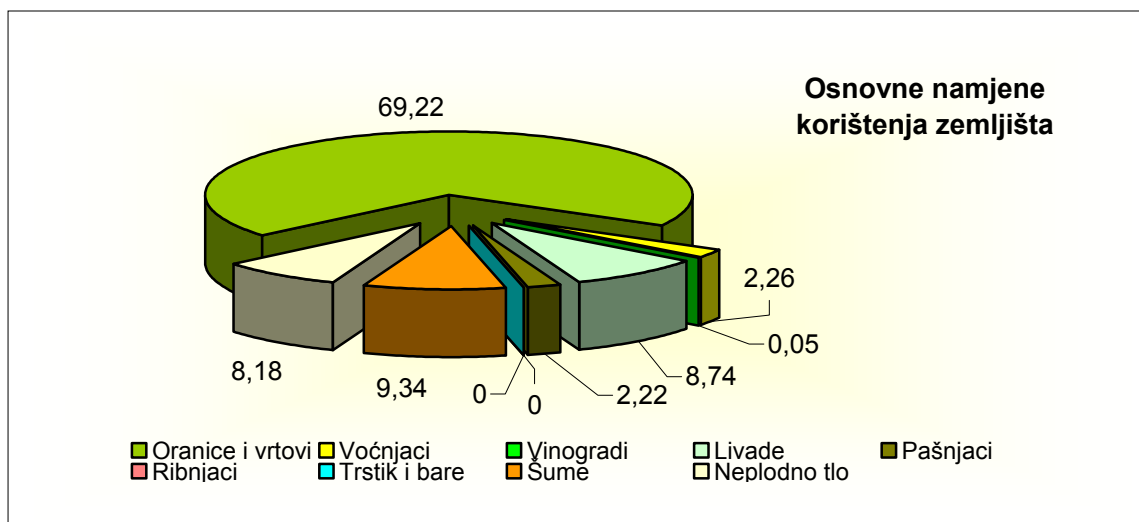
Na 100 ha šumskih površina Općine dolazi 1086 stanovnika što je iznad prosjeka Županije (104 st./100 ha) i prosjeka Države (225 st./100 ha).

Građevinska područja koja obuhvaćaju izgrađene, ali dijelom i poljoprivredne površine zauzimaju 480,45 ha ili 11 % ukupne površine Općine.

Tablica br. 9.

POVRŠINE PO KATASTARSKIM KULTURAMA ZEMLJIŠTA, ha		
Kat. kulture	Općina Jakšić	%
Oranice i vrtovi	3.028,8	69,22
Voćnjaci	98,84	2,26
Vinogradi	2,41	0,05
Livade	382,25	8,74
Pašnjaci	96,92	2,22
Ribnjaci	0	0
Trstik i bare	0	0
Šumsko zemljište	408,50	9,34
Neplodno zemljište	357,7	8,18
UKUPNE POVRŠINE	4.375,42	100

Izvor podataka: Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Požega,

1.1.1.6. Prirodna obilježja

Reljef

Prostor općine Jakšić pripada području prirodno-geografske cjeline Požeške kotline, kao dijelu Požeško-slavonske županije, koja prema prirodno-geografskoj regionalizaciji pripada svojim istočnim dijelom panonskoj megaregiji i to slavonskom gromadnom gorju, a zapadnim dijelom zavali sjeverozapadne Hrvatske.

Područje Požeške kotline je složene geološke građe i reljefno jako raščlanjeno. U građi reljefa razlikuju se gorski masivi, prigorja i podgorja, te nizinsko-brežuljkasti prostor.

Gorski masivi koji omeđuju Požešku kotlinu su najmarkantniji reljefni oblici, različite visine i smjera pružanja.

Sjeverni i sjeverozapadni dio masiva čine Psunj (984 m), Papuk (953 m) i Krndija (792 m), s najvećim nadmorskim visinama, a južnu i jugoistočnu granicu čine nešto niže gore, Požeška (616 m) i Dilj gora (459 m). Gore su tipa horsta, nastale rasjedanjem i vertikalnim gibanjem stare Panonske mase, u čijem sastavu prevladavaju paleozojske i prekambrijske stijene, koje su jako metamorfozirane i naborane. Tercijarne naslage su zonski raspoređene, a u Papuku i Psunju pokrivaju samo niže dijelove padina.

Područje općine Jakšić zauzima nizinski dio Požeške kotline, odnosno nalazi se srcu Zlatne doline.

Nadmorske visine naselja na području općine Jakšić kreću se od 140 m.n.v. naselje Svetinja do 175 m.n.v. naselje Radnovac, a središte općine Jakšić od 140-170 m.n.v.

U sljedećoj tablici su navedene nadmorske visine svih naselja Općine:

Tablica br. 10.

NADMORSKE VISINE NASELJA OPĆINE JAKŠIĆ										
Naselja	Bertelovci	Cerovac	Eminovci	Granje	Jakšić	Radnovac	Rajsavac	Svetinja	Tekić	Treštanovci
Prosječna n.v. (m)	160	165	155	155	140-170	175	170	140	170	175

Izvor podataka: Državna topografska karta 1: 25 000

Klima

Klimatske osobine prostora općine Jakšić, dio su klimatskih osobina šireg prostora Istočne Hrvatske, koje karakterizira homogenost klimatskih osobina čemu su doprinijele reljefne osobine.

Cjelokupan prostor Istočne Hrvatske ima obilježja umjereno-kontinentalne klime, koju karakteriziraju česte i intenzivne promjene vremena.

Obzirom na reljefnu raščlanjenost prostora Županije, na klimatske prilike kako užeg, tako i šireg prostora, utjecali su reljefni oblici i nadmorske visine, te su uočljive mikroklimatske razlike između gorskog okvira i zavale. Gore su hladnije i vlažnije u odnosu na zavalu, što je pogodovalo i razvoju mreža tekućica.

Na području općine Jakšić vlada umjereno-kontinentalna klima, koja pripada tipu srednjoeuropske humidne umjereno-kontinentalne klime, čije su glavne karakteristike temperatura i vlaga zraka, zatim oborine i vjetrovi, te ostali manje važni klimatski pokazatelji. Temperatura zraka tijekom godine najbolje održava kontinentalnost klime.

Prosječna godišnja temperatura zraka iznosi +11 C. Najhladniji mjesec je siječanj s prosječnom temperaturom +0,5 C, a najtopliji srpanj s prosječnom temperaturom zraka + 20,9 C. Prosječna godišnja temperaturna amplituda iznosi 21,4 C dok je apsolutna temperaturna amplituda 55,8 C. Srednje temperature po godišnjim dobima su: proljeće +11,3 C, ljeto +20 C, jesen +11,4 C i zima +1,4 C.

Oborine također vrlo dobro karakteriziraju kontinentalnost klime. Raspored količine oborina tijekom godine vrlo je dobro raspoređen, a naročito u vegetacijskom periodu od IV – X mjeseca. U prva četiri vegetacijska mjeseca: travanj, svibanj, lipanj i srpanj, padne 334 mm oborina, što je nešto manje od polovine ukupne godišnje količine oborina. Nešto je manje oborina u jesen, 194 mm, nego u proljeće, 207 mm. Oborine donose uglavnom zapadni vjetrovi.

Prosječna godišnja relativna vlaga zraka iznosi 81 %.

Strujanje zraka na području Županije, odnosno Požeške kotline, u svim godišnjim dobima je sa zapada, što je i odlika prevladavajućeg zapadnog strujanja u umjerenim širinama, ali je uvjetovano pružanjem kotline u smjeru zapad-istok. U godišnjoj ruži vjetra na području općine Jakšić najučestaliji su vjetrovi sa zapada, koji su zimi dosta jaki. Istočni i južni vjetrovi imaju mali utjecaj na klimu ovog područja.

Srednja godišnja naoblaka na području Požeške kotline iznosi 5,6 desetina, što ovo područje svrstava u oblačniji dio Hrvatske. Povezana s naoblakom je i insolacija. Prosječno

godišnje ima 172 sunčana dana. Snježni pokrivač na ovom području se zadržava u prosjeku 30 dana tijekom godine, a doseže visinu do 40 cm.

Navedeni klimatski podaci uzeti su iz podataka "Lovnogospodarske osnove" lovišta na području općine Jakšić (podaci hidrometeorološke mjerne stanice Požega za razdoblje od 1975-1985. god.).

Hidrološka i hidrogeološka obilježja

Općina Jakšić se nalazi na području Požeško-slavonske županije pripada vodnom području sliva Save, slivnom području Orljava–Londža. Područje Općine pripada slivu rijeke Orljave, a značajniji slivovi su:

- potok Kaptolka slivne površine 44,50 km², od toga u Općini 18,9%,
- potok Vetovka slivne površine 67,50 km², od toga u Općini 25,8% i
- potok Vrbova slivne površine 87,50 km², od toga u Općini 15,7%.

Cijelo područje Općine pripada slivu rijeke Orljave, koji se nalazi u centralnom dijelu Slavonije, okružen planinskim vijencem koji čine planine Psunj, Papuk, Krndija, Dilj gora i Požeška gora, što ga čini donekle izoliranim. Najviši vrh okolnog gorja se nalazi na planini Psunj visine 984 m (Brezovo polje). Na padinama okolnog gorja formiraju se brojni potoci, koji formiraju dva glavna vodotoka Orjavu i Londžu, koji nakon spoja, južno od Pleternice, teku pod zajedničkim nazivom rijeka Orljava. Površina sliva Orljave iznosi 1580 km² na ušću u rijeku Savu. Najveći pritoci Orljave su: Londža (487 km²), Brzaja (115 km²) i Veličanka (132 km²).

Vodotoke šireg okružja karakterizira kišno-snežni vodni režim koji gotovo u potpunosti prati hod oborina kao i obilje protjecanja u hladnom periodu godine. Odstupanja od srednjih mjesečnih protoka su velika te se događa da, iako je u jesen prosječno otjecanje veliko, imamo slučajeve kada zna presušiti baš u to doba godine, a u vrijeme uobičajeno malih voda pojavljuju se izrazito visoki vodeni valovi.

Od važnijih vodotoka na području Općine možemo nabrojiti Kaptolku, Vetovku, Vrbovu i Glogovac koji je jedini u cijelosti na području Općine.

U tablici koja slijedi dani su podaci onih vodotoka koji pripadaju slivnom području Orljava–Londža, a koji se jednim dijelom nalaze unutar granica općine Jakšić.

Tablica br. 11.

VODOTOCI NA PODRUČJU OPĆINE JAKŠIĆ								
Red. br.	Ime vodotoka	Dužina u km			Površina područja u km ²			Utječe u vodotok, rijeku
		Ukupno	Od toga u		Ukupno	Od toga u		
			Županiji	Općini		Županiji	Općini	
1.	p. Kaptolka	13,50	13,50	3,40	44,50	44,50	8,05	r. Orljava
2.	p. Kljunovac	3,40	3,40	2,50	3,47	3,47	0,93	p. Kaptolka
3.	p. Vetovka	18,50	18,50	6,80	67,50	67,50	17,41	r. Orljava
4.	p. Slatka voda	15,30	15,30	4,30	16,41	16,41	4,68	p. Vetovka
5.	p. Rogulj	4,10	4,10	3,00	2,40	2,40	1,41	p. Slatka voda
6.	p. Glogovac	4,00	4,00	4,00	3,37	3,37	2,89	p. Vetovka
7.	p. Balat	8,80	8,80	2,30	6,83	6,83	0,89	p. Vetovka
8.	p. Kostiševac	5,00	5,00	1,10	5,80	5,80	0,35	p. Vetovka
9.	p. Vrbova	22,00	22,00	1,80	87,50	87,50	13,71	r. Londža
10.	p. Glavaški jarak	5,45	5,45	5,10	13,32	13,32	6,73	p. Vrbova
11.	p. Lađin jarak	3,50	3,50	2,80	4,85	4,85	2,10	p. Glavaški j.
12.	Lateralni kanal zajednice	4,50	4,50	2,50	5,23	5,23	4,58	r. Orljava

Izvor podataka: HV VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega

Značajniji vodotoci na području Općine kao što je naprijed navedeno su potoci Kaptolka, Vetovka i Vrbova sa svojim pritokama. Svi ovi vodotoci imaju karakter brdskih bujica s velikim količinama vode u kišnom periodu, uz velike količine nanosa kao rezultat erozije.

Potok Kaptolka i potok Vrbova teku istočnim odnosno zapadnim rubom granica Općine, a njihove pritoke zauzimaju značajan dio slivne površine u okviru Općine.

Potok Vetovka sa svojim pritokama zauzima najveći dio slivne površine u Općini.

Ovi bujični vodotoci se formiraju na strmim obroncima Papuka i prelaze u središnji plato blago nagnut prema samoj dolini. Vodotoci u svojim dolinama meandriraju, a korita su uglavnom nestabilna, pa dolazi do čestih promjena u situacijskom smislu uz pojavu nanosa, koji se nepredviđeno taloži i stvara nepovoljne proticajne profile, te izaziva izlivanje vode pri pojavi maksimalnih kiša. Nakon pojava takvih kiša dolazi relativno brzo do formiranja poplavnih voda bujičnog karaktera, koji u osnovnom koritu izazivaju pritoke veće od kapaciteta, pa dolazi do izlivanja i plavljenja.

Na području općine Jakšić hidrološka opažanja su vršena samo na jednoj hidrološkoj postaji i to postaji Eminovci na vodotoku Kaptolka. Ova postaja radi od 29.11.2001. god., kada su montirane vodokazne letve i limnigraf na betonskoj obaloutvrđi, na desnoj obali potoka, s uzvodne strane mosta.

Po geološkom sastavu Papuk se sastoji od čistih vapnenački tvorevina kraškog karaktera. Doline vodotoka predstavljaju plodne površine, sastavljene uglavnom od pjeskovitih glina, šljunaka, gline i prapora. Uz doline potoka nalaze se aluvijalne naslage.

Pedološka i biovegetacijska obilježja

Na području općine Jakšić zastupljena su automorfna i hidromorfna tla.

Automorfna tla su nastala na ocjedinim formama reljefa, a na ravnim terasama, blagim padinama brežuljaka, odnosno razvila su se na terenima koja nemaju dodatnog vlaženja, što znači da nema poplavne ili slivne vode niti da podzemna voda dopire u aktivni profil, u solum, vlaženje je samo oborinama. To su površine iznad 100 – 985 m nadmorske visine, koje su dobre drenaže, kroz čiju masu zato dobro prekolira oborinska voda.

U dolinskom dijelu područja u uvjetima prekomjernog vlaženja ili s visokom podzemnom vodom razvila su se hidromorfna tla. To su tla na čiji razvoj i dinamiku ne utječu samo oborinske nego i dopunske ne zaslanjene vode. Zato su to površine na nižim ili udubljenim dijelovima pejzaža, to su tereni ispod izohipse 100 m na kojima poplavna voda (slivne vode s viših terena ili izlivne vode iz vodotoka) i/ili podzemna voda ulaze u solum i zadržavaju se u tlu kraći ili duži period godine. Takve vode koje prekomjerno zasićuju tla dominiraju i usmjeravaju procese u njima i ostavljaju svoj hidromorfni pečat.

Pedološke osobine prostora općine Jakšić dio su pedoloških osobina šireg prostora. Različite pedološke jedinice nastale su pod utjecajem reljefa, te specifičnih vodnih prilika u određenim klimatskim uvjetima, koji su utjecali na postanak i rasprostranjenost pojedinih vrsta tala.

Pedološke jedinice rasprostranjene na području općine Jakšić izdvojene su na temelju Pedološke karte 1:200.000 (A. Škorić i suradnici: Tla Slavonije i Baranje, Zagreb, 1977. god.). Od ukupno 58 pedoloških jedinica na području Slavonije i Baranje (prema A. Škorić i suradnici) na području općine Jakšić zastupljeno je ukupno 4 pedološke jedinice, navedene u sljedećoj tablici:

Tablica br. 12.

PEDOLOŠKE JEDINICE						
R.b.	Naziv kartografske jedinice	Matični supstrant	Nagib, %	Nadmo. visina, m	Način upotrebe	Rasprostranjenost
2	Koluvij i močvarno glejno tlo (euglej)	holocen-glina, ilovača sa šljunkovitim materijalom	0-15	80-120	travnjaci, oranice, šume	Doline manjih rijeka i potoka
17	Kiselo smeđe tipično i lesivirano tlo, na kvarcnom konglomeratu, škriljevcima i pješčenjaku	kvarcni konglomerat, škriljevci, pješčenjaci, lapori, meki vapnenci i pleistocenske ilovače	8-25	200-400	šume oranice	Južni obronci Papuka - istočni dio Općine
20	Lesivirano tlo, tipično i pseudoglejno, na lesu – pretežno antropogenizirana tla	Les	3-15	150-250	oranice, vinogradi, voćnjaci, šume	Požeška kotlina - sjeverni, južni i zapadni dio Općine
46	Močvarno glejno (euglej) i koluvij	holocenski glinasti i ilovasti sedimenti	0-2	80-120	travnjaci, šume, oranice	Uže doline pritoka Save i Drave - istočni dio Općine

Izvor podataka: A. Škorić i suradnici – Tla Slavonije i Baranje, Zagreb, 1977. godine

Zasebnu i značajnu cjelinu čine zaravnjeni dijelovi Požeške doline u koju se spuštaju padine okolnog gorja, koja je blago nagnuta, relativno dobre prirodne drenaže, pa se izdvaja dominantno lesivirano tlo, tipično ili pseudoglejno.

Ovo automorfno tlo je ponajviše u skladu s klimom, tj. prevladavaju procesi eluvijacije karakteristični za lesivirano tlo, a u slučajevima kad se u razvoju začepi teksturno teži B horizont (ili sloj), usporena perkolacija je razlog pseudoglejnih procesa. Evolucijski promatrano tla Slavonije i Baranje, mogli bi ovu kotlinu smatrati nastavkom zone zapadnog dijela Đakovačkog ravnjaka, između kojih se utisnula Krndija i Dilj gora te tako prekinuli povezanost evolucijske sekvence.

Na nižim nadmorskim visinama, (obično do 400 m) na istoj grupi silikatnih stijena, u kojoj se nalaze i manje površine mekih vapnenaca i pleistocenskih ilovina, izdvojena je zasebna kartografska jedinica br. 17. gdje dominiraju distrično smeđa, tipična i lesivirana tla na kvarcnim konglomeratima, škriljevcima i pješčenjaku, a eutrično smeđa, lesivirano i rendzine javljaju se kao inkluzije. Pretežno su tla ove jedinice obrasla šumskom vegetacijom, a zbog blažih nagiba i nižih terena, dijelom su iskrčena i pretvorena u oranice.

Od grupe hidromorfni tala na području općine Jakšić zastupljena su močvarno glejno (euglej) i koluvij kartografska jedinica br. 46 i koluvij i močvarno glejno tlo (euglej) kartografska jedinica br. 2. Ova tla su pod travnjacima, oranicama i šumom.

Močvarno-glejna tla (euglej) su takva glejna tla koja nemaju veliko osciliranje suficitne vode i zato je unutar soluma do 1 m ispod površine prisutno barem u dijelu, ako ne u cijelom profilu, konstantno prekomjerno navlaživanje. Stog osim hidromorfnog humusnog horizonta, koji je plići od 50 cm, razlikujemo oksidoredukcijski i redukcijski glejni horizont. Za dinamiku ovih tala, a isto tako za hidromelioracije, presudno je koja voda prevladava. Ako je pretežno djelovanje gornje vode, takvo tlo označavamo kao posebni podtip epiglejnog, ako prevladava donja voda, to je hipoglejno, a ako su prisutna oba načina prekomjernog vlaženja, to su amfiglejna tla. Ova tla su se razvila na holocenskoj naplavnoj terasi, najčešće nadmorske visine 75-95 m, ali ipak s velikim razlikama i malo poznatim i mjerenim elementima koji su bili presudni. Uz poznate mikro reljefne razlike, koje je lako uočiti, ostali su malo poznati izvori, vrste i načini pritjecanja i komuniciranje podzemne vode. Isto tako nisu dovoljno detaljno izdvojeni holocenski sedimenti, posebno površinski, niti su objašnjene korelacije s topografsko-hidrološkim utjecajem na tlu. Tokom proteklih stotinu godina vršile su se melioracije različitog intenziteta i na različitim znanstvenim osnovama, no ne postoje kvantitativni pokazatelji, na temelju kojih bi utvrdili utjecaj na hidrološke prilike pojedinih predjela, a posebno na procese i svojstva tla.

Vodeći računa o morfologiji profila prvenstveno znakovima zamočvarivanja, o zastupljenosti pojedinih kombinacija, zatim o geografskim cjelinama i raznolikosti holocenskih sedimentata, izdvojeni su pritoci Save i Drave u uskim dolinama na teksturno težim holocenskim sedimentima euglejna tla s koluvijem (kartografska jedinica br. 46.), kao i male, ali oštro izražene disecirane dolinice zone koluvijalnih nanosa uz glejna tla u dolinama manjih rijeka i u pribriježnim zonama promatranog područja (kartografska jedinica br. 2).

Prirodni vegetacijski pokrov na području općine Jakšić, odnosno na području Požeške kotline je veoma bogat i raznolik, te je ovo područje i označeno kao posebno područje unutar Republike Hrvatske, gdje svaka biljna i životinjska vrsta predstavljaju dragocjenost prostora. Vegetacijski pokrov na ovom prostoru prati geomorfološke oblike u prostoru, te na ovom području prevladava nizinski tip vegetacije.

Bogatstvu i raznolikosti biljnih vrsta na ovom području svjedoči i podatak da je na području Požeške kotline evidentirana 1/5 sveukupnih vrsta flore u Hrvatskoj.

Raznolikost flore i njena zanimljivost uvjetovana je i položajem i oblikom Požeške doline i njenom otvorenosti prema istoku, odnosno utjecajima suše klime s popratnim biljnim vrstama.

Najstabilnije biljne zajednice su livade i pašnjaci, od kojih su pojedine uz vodotoke i zamočvarene, sa specifičnom vegetacijom (vrbe, joha itd.). Ostale površine koje nisu pod navedenim tipovima vegetacije su kultivirane, te su pod poljoprivrednim kulturama (oranice, voćnjaci).

Geološka i tektonska obilježja

Općina Jakšić je smještena u središnjem dijelu Požeške doline, koju okružuju sa svih strana gorske mase Psunja, Papuka, Krndije, Požeške gore i Dilj gore.

To su vrlo stare stijene na koje, kao jezgro, naliježu mlađe, ali isto tako vrlo stare stijene, jako poremećene radijalnim i tangencijalnim tektonskim gibanjima, koje se zaključuje po izrazitom boranju i nagibanju naslaga između rasjeda i uzduž njih. Kao temeljnu konstataciju treba spomenuti da su masivi Psunja, Papuka i Krndije izgrađeni od paleozojskih i mezozojskih stijena u pretežnom dijelu, pa im samo rubove pokrivaju naslage starijeg i mlađeg tercijara (paleogen i neogen). Požešku goru izgrađuju u njezinim dubljim dijelovima paleozojske stijene (gnajsi), a te stijene su pokrivene debelim pokrovom paleogenskih i neogenskih stijena tercijara. Dilj gora je izgrađena isključivo od naslaga neogenske starosti.

S južne strane Papuka i Krndije i uzduž sjevernih obronaka Požeške gore i Dilj gore, uzduž dubokih rasjeda koji se pružaju, generalno, smjerom zapad – istok, došlo je do spuštanja prostornog područja Požeške doline. Uzduž rasjeda, što su stvoreni uz sjeverne pristanke Požeške gore i Dilj gore, spuštanje je bilo jače pa je Požeška dolina nagnuta prema jugu.

Između Požeške gore i Dilj gore pruža se razmjerno široka, a po postanku, vrlo mlada tektonska dolina rijeke Orljave. Dolina je postala na taj način što se spustilo područje između dva usporedna rasjeda, smjera jug – sjever. To se spuštanje desilo po prilici u srednjem plestocenu. Stijene koje nalazimo u najstarijim dijelovima slavonskog gorja tvore i "temeljno gorje" koje sačinjava i spuštano dno Požeške doline.

Požeška dolina je samostalna tektonska jedinica uokvirena slavonskim gorjem. Sjeverozapadni dio slavonskog gorja (Psunj i Papuk) je znatno viši i dobro raščlanjenog reljefa. Krndija, pa Požeška gora i Dilj gora su znatno niže i ne tako dobro izraženog reljefa.

Požeška dolina je tektonski uvjetovana dolina, izduženog oblika i njezina duža os, smjer zapad – istok, mjeri oko 40 km, a kraća os, smjera sjever – jug mjeri 15 do 20 km.

Sa svih strana je dubokim rasjedima odvojena od gorskih masiva što ju okružuju. Prema današnjem tumačenju najstarije je gorsko čvorište masiv Psunja i Papuka s Krndijom. Od

gorske mase Psunja odvajao se dugačak i razmjerno visoki gorski vijenac, sastavljen od istih stijena, što ih nalazimo u Psunju. Taj je gorski vijenac bio usmjeren prema jugoistoku i idući u tom smjeru od masiva Psunja, visina mu je sve više opadala. Taj je jugoistočni dio središnji, duboki dio današnje Požeške gore i Dilj gore, s napomenom da je dio koji danas tvori duboko podzemlje Dilj gore bio najniži. Zapadni dio Požeške gore utonuo je pod more krajem paleogena ili starijeg miocena, zajedno s Dilj gorom i postupno se dizao sve do kraja pontata tako da mlađe naslage opasuju središnje dijelove i Požeške gore i Dilj gore, dok im središnje dijelove tvore nešto starije panonske naslage.

Krajem gornjega pontata stvoreni su duboki rasjedi na južnom dijelu kotline (označenim mladim eruptivima), dok je njezin sjeverni rub dubokim rasjedima, što su postali u isto vrijeme, odvojio dolinu od papučko – krndijske gorske mase.

Valja istaknuti da je Požeška gora zajedno s Dilj gorom u doba kada su stvarani spomenuti rasjedi tvorila jedinstvenu cjelinu. Isto tako treba spomenuti da u dolini nije izbušena niti jedna duboka bušotina koja bi pružila sigurne dokaze o razvijenosti i raširenosti naslaga koje su u njoj staložene tako da samo po analogiji možemo to zaključiti.

Dno doline sačinjavaju mezozojske stijene, najvjerojatnije stijene gornje kredne starosti. Na njima leže stijene starijega neogena, mlađega neogena, a pokrivene su najmlađim kvartarnim taloženjima. Sigurnije podatke o nekim važnim problemima tektonske naravi Požeške doline dala su geofizikalna istraživanja. Ta su istraživanja započela 1964. godine, metodom dubokog geoelektričkoga sondiranja. Izbušeno je ukupno 120 sondi na području cijele doline, koje je dalo slijedeće rezultate: ustanovljeno je da prema specifičnim otporima u dolini možemo izdvojiti 4 vrste stijena; ustanovljeno je da su stijene dna doline spuštene vrlo duboko; da su stijene što ispunjavaju dolinu nakon spuštavanja dna doline i njezinog ispunjavanja mlađim naslagama bile u najmanje dva maha zahvaćene značajnim tektonskim gibanjima i rasjednute uzduž dva uzdužna i dva dijagonalna rasjeda; da su pojedini blokovi bili dizani i spuštani zajedno sa stijenama podloge.

Što se tiče starosti uzdužnih i dijagonalnih rasjeda, koji su određeni na temelju geofizikalnih istraživanja metodom dubokog geoelektričkoga sondiranja, rasjedi uzdužnoga pružanja su stariji, a dijagonalni rasjedi, jer sijeku uzdužne rasjede su mlađi, najvjerojatnije, srednjopleistocenske starosti. Dolina je tektonskom dolinom rijeke Orljave (između Požeške i Dilj gore) stupila u vezu s Posavinom tek u srednjem pleistocenu.

Potrebno je napomenuti poznavanje kvartarnih naslaga koje uvjetuju i omogućavaju detaljniju pedološku klasifikaciju zemljišta, što je nužno potrebno kod svih agrotehničkih zahvata s ciljem da se postigne što veća produktivnost i prinos na raznim tipovima tala.

Naslage kvartara na Psunju, Papuku, Krndiji, Požeškoj i Dilj gori slabo su rasprostranjene i male su debljine, a jedino je Požeška dolina ispunjena debelim kompleksom raznih pleistocenskih ilovača i u njoj doline potoka s recentnim aluvijalnim nanosima. Pleistocenske ilovine uglavnom se dijele u dvije grupe, i to u obrončane i beskarbonatne ilovine koje su nastale eolskim taloženjem prapora. Na svim mjestima gdje je moguće promatrati njihovu podlogu vidljivo je da pleistocenske naslage leže u erozionoj diskordanciji na naslagama starijih formacija (tercijaru, mezozojskim i paleozojskim stijenama, eruptivima i dr.).

Obrončane ilovine prekrivaju uglavnom područja na gorskim padinama po rubu Požeške kotline, odnosno južne padine i pribrežja Papuka, Krndije i Psunja, te sjeverne padine Požeške i Dilj gore. One susvijetlosmeđe do tamnosmeđe boje, mjestimice žućkaste i crvenkaste, što ovisi o lokalnom petrografskom materijalu iz kojeg su one nastale. U obrončanim ilovinama uklopljeno je razno kamenje, koje je gravitacijom sneseno s viših gorkih terena, a ono je pretežno unglularnog i supungularnog oblika, jer je transport bio kratak. Naročito je znatna količina ovakvog kolvijalnog kamenja uložena u obrončanim ilovinama sjevernije od Kaptola i okolice Velike. Prema jugu postupno se smanjuje količina i veličina kamenja, a povećava se stupanj zaobljenosti, jer je i transport bio duži. Oko 4,5 km južnije više nema u ilovinama uloženog kamenja, mjestimice je dijagenezom kamenje snažno rastrošeno i raspadnuto, što ilovinama daje lokalno razne nijanse boje.

Središnji i južni dijelovi Požeške doline pokriveni su svijetlosmeđom do žućkasto beskarbonatnom ilovinom, koja je nastala sukcesivnim eolskim taloženjem praporne prašine i

ona predstavlja znatno promijenjeni i oguljeni prapor. Nataložena je u pojedinim hladnim fazama posljednje glacijacije, a debljina prapornog kompleksa iznosi i preko 20 m (na osnovi podataka iz nekih bunara). Ove praporne ilovine osobito su značajne za proučavanje najstarijih ljudskih naseljavanja u Požeškoj dolini, jer su istraživanja pokazala pronalaskeske paleolitskog kamenog oruđa i popratnu hladnodobnu gornjopleistocensku faunu (mamut, bizon i dr.)

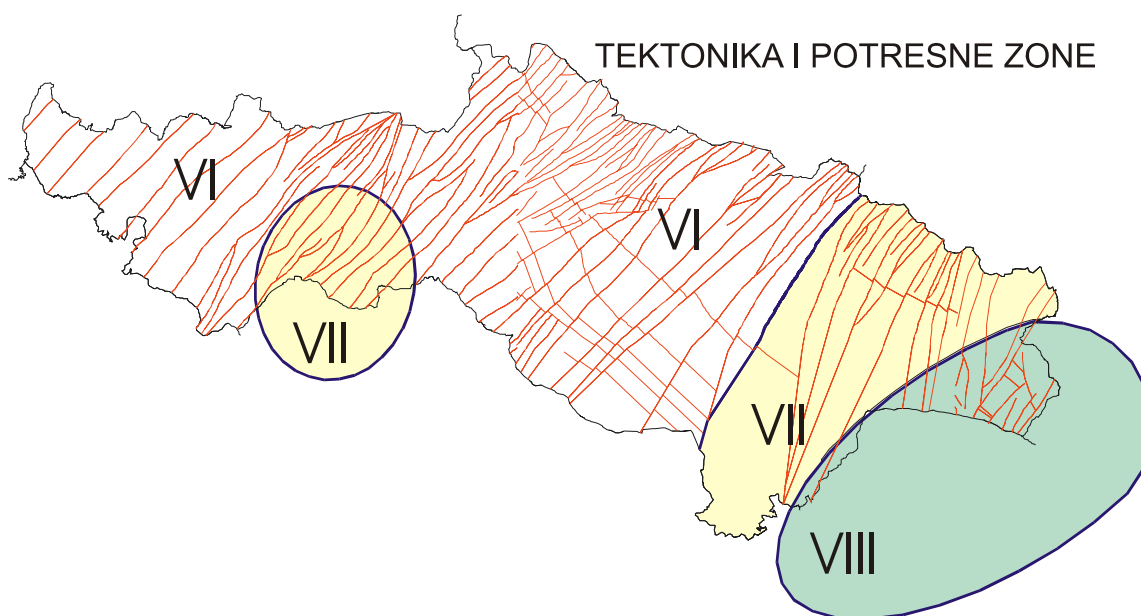
Mlađe kvartarne, odnosno holocenske naslage zauzimaju u Požeškoj dolini dosta veliku rasprostranjenost, jer ispunjavaju doline rijeka Orljave i Londže, kao i doline brojnih potoka koji teku prema ovim rijekama s gorskih predjela slavonskih planina. To su aluvijalni nanosi koji su zastupljeni šljuncima, pijescima, muljem i raznim mineralogenim i organogenim detritusom. Holocenske aluvijalne naslage čine dobru podlogu za livade, dok su pleistocenske ilovine redovito pokrivene šumama ili poljoprivrednim kulturama.

Prema seizmološkim kartama na području Pšunja, Papuka, Krndije, Požeške gore i pored dosta izražene tektonike ocijenjena je samo kao zona VI stupnja pa čak i manjeg stupnja intenziteta. Pritom treba imati u vidu da je ovdje horstna struktura sasvim jasno izražena, a sve to upućuje na veću seizmičnost ove zone.

Cijela Požeško-slavonska županija od krajnjeg istoka do krajnjeg zapada je površina stupnjevana kroz razne periode.

Tako je:

- u periodu od 1.000 godina cijelo područje Županije VIII° MSK intenziteta, a uočene su samo dvije manje zone s intenzitetom od IX° MKS (oko Požege i Pakraca);
- U periodu od 500 godina uočeno da sjeverni dijelovi Požeštine obuhvaćaju područje VII°, a ostali dijelovi Županije područja intenziteta VIII° MKS. Samo područje oko grada Pakraca i Lipika je intenziteta IX° MKS;
- u periodu od 200 godina uočeno da je uglavnom cijela Županija pokrivena VII° MKS, a područje oko Dilj gore, te Pakraca i Lipika su u zoni VIII°;
- U periodu od 100 godina uočen intenzitet od VI° MSK na sjevernom dijelu Županije, dok su južni dijelovi požeško-pakračkog dijela Županije u VII° MSK. Samo na jednom dijelu Dilj gore (u jugoistočnom dijelu) je u zoni VIII°;
- U periodu od 50 godina cijelo područje Županije u VI° MSK.

1.1.1.7. Zaštićene prirodne vrijednosti i kulturna dobra

Zaštićene prirodne vrijednosti

Prirodna baština na području općine Jakšić, zaštićena je prema Zakonu o šumama i Pravilniku o uređenju šuma.

Gospodarska jedinica Poljadijske šume

Sjemenska sastojina hrasta lužnjaka u odsjeku 48c površine 21,3 ha zaštićena je kao šuma s posebnom namjenom temeljem Zakona o šumama. Sastojina se nalazi u dijelu između sela Lakušija, Granje, Trapari i Radnovac. Odsjek koji se nalazi u središnjem dijelu šume hrasta lužnjaka iznimno je dobre kvalitete, a sjeme iz tog dijela skuplja i prenosi (podsijeva) u ostale dijelove Požeškog gorja koji ekološki odgovaraju uspijevanju hrasta lužnjaka.

Predložena/evidentirana područja za zaštitu temeljem Zakona o šumama

Eminovački Lug nalazi se na području općine Jakšić nedaleko od sela Eminovci, a u neposrednoj blizini grada Požege, u odjelima 35d, 37a, 37b, 37c, 37d i 37e, sveukupne površine 63,207 ha, koji je evidentiran za zaštitu temeljem Zakona o šumama. Navedeno područje planira se proglasiti šumom s posebnom namjenom za odmor i rekreaciju. Na predviđenom prostoru nalazi se sastojina četinjača – duglazije i borovca (bivši rasadnik) čija površina iznosi oko 3 ha, a preostala površina otpada na sastojine hrasta Lužnjaka s nekoliko starih stabala.

Eminovački Lug

Eminovački Lug

Kulturna dobra

Područje općine Jakšić predstavlja značajne arheološke lokalitete putem kojih pratimo kontinuirano naseljavanje od mlađeg kamenog doba, srednjeg vijeka sve do danas.

Prilikom pristupanja izradi ovog Plana od Ministarstva kulture – Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN br. 69/69) zatraženo je utvrđivanje Konzervatorske podloge i utvrđivanje sustava mjera zaštite nepokretnih dobara na području obuhvate Plana.

Postojeće stanje

Općina Jakšić smještena je u središtu Zlatne doline, u Požeškoj kotlini, u Požeško-slavonskoj županiji. Općinsko središte Jakšić, selo na cesti Požega – Našice, smješteno je na brijegu, na mjestu gdje je u srednjem vijeku bilo naselje Svetog Đurđa. Općina Jakšić obuhvaća 10 naselja: Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Granje, Jakšić, Radnovac, Rajsavac, Svetinja, Tekić i Treštanovci.

Povijest

O imenu i postanku ovog mjesta možemo samo nagađati jer nemamo pouzdanih pisanih dokumenata. Mjesto Jakšić bilo je naseljeno u pretpovijesno i starije kameno doba (paleolit). U arheološkim iskapanjima na lokalitetu „Čaire“ pronađena je crna keramička vaza, koja je pripadala bjelobrdskoj kulturi. Iz doba starijih civilizacija, osobito Rimljana otkriveno je mnoštvo nalaza, a postoji i niz lokaliteta iz tog vremena koji još nisu istraženi. Najstariji pronađeni izvori na području Jakšića dokazi su života ovdje u razdoblju prije Krista (oko 2600. do 2300. g. pr. Krista).

Jakšić se nalazi na mjestu gdje je u srednjem vijeku bilo naselje koje se zvalo Sveti Đurađ s crkvom koja je bila posvećena sv. Jurju, datira iz vremena 1334. do 1400. godine, kako se vidi iz dokumenata iz 1400. godine i iz opisa međaša grada Požege iz 1545. godine. Današnje ime sela Jakšić potječe od plemića Jakušića koji su u srednjem vijeku (1373. – 1489.g.) imali svoje posjede u ovom kraju. Selo se počelo tako zvati tek za turskog vladanja. Tada su u selu zajedno sa katolicima i pravoslavicima živjeli i muslimani. Imali su svoju džamiju,

a današnji naziv brežuljka Džamija, uz cestu prema Požegi, uspomena je upravo na to razdoblje.

U 15.stoljeću u Požeškoj županiji spominje se kaštel Orljava (Castrum Oryawa 1422.g.). U posjed ovog kaštela pripadalo je vjerojatno i današnje naselje Jakšić. Ono je zapisano pod različitim imenima Jakwsunch 1422.g., Jaksocz 1428.g., Jakwsewcz, Jakosewcz 1454.g. Prvih godina nakon oslobođenja od Turaka upravnu vlast vrši Komora zajedno s vojskom. Ona je radi lakše uprave Požešku dolinu podijelila na vojvodstva tj. Distrikte, koje je kasnije prodavala pojedinim manjim gospoštijama ili vlastelinstvima. Pod Komoru 1687.g. spada i Knežija (Kneziatus) Jakšić. U opisu Slavonije iz 1698.g. u vojvodstvo Kutjevo pripada: Czakaties (Čakutić) et Jacksiczi. Također ovo se selo spominje u popisu imanja županije Požeške iz 1745.g. i pripada imanju Pleternica.

U kanonskoj vizitaciji 1730.g. spominju se dvije kapele: sv. Luka i sv. Barbara. Kapela sv. Luke koja se nalazi izvan sela na groblju vjerojatno je starija od kapele sv. Barbare koja je u selu. Zbog povećanja broja stanovnika 1789.g. utemeljena je nova župa sa sjedištem u Jakšiću.

Glavne karakteristike građevinskog fonda

Građevinski fond Općine Jakšić sastoji se najvećim dijelom od građevina izgrađenih tijekom druge polovine 20. stoljeća, uz pojedine sačuvane starije primjere prizemnica zabatom okrenutih prema ulici. Većinom prevladavaju novije obiteljske kuće, katnice kvadratičnih tlocrta, pogotovo u Jakšiću.

Jakšić

Jakšić

Jakšić**Cerovac**

Posebnu vrijednost u prostoru čine **vizure**. Lijep je pogled sa ceste Eminovci – Jakšić prema Jakšiću gdje dominira zvonik Župne crkve sv. Barbare. Vrlo je lijep pogled na prirodu sa ceste Eminovci – Treštanovci, kao i pogled na kapelu na groblju u Treštanovcima.

Pogled na Jakšić sa ceste Eminovci - Jakšić

Pogled sa ceste Eminovci – Treštanovci

Pogled na kapelu na groblju u Treštanovcima

Degradacije

U prostoru jedinice lokalne samouprave naselja Jakšić primjećuje se neprimjeren način gradnje koji bitno odstupa od tradicionalnog tipa gradnje i izgleda naselja. Uglavnom su to privatne građevine različite namjene, a svojim izgledom narušavaju povijesni ambijent naselja, tako negirajući upravo ono vrijedno u njima.

Popis kulturnih dobara po naseljima

U smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN, 69/99) na području Općine Jakšić nalaze se 2 zaštićena (Z) nepokretna kulturna dobra zaštićena rješenjima o registraciji. To su: „Čaire“ prapovijesno naselje kod Jakšića i arheološki lokalitet „Gradina Tekić“ kod Tekića.

Ukupan pregled svih zaštićenih (Z), predloženih za zaštitu od lokalnog značaja (L) i evidentiranih (E) kulturnih dobara dan je u tablici kako bi se olakšao uvid u njihov broj i razmještaj na području obuhvata plana. U sustavu mjera dane su smjernice za zaštitu i očuvanje svih vrsta kulturnih dobara.

U tablici koja slijedi prikazana su kulturna dobra po naseljima Općine, odnosno donosi sumarni pregled i detaljniju inventarizaciju nepokretnih kulturnih dobara.

Tablica br. 13.

POPIS KULTURNIH DOBARA				
Broj	Mjesto	Naziv, adresa, k.o. i kč. br.	Vrsta	Status
01/01	Bertelovci	Prapovijesno naselje	arheološko	E
02/01	Cerovac	Kapela sv. Nikole Tavelića	sakralno	E
02/02	Cerovac	„Brda“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
03/01	Eminovci	Srednjovjekovna nekropola	arheološko	E
03/02	Eminovci	Kapelica Uznesenja Marijina	sakralno	E
04/01	Granje	Srednjovjekovno nalazište	arheološko	E
05/01	Jakšić	Župna crkva sv. Barbare	sakralno	L
05/02	Jakšić	Arheološki lokalitet „Čaire“, k.o. Jakšić kč.br. 318/1, 318/2, 353	arheološko	Z-1977
05/03	Jakšić	„Guščak“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
05/04	Jakšić	„Alibegovica“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
05/05	Jakšić	„Korije“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
07/01	Rajsavac	Prapovijesno naselje „Pod grabikom“	arheološko	E
07/02	Rajsavac	Kapela u selu	sakralno	E
09/01	Tekić	Kapela Srca Isusova	sakralno	E
09/02	Tekić	Arheološki lokalitet „Gradina Tekić“ kod Tekića, k.o. Treštanovci, kč.br. 12/2,10,547,11,12/1,14,16,17,18,19,20, 21,28,31,32,33,34,15,13,22,23,26,27,29,30,25 i k.o. Bertelovci+-, kč.br. 45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,83,84,85, 86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96/1,96/3,96/2,96/4,97,98/1,98/2, 128,101,119,121/1,120,100,121/2,122,126/1,126/2,127,	arheološko	Z-2537

Izvor podataka: Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požezi, srpanj 2007. god.

Župna crkva sv. Barbare, Jakšić

Kapela sv. Nikole Tavelića, Cerovac

Kapela sv. Jurja, Rajsavac

Kapela Marijina uznesenja na nebo, Eminovci

Kapela srca Isusova, Tekić

Arheološki lokaliteti na području općine Jakšić

Područje općine Jakšić obiluje arheološkim lokalitetima, koji vremenski uglavnom pripadaju razdoblju prapovijesti.

Među **prapovijesnim** nalazištima istaknuto mjesto zauzima zaštićeni arheološki lokalitet *Čaire kod Jakšića (Z-1977)*, na kojem su, među ostalim, pronađeni najljepši primjerci keramike klasične ili tzv. barokne faze lasinjske kulture (4000-3000 god. pr. Kr.). Spomenuta keramika može se vidjeti u Gradskom muzeju Požega, a dio nalaza čuva i arheološka zbirka OŠ „Mladost“ Jakšić. Treba napomenuti da se radi o velikom višeslojnom naselju koje pokazuje kontinuitet od neolitika (sopotska, linearno-trakasta kultura), preko eneolitika (lasinjska kultura), do u brončano doba (ulomci relevantne keramike), a zabilježeni su i latenski (keramika mlađeg željeznog doba iz 4.-1. st. pr. Kr.), rimski (provincijalna keramika 4. st.), te srednjovjekovni nalazi (slavenska keramika s valovnicom, 9.-11. st.). Osim keramike, pronađeni su i mnogi uporabni i kulturni predmeti, pa i ljudske kosti. Postoji nada da će neka buduća arheološka istraživanja donijeti nove značajne spoznaje i nove vrijedne i zanimljive materijalne ostavštine ljudi koji su tu nekada živjeli, radili, gradili, naših dalekih predaka, te upotpuniti sliku koju imamo o ovom lokalitetu. Istraživanjima će neophodno prethoditi krčenje šikare i raslinja koje je danas zahvatilo veći dio lokaliteta.

Dio arheološkog lokaliteta „Čaire“ kod Jakšića - nalazišta svjetski poznate prapovijesne keramike, danas je prekriven gustom vegetacijom

Na livadama „*Gušćak*“ (E) i „*Alibegovica*“ (E) kod Jakšića, mještani su u vrijeme pada vegetacije primjećivali na površini zemlje „tamne krugove“, što može upućivati na tragove tumula. Uz to se spominju nalazi ribarskih utega, kamenih sjekira i sličnih nalaza koji odgovaraju razdoblju prapovijesti. Na osnovu terenskog uvida može se pretpostaviti da lokaliteti „Čaire“ (Z-1977), „Alibegovica“ i „Gušćak“ čine istu arheološku cjelinu, te su ne samo teritorijalno nego i vremenski, odnosno kulturološki bliski, te se na položajima „Alibegovica“ i „Gušćak“ nalazilo možda groblje pod humcima koje pripada prapovijesnom naselju na „Čairama“. Na obližnjem lokalitetu „*Korije*“ (E) također su zabilježeni prapovijesni nalazi (neolitička keramika, kremenno strugalo), a vezu ovog lokaliteta s prethodno navedenim tek treba razjasniti i utvrditi uz pomoć novih nalaza, odnosno rezultata nekih budućih istraživanja.

Nalazište „Gušćak“ kod Jakšića

Livada „Alibegovica“ – prapovijesno nalazište

Ostali prapovijesni lokaliteti su: prapovijesno naselje „*Pod grabikom*“ kod Rajsavca (E), prapovijesno naselje u *Bertelovcima* (E) i prapovijesno nalazište „*Brda*“ u Cerovcu (E).

Nalazišta u Rajsavcu i Cerovcu locirana su prilikom obilaska arheologa u svibnju 2007. godine. Još uvijek ne postoji dovoljno podataka za njihovu zaštitu, ali se s velikom vjerojatnošću mogu očekivati novi nalazi uočeni prilikom obrade zemlje i/ili arheološkog rekognosciranja, a time i konkretnije arheološke informacije.

Prapovijesno naselje „Pod grabikom“ kod Rajsavca

Cerovac: pogled na lokalitet „Brda“ (u pozadini)

Razdoblje **antike** zastupljeno je samo jednim, ali izuzetno vrijednim lokalitetom – *Gradinom Tekić kod Tekića (Z-2537)*. Ondje su, uz pomoć slučajnih nalaza prilikom obrade zemlje, kao i sustavnim istraživanjima u više navrata, otkriveni dijelovi velikog kasnoantičkog rimskog groblja na redove i rimskog naselja iz 2.-4. st. Arhitektonski ostaci grobnica, popločenja i grobne kapele, nadgrobni spomenici, kao i bogati i raznovrsni grobni priloz i u obliku rimskog stakla, novca, alata, nakita i keramike, svjedoci su jednog vremena, čiji su tragovi sačuvani pod zemljom za neke nove generacije i ljude, koji će ih znati prepoznati i cijeniti.

Zanimljivost ovog lokaliteta očituje se u tako rijetkoj autentičnosti, jer nakon što su Rimljani napustili Zlatnu dolinu i ovaj kraj, te u srednjem vijeku i nadalje, na ovom se području, po svemu sudeći, ništa nije gradilo, pa su rimski ostaci izvrsno prirodno konzervirani. Međutim, dugotrajna i intenzivna poljoprivredna obrada učinila je da se arheološki ostaci nalaze u sve plićem sloju, te sve češće prilikom oranja komadi keramike i drugih antičkih artefakata dospijevaju na površinu. Tako se uništavaju kulturni slojevi, odnosno grobne cjeline i dijelovi nastambi. Na području nekropole do sada je otkopano 125 grobova.

U istočnom dijelu lokaliteta, na položaju koji se determinira kao rimsko naselje, pronađeni su građevinski ostaci različitih zgrada, vodovoda, dijelovi podnog mozaika, freske, a arheološkim istraživanjima 2006. godine utvrđeni su temelji i podnica rimskih termi, čije paralele u Hrvatskoj nalazimo u Varaždinskim toplicama, Šćitarjevu, Sisku, Ludbregu i Daruvaru. Moguće je da je baš ovdje bilo smješteno veliko rimsko naselje Incerum, koje spominje Antoninov itinerar na trasi rimskog puta Siscia-Mursa-Cibalis, odnosno Siscia-Sirmium.

Prema dosadašnjim spoznajama, grad se prostirao na površini od oko 60 jutara, a vjerojatno je bio omeđen s četiri jarka, koji se još djelomično razaznaju u okolišu. Nedaleko lokaliteta otkriveni su i mogući tragovi rimske ceste.

Na području Gradine Tekić nakon oranja na površinu izlaze ulomci keramike lasinjske, licenske kulture i panonske inkrustirane keramike, kao i drugi prapovijesni nalazi (mikroliti, glineni utezi...), što govori da su prednosti ovog lijepog položaja ljudi znali prepoznati i davno prije Rimljana.

Položaj antičkog naselja u Tekiću

Do sada je zabilježeno prisustvo dvaju **srednjovjekovnih** lokaliteta, nekropole u *Eminovcima* (E) i nalazišta keramike 15. st. u *Granju* (E), iako se srednjovjekovni nalazi sporadično javljaju i na Čairama (Z-1977), kao i u Tekiću (Z-2537), a nije isključeno da bi se pažljivim rekognosciranjem ustanovili i na drugim lokacijama unutar Općine.

Pregled arheoloških lokaliteta na prostoru općine Jakšić dan je u sljedećoj tablici, a prikazan je po nekim od naselja Općine:

Tablica br. 14.

POPIS KULTURNIH DOBARA			
Mjesto	Naziv kulturnog dobra Adresa, k.o. i kč. br.	Vrsta	Status
Bertelovci	Prapovijesno naselje	arheološko	E
Cerovac	„Brda“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
Eminovci	Srednjovjekovna nekropola	arheološko	E
Granje	Srednjovjekovno nalazište	arheološko	E
Jakšić	Arheološki lokalitet Čaire, k.o. Jakšić kč.br. 318/1, 318/2, 353	arheološko	Z-1977
Jakšić	„Gušćak“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
Jakšić	„Alibegovica“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
Jakšić	„Korije“, prapovijesno nalazište	arheološko	E
Rajsavac	Prapovijesno naselje „Pod grabikom“	arheološko	E
Tekić	Arheološki lokalitet Gradina Tekić kod Tekića k.o. Treštanovci, kč.br. 12/2,10,547,11,12/1,14,16,17,18,19,20,21,28,31,32,33,34,15,13,2 2,23,26,27,29,30,25 i k.o. Bertelovci, kč.br. 45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,83,84,85, 86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96/1,96/3,96/2,96/4,97,98/1,98/2, 128,101,119,121/1,120,100,121/2,122,126/1,126/2,127	arheološko	Z-2537

Izvor podataka: Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požezi, srpanj 2007. god.

1.1.1.8. Krajobrazne značajke prostora Općine

Krajobraz (pejzaž, krajolik) je prvenstveno prirodna ili djelovanjem čovjeka obrađena i oblikovana cjelina određenog prostora (predjela), koja se očituje svojstvenim fizionomsko oblikovanim osobinama (lik određenog kraja). U bio-ekološkom smislu (odnosi se uglavnom na prirodni krajolik), održava uz oblikovnu komponentu (vanjsko lice) i unutarnji dinamični sustav raznolikih ekoloških odnosa i međuuutjecaja.

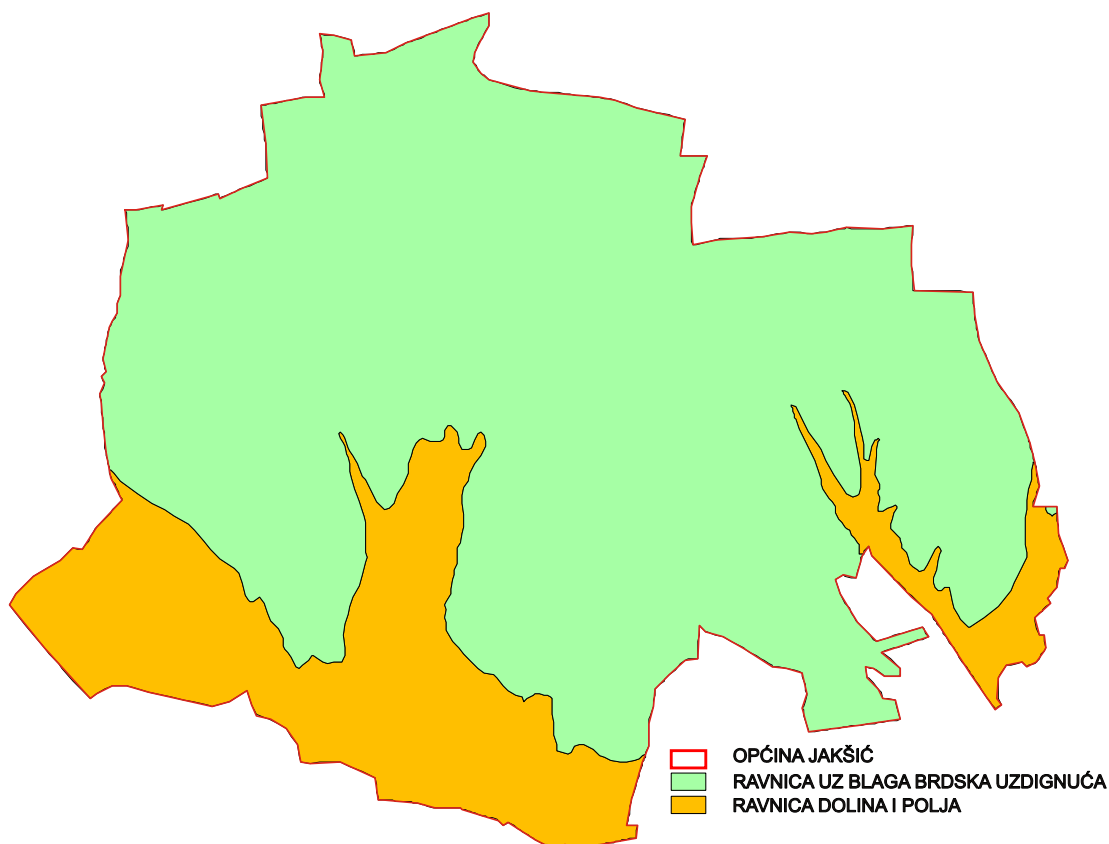
Područje općine Jakšić smješteno u samo središtu Požeške doline, tako krajobraznu sliku i osnovne značajke za pojedina područja ili dijelove, koji ga izdvajaju u kategoriji posebnih uvjeta ili ograničenja u korištenju, ne možemo posebno podijeliti već samo navest, da je to ravnica s dolinama, poljima i šumama.

To je prostor geometriziranih poljodjelskih površina s mrežom putova i kanala, a ovoj plošnoj prirodi oblika suprotstavlja se dio nizinskih šuma, grupe visokog i niskog raslinja uz vodotoke Kaptolka, Vetovka, Rogulj, Slatka voda i dr., kao i pojedinačno drveće i šumarci. Njihova izmjena daje plastičnost ovom krajoliku.

Poljodjelske površine spadaju u osobita, vrijedna i ostala obradiva tla, a šumsko površine su nizinske šume uglavnom listače s najviše zastupljenom vrstom drveća hrasta lužnjaka i cera.

Unutar ovog prostora smjestila su se sva naselja općine Jakšić (10 naselja).

Vizualno ovu cjelovitost obilježava otvorenost prostora i vizure na brdski i gorski krajolik koji ga okružuje.

PROSTORNE CJELOVITOSTI KRAJOBRAZA

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Prirodni potencijal i korištenje resursa

Poljoprivredne površine

Poljoprivredno zemljište je vrijedan prirodni resurs, te prirodno bogatstvo koje je kao takvo pod zaštitom Države. To je također i obnovljiv prirodni resurs koji je relativno dobre očuvanosti i plodnosti, te je veoma važno racionalno gospodariti takvim resursom.

Ukupne poljoprivredne površine na području općine Jakšić čine ukupno 3.609,22 ha, što čini udio od 82,49 % ukupne površine Općine. U odnosu na udio poljoprivrednih površina na razini Županije, koji iznosi 49,3 %, općina Jakšić ima puno veći udio poljoprivrednih površina od prosjeka Županije.

U ukupnim poljoprivrednim površinama zastupljeni su i pašnjaci s ukupno 96,92 ha, odnosno 2,76 % ukupnih poljoprivrednih površina.

Obradive površine su zastupljene s ukupno 3.512,29 ha što čine udio od 80,27 % ukupnog teritorija Općine, a što je veći udio od županijskog prosjeka koji iznosi 43,12%.

Obradive površine općine Jakšić čine udio od 97,31 % ukupnih poljoprivrednih površina Općine. U strukturi obradivih poljoprivrednih površina oranice čine 86,23 %, voćnjaci 2,81 %, vinogradi 0,07 %, a 10,88 % je pod livadama.

Ukupne poljoprivredne površine općine Jakšić čine udio od 4,03 % ukupnih poljoprivrednih površina Županije, dok je udio obradivih poljoprivrednih površina Općine 4,49 % ukupnih obradivih površina Županije. U strukturi zemljišta, među ostale površine ubrajaju se trstici i bare, kojih na prostoru općine Jakšić nema. U okviru ove kategorije zemljišta, na području općine Jakšić 408,50 ha je pod šumom, što čini 9,34 % ukupnog teritorija Općine.

Sve prethodno navedene kategorije zemljišta pripadaju u plodna tla (obradive površine, ostale poljoprivredne površine i ostale površine), dok dio ukupnih površina čini neplodno tlo, koje je na prostoru općine Jakšić zastupljeno s 357,70 ha ukupnog teritorija, što čini udio od 8,18 %.

U okviru iskazanih površina po kategorijama zemljišta, najzastupljenija kategorija zemljišta su poljoprivredne površine s 82,49 %, šume s 9,34 % površine općinskog teritorija, što čini ukupno 91,82 % ukupnog teritorija Općine, a ostatak od 8,18 % pripada neplodnom tlu.

Prema strukturi vlasništva, prema iskazanim površinama, poljoprivredno zemljište se iskazuje u državnom i privatnom vlasništvu.

U ukupnom poljoprivrednom zemljištu, udio privatnog vlasništva je 70,82 % u odnosu na 29,18 % u državnom vlasništvu.

U ukupnim obradivim površinama, udio privatnog vlasništva je 72,28 % u odnosu na 27,72 % u državnom vlasništvu.

U slijedećim tablicama kao i na grafičkom prikazu obrađene su poljoprivredne površine u svim kategorijama (oblik vlasništva, obradive površine, kultura zemljišta) na području općine Jakšić.

Tablica br. 15.

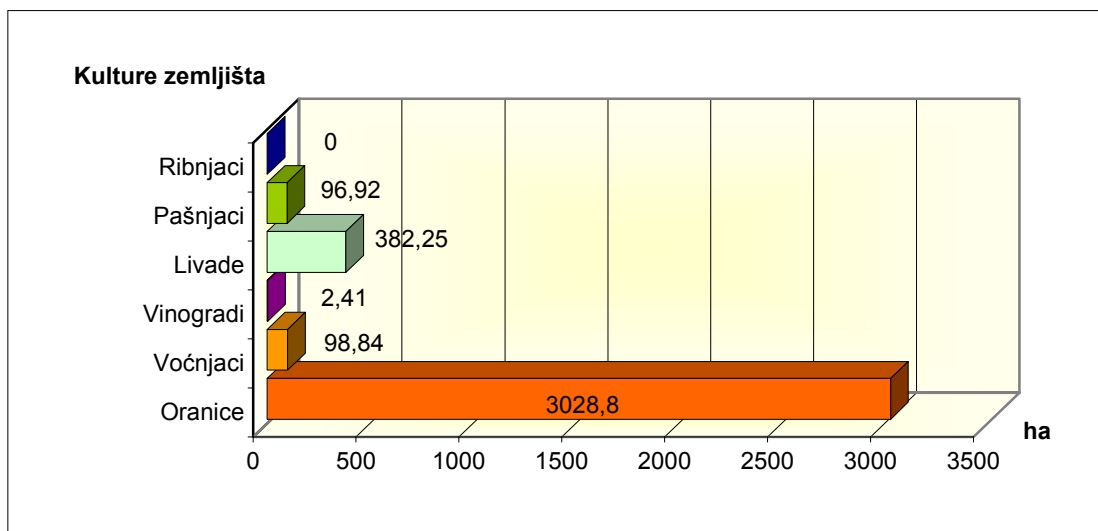
STRUKTURA ZEMLJIŠTA PO KATEGORIJAMA KORIŠTENJA I VLASNIŠTVA NA PODRUČJU OPĆINE JAKŠIĆ, ha				
Struktura zemljišta po kategorijama		Oblik vlasništva		Ukupno
		Državno	Privatno	
Obradive poljoprivredne površine	Oranice	918,45	2.110,35	3.028,8
	Voćnjaci	0,91	97,93	98,84
	Vinogradi	0	2,41	2,41
	Livade	54,16	328,09	382,25
Ukupno obradive površine:		973,52	2.538,78	3.512,3
Ostale poljoprivredne površine	Pašnjaci	79,67	17,25	96,92
	Ribnjaci	0	0	0
Ukupne ostale poljoprivredne površine:		79,67	17,25	96,92
Ostale površine	Trstik i bare	0	0	0
	Šume	264,92	143,58	408,5
	Neplodno tlo	257,31	100,39	357,70
Ukupno ostale površine:		522,23	243,97	766,2
SVEUKUPNE POVRŠINE:		1.575,42	2.800,00	4.375,42

Izvor podataka: Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Požege

Tablica br. 16.

UKUPNE POLJOPRIVREDNE POVRŠINE, ha							
Općina	Obradive poljoprivredne površine				Ostale poljoprivredne površine		Ukupne poljoprivredne površine
	Oranica	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	Pašnjaci	Ribnjaci	
Jakšić	3.028,8	98,84	2,41	382,25	96,92	0	3.609,22
%	83,92	2,74	0,07	10,59	2,68	0	100

Izvor podataka: Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Požege

POLJOPRIVREDNE POVRŠINE OPĆINE JAKŠIĆ

Općina Jakšić ima dugogodišnju tradiciju bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom. Poljoprivredna proizvodnja i prerada se usmjeravaju na razvoj turizma i povezivanje s turističkom djelatnošću na lokalnom prostoru. Klima, tlo i reljef čine raznolik splet povoljnih faktora koji utječu na razvoj specifičnih grana poljoprivrede. Ovo područje ima potencijala za razvoj govedarstva, ovčarstva, svinjogojstva, proizvodnje mlijeka, mesa, meda, ljekovitog, ukrasnog i začinskog bilja, uzgoj i sabiranje gljiva, kao i proizvodnju voća i povrća.

Od prirodnih uvjeta kojima raspolaže prostor Općine postoje i određene slabosti na području poljoprivrede i to nedovoljna poticajna uloga Općine kroz subvencioniranje kamatnih stopa i financijskih potpora poljoprivrednim projektima, nezainteresiranosti mlađeg stanovništva, usitnjenost poljoprivrednih površina, kao i neriješeni vlasnički odnosi.

Stočarstvo, kao grana poljoprivrede na ovom području zauzima sve manju ulogu. Tako na ovom području je svega 91 poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi uzgojem mliječnih krava, od toga njih čak 61 uzgaja samo 1-3 krave. Na ovim gospodarstvima evidentirano je ukupno 372 mliječne krave, od kojih je za 11 mjeseci isporučeno 861.771 litara mlijeka. Kako je govedarstvo izuzetno važna grana poljoprivrede, potvrđuje to što Država već godinama u njen razvoj, ulaže ogromna financijska sredstva kao što su povoljni krediti i novčane potpore kako bi ova grana što bolje zaživjela.

Šumske površine

Šume i šumsko zemljište su prirodna bogatstva i dobra od općeg interesa koja su stoga pod posebnom brigom i zaštitom Države. To su, kao i poljoprivredno zemljište obnovljiv prirodni resurs kojim je potrebno vrlo racionalno gospodariti. Osim gospodarske, šume imaju i druge općekorisne funkcije (zaštita zemljišta, utjecaj na vodni režim, klimu), ali je veoma značajan i ekološki utjecaj šuma (zaštita i unapređivanje čovjekove okoline), ali su šume i prirodna osnova za razvitak turizma (odmor i rekreacija), te razvitak lovstva.

Na osnovu podataka Državne geodetske uprave, područni ured za katastar Požega, šume na području općine Jakšić zauzimaju 408,50 ha, što čini 9,34 % ukupnog teritorija Općine. U odnosu na udio šuma na prostoru Županije, koji iznosi 45,26 %, to znači da je općina Jakšić po udjelu šuma, znatno ispod prosjeka Županije i prosjeka Države, koji iznosi 36 %.

Prema navedenim podacima Državne geodetske uprave, područni ured za katastar Požega od ukupnih površina šuma na području Općine, šume su najvećim dijelom u državnom vlasništvu 264,92 ha, odnosno 64,85 %, a 143,58 ha je u privatnom vlasništvu, što čini 35,15 % udjela šuma.

Gospodarenje šumama u vlasništvu Države, kao dobru od nacionalnog interesa, povjereno je poduzeću "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb, koje u svom sastavu prema teritoriju imaju uprave šuma, a za područje Požeško-slavonske županije to su: Uprave šuma Podružnice Požega, Bjelovar, Nova Gradiška i Našice.

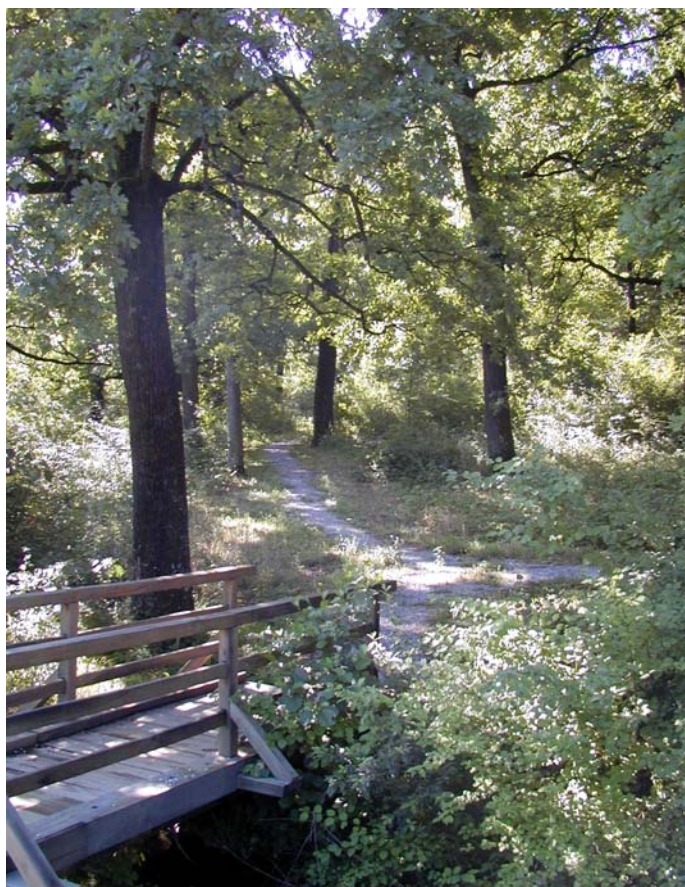
Za područje općine Jakšić nadležna je Uprava šuma Podružnica Požega.

Šume na području općine Jakšić su u obuhvatu gospodarskih jedinica: g. j. "Poljadijske šume" s ukupnom površinom 2.596,41 ha, a na Općinu otpada 193,70 ha u državnom vlasništvu i privatnih šuma 163,38 ha.

Tablica br. 17.

POVRŠINA ŠUMA I ŠUMSKIH TALA, ha					
Gospodarska jedinica	Obraslo	Neobraslo		Neplodno	Ukupno
		Proizvodno	Neproizvodno		
Poljadijske šume	187,69	0,96	4,95	0,10	193,70
UKUPNO:	187,69	0,96	4,95	0,10	193,70

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Podružnica Požega

Šume i šumsko zemljište na području općine Jakšić kojima upravljaju "Hrvatske šume" Uprava šuma Podružnica Požega zauzimaju 193,70 ha što čini 4,4 % površine Općine.

U okviru podataka o privatnom vlasništvu, prema podacima "Hrvatskih šuma" Uprave šuma Podružnica Požega privatne šume zauzimaju 163,38 ha što čini 3,7 % površine Općine.

Šume na području općine Jakšić kojima upravljaju "Hrvatske šume" Uprava šuma Podružnica Požega razlikuju se od podataka Državne geodetske uprave, područni ured za katastar Požega, prema kojima je površina šuma manja za 51,42 ha.

Tablica br. 18.

PODACI O ŠUMSKOM FONDU OPĆINE JAKŠIĆ KOJIMA GOSPODARE "HRVATSKE ŠUME"				
Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta, ha	Površina šuma (obrasla površina), ha	Postojeća drvena zaliha, m ³	Godišnji prirast, m ³	Etat drvena zaliha za sječu, m ³
193,70	187,69	40087	925	1836

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Podružnica Požega

Šume na području općine Jakšić, kojima gospodare "Hrvatske šume" najvećim dijelom su gospodarske šume, a jednim manjim djelom zastupljene su šume posebne namjene – za odmor i rekreaciju 54,41 ha i za sjemenske sastojine 20,64 ha.

Tablica br. 19.

STRUKTURA ŠUMSKIH POVRŠINA PREMA KATEGORIJAMA, ha				
Površina šuma (obrasla površina)	Gospodarske šume	Šume posebne namjene		Zaštitne šume
		za odmor i rekreaciju	sjemenske	
187,69	112,64	54,41	20,64	0

Izvor podataka: "Hrvatske šume" d.o.o. - Uprava šuma Podružnica Požega

Šume područja općine Jakšić su uglavnom listače. Najviše zastupljene vrste su: hrast Lužnjak, hrast cer, grab i trešnja, a karakteristična šumska tla za g.j. "Poljadijske šume" su eutrično smeđe tlo i lesivirano tlo.

Šumske površine na području općine Jakšić su uglavnom sjemenjače, starosti sjemenjača od 35 do 120 godina, a starost panjača od 10 do 50 godina.

Na području općine Jakšić nalaze se dva lovišta. Lovišta br. XI "Jakšić" i lovište br. IX "Požega II", za koje su podaci vidljivi u tablici koja slijedi:

Tablica br.20.

LOVIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE					
Broj	Naziv lovišta	Vlasništvo	Zakup / Koncesija	Površina lovišta, ha	
				Ukupno	Općina Jakšić
XI	"Jakšić"	Županijsko	Zakup	4.483	1.909
IX	"Požega II"	Županijsko	Zakup	2.087	740

Izvor podataka: Lovačko društvo "Seljak" Jakšić

Raznoliki prirodni predjeli, šume, livade, zaravni su poznata područja prirodnih staništa divljači. Na širem prostoru općine Jakšić, od divljači kojima gospodare lovoovlaštenici ističu se srna, obična zec, fazan, trčka, prepelica, divlja patka, šljuka i divlji golub, te dlakave predatorske vrste: lisica, kuna zlatica, divlja mačka lisica i jazavac.

Lovište broj XI – Jakšić, prostire se najvećim dijelom (43 %) na području općine Jakšić, dijelom na područja općine Kaptol, grada Kutjevo te područjem grada Pleternice. Lovište je namijenjeno uzgoju zdrave, otporne i normalne razvijene divljači, prvenstveno za zadovoljenje vlastitih potreba kao i unapređenja prirodnih staništa divljači. U lovištu je izgrađeno 25 visokih čeka, 29 kukuruzana za prehranu divljači i 62 solišta.

LD "Seljak" Jakšić na osnovu Lovno-gospodarske osnove upravlja navedenim lovištem raspoloživo prihvatilištem pernate divljači (fazan) površine 1200 m² koja se uzgaja za vlastite potrebe. U sklopu fazanerije izgrađena je lovačka kuća s pratećim prostorijama (kuhinja, ostava, kancelarija, nadstrešnica i alatnica), a priključena je na električnu i vodovodnu mrežu te gradski zemni plin.

1.1.2.2. Gospodarski potencijal

Gospodarska struktura

Na području općine Jakšić nema velikih industrijskih pogona već gospodarsku strukturu čine mali i srednji poduzetnici i nekoliko manjih gospodarsko-obrtničkih pogona koji su važni gospodarski potencijal općine Jakšić.

Kvalitetnije gospodarske promjene, osobito u poljoprivrednoj proizvodnji, počinju osamdesetih godina, a naročito od vremena kad je Jakšić opet dobio svoju općinu (1993. god.).

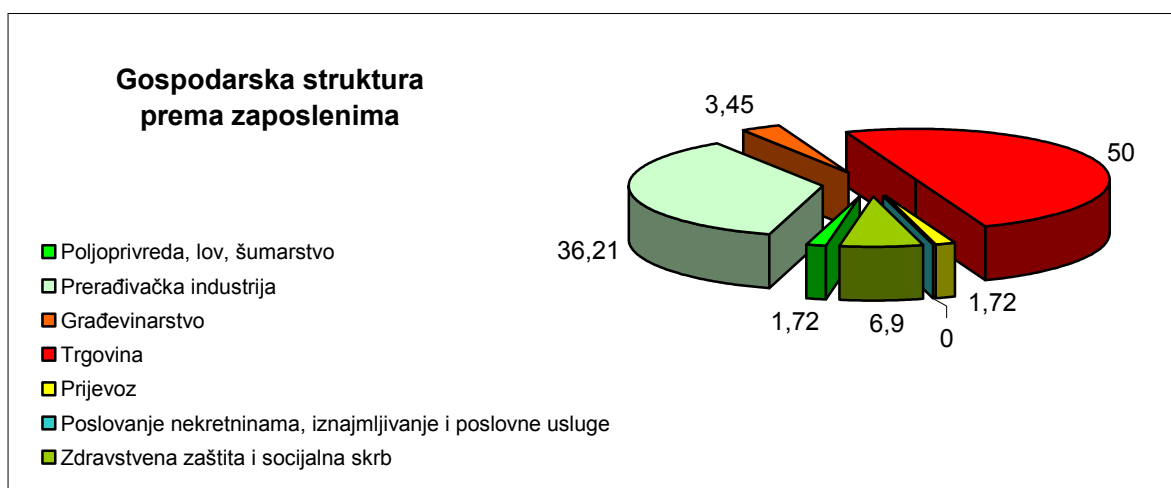
Prema podacima HGK-Županijske komore Požega na području općine Jakšić obavlja djelatnost 21 trgovačko društvo s 58 zaposlenih djelatnika.

Tablica br. 21.

TRGOVAČKA DRUŠTVA I ZAPOSLENI U NJIMA PO NKD-u				
Šifra po NKD-u	Djelatnost	Broj TD	Zaposlenost	
			Broj	Struktura, %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2	1	1,72
D	Prerađivačka industrija	4	21	36,21
F	Građevinarstvo	3	2	3,45
G	Trgovina	8	29	50,0
I	Prijevoz	2	1	1,72
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	1	0	0
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1	4	6,90
UKUPNO:		21	58	100

Izvor podataka: HGK - Županijska komora Požega,

Kako je iz podataka vidljivo, na području Općine dominira djelatnost trgovine. Ostale djelatnosti su malo odnosno nedovoljno zastupljene. Poslovni subjekti pretežno su smješteni u općinskom središtu Jakšić.

Proizvodne djelatnosti

Od proizvodnih djelatnosti prema NKD-u¹ u djelokrugu prerađivačke industrije na području općine Jakšić registrirana su 4 trgovačka društva s ukupno 21 zaposlenim djelatnikom. Proizvodne djelatnosti su:

- prerada čaja i kave,
- proizvodnja radijatora i kotlova za centralno grijanje,
- opći mehanički radovi,
- proizvodnja ostale električne opreme

Turizam

Turizam kao gospodarska grana treba biti važan faktor u razvoju Općine, koji je u današnje vrijeme slabo razvijen. Premda je općina Jakšić najmanja u odnosu na ostale općine i gradove u sastavu Požeško-slavonske županije i na njenom području se pruža mogućnosti obilazaka ovoga područja. Prirodne ljepote slavonskih polja, šuma, upoznavanja njegovih prirodnih osobitosti (flora, fauna), mogućnosti različitih oblika rekreacije (šetnje, izleti), te bogata kulturno-povijesna baština ubuduće je potrebno značajnije uključiti u turističku valorizaciju.

Na području općine Jakšić postoji mogućnost razvijanja izletničkog, ribolovnog i lovno-gturizma (uređena šuma Eminovački lug, uređeni ribnjaci, županijsko lovište br. XI "Jakšić" – bogato sitnom, pernatom i krupnom divljači). Turističku ponudu ovog područja upotpunjava i smotra folklor pod nazivom "Pjesmom u jesen" koja okuplja određeni broj folklornih skupina kao i posjetitelja. Obogaćivanje turističke ponude nudi i obilazak povijesnog lokaliteta kod naselja Tekić – arheološki lokalitet Čaire kao i drugi povijesni lokaliteti na sveukupnom području Općine.

Ribnjačarstvo

Ribnjačarstvo je ekonomska jedinica sastavljena od umjetno izgrađenih ribnjaka, u kojima se provodi planski intenzivni uzgoj ribe. Razni faktori utječu na klasifikaciju ribnjaka, ali obično se dijele na hladnovodne (intenzivni uzgoj salmonida) i toplovodne ili šaranske ribnjake.

Tip ribnjačarstva određuju klimatski uvjeti i kvaliteta vode. Ti uvjeti određuju specifičnost tehnološkog postupka i kompleks mjera, koje intenzificiraju moguće prinose ribe. Šaranski ribnjaci su plitki vodeni ekosistemi, prosječne dubine 1 – 2 m.

Obilježavaju ih specifični fizičko-kemijski uvjeti kao rezultat dubine i kvalitete dotočne vode, kvalitete tla ribnjaka, klimatskih uvjeta, bioloških faktora i tehnološko-intenzifikacijskih mjera.

¹ Nacionalna klasifikacija djelatnosti

Ribnjačarstvo na području Općine ima dugu tradiciju. Uređeni ribnjaci, većih površina u današnje vrijeme nalaze se na području naselja Jakšić, Eminovci i Rajsavac. Uz ove ribnjake postoje izgrađene ribičke kuće s popratnim sadržajima, priključena im je infrastruktura (voda, plin i struja). Svu brigu o ribnjacima vode športska ribolovna društva na tim područjima.

Osim njih na području Općine nalaze se i dva manja ribnjaka i to u naseljima Tekić i Dervišaga (grad Požega). Ribnjak u naselju Dervišaga je privatno vlasništvo koji se jednim dijelom (oko polovine površine) nalaz na području općine Jakšić. Detaljniji podaci o ribnjacima prikazani su u slijedećoj tablici.

Tablica br. 22.

RIBNJACI NA PODRUČJU OPĆINE				
Naselje	Vlasništvo	Zahvat	Površina, ha	Površina–Zavod*, ha
Jakšić	ŠRD "Slavonac"	Glogovac	2,3	3,52
Eminovci	ŠRD "Požega"	Kaptolka	2,3	4,27
Rajsavac	ŠRD "Laguna"	Vlastiti površinski izvor	1	1
Tekić	Privatno	Požanja	-	0,38
Jakšić/Dervišaga	Privatno	Kaptolka	-	0,28

Izvor podataka: općina Jakšić, Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

*Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

1.1.2.3. Društvene djelatnosti

Društvene djelatnosti kao sadržaj javnog interesa, svrstavaju se u više temeljnih skupina središnjih uslužnih funkcija prema njihovim glavnim svojstvima, kao što su: uprava, pravosuđe, udruge građana, političke stranke i druge organizacije, vjerske zajednice, prosvjeta, visoko školstvo i znanost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i šport.

Društvene djelatnosti su izraz društvenog uređenja, političko-teritorijalnog ustrojstva i načina upravljanja u zemlji. Podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području. Pridonose povećanju njihove socijalne skrbi radi otklanjanja postojećih socijalnih problema i razlika. Osiguravaju nesmetano bavljenje sportskim aktivnostima i tehničkom kulturom, pružaju rekreaciju i odmor stanovništva te ostvaruju i druge mnogobrojne dugoročne ciljeve.

Razvitak društvenih djelatnosti, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija treba slijediti razvitak i razmještaj njihovih korisnika i time podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života stanovništva. U pojedinim kategorijama središnjih naselja

razvijaju se svojstvene javne službe, koje kao središnje uslužne funkcije imaju svoje utjecajno područje i pružaju usluge korisnicima ili je prema njima usmjereno stanovništvo odgovarajućeg gravitacijskog područja. Time se stvara sustav, mreža i hijerarhija pojedinih skupina javnih službi od osobite važnosti za razvijanje sustava središnjih naselja.

O mreži centralnih naselja i centralno mjesnih institucija ovisi opskrba stanovništva, što neposredno utječe na stabilnost naseljenosti. Racionalnijim, ekonomičnijim i funkcionalnijim prostornim rasporedom tih funkcija postiže se veći stupanj homogeniziranosti prostora. Sustavno sređivanje središnjih uslužnih funkcija temeljnih skupina javnih službi treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema odgovarajućim mjerilima (standardima) za svaku pojedinu skupinu ili podskupinu, odnosno instituciju, uključujući stvarne potrebe i veličinu njihovog utjecajnog i gravitacijskog područja.

Uprava

Općina Jakšić kao upravna jedinica formirana je temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Sastavni je dio Požeško-slavonske županije i obavlja poslove lokalne samouprave.

Zbog gospodarskog značaja, brojnosti središnjih funkcija i broja stanovnik općina Jakšić u planiranom sustavu središnjih naselja u Požeško-slavonskoj županiji razvrstana je u VII: kategoriju – lokalno /općinsko središte odnosno kategoriju lokalno središte slabije razvijenosti.

Općina ima svoje vijeće i poglavarstvo i upravna tijela koja obavljaju poslove lokalne samouprave na općinskoj razini.

U dijelu lokalne samouprave djeluju slijedeća tijela:

- Općinsko Poglavarstvo
- Općinsko vijeće,

U sklopu Općine djeluje Jedinstven upravni odjel. U zgradi općine smješten je Matični ured Jakšić koji pruža svoje usluge građanima tri puta tjedno (ponedjeljak, srijeda i petak), a isti djeluje u sklopu Ureda državne uprave u Požeško-slavonskoj Županiji.

Radna tijela vijeća su: Odbor za Statut i Poslovnik, Odbor za izbor i imenovanja i mandatna komisija.

Temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi na području Općine djeluju sljedeći Mjesni odbori: Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Granje, Jakšić, Radnovac, Rajsavac, Svetinja, Tekić i Treštanovci.

Mjesni odbori imaju svoje područje s određenim granicama, pripadajućim ulicama i kućnim brojevima. Mjesni odbor čine svi građani koji imaju prebivalište na tom području.

Punoljetni građani s područja mjesnog odbora biraju svoje predstavnike u Vijeće mjesnih odbora.

Vijeće mjesnih odbora evidentira probleme i potrebe građana na svom području i određuje godišnje prioritete, uz pomoć nadležnih iz općinske uprave.

Putem Vijeća mjesnih odbora građani mogu:

- pokretati inicijative za uređenje pojedinih objekata i uređenja komunalne infrastrukture (izgradnju nogostupa, asfaltiranje, uređenje dječjih igrališta, proširenje i izgradnju javne rasvjete, postavljati prometnu signalizaciju, saniranje divljih deponija, odvodnja i prikupljanje sredstava komunalne naknade),
- pokretati i utjecati na problematiku rješavanja komunalnog nereda u svom okruženju (divlje deponije, olupine automobila, uzurpacije, zagađenje okoliša i sl.),
- pokretati i utjecati na saniranje oštećenih komunalnih objekata (oštećenje fasada, odrona, ograda, branika, stupova, dječjih sprava na igralištima, autobusnih čekaonica, javne rasvjete i sl.),
- tražiti pomoć i posredovanje vijeća mjesnih odbora u slučaju otežanog odvoza smeća, potrebi povećanja kontejnera za glomazni otpad,
- inicirati potrebu o određenim sadržajima iz područja kulture (organizirati razne izložbe, izložbe slikara, slikara amatera, likovne radionice, pjesničke večeri i večeri glazbe, predstave i igrokazi),
- inicirati potrebu za određenim sadržajima iz područja brige o djeci (dječje igraonice, lutkarske predstave, potrebe uz prigodne dane sv. Nikole, sportske aktivnosti za djecu i sl.),
- inicirati akcije čišćenja i uređenja okoliša, te akcije natjecanja za najljepšu okućnicu, najljepši balon, prozor, ulicu, vrt i sl.

Izradom ROP-a (regionalnog operativnog plana) Požeško-slavonske županije provedba planiranih ciljeva općine Jakšić biti će znatno olakšana.

Općina Jakšić ima dobru suradnju s međunarodnim institucijama (Fond regionalnog razvoja, EIB II; IPARD i drugi Fondovi RH i EU) koje pružaju znatnu financijsku i stručnu pomoć gospodarskom razvoju Općine. Mogućnosti korištenja sredstava iz pred pristupnih fondova EU značajna je financijska potpora u razvoju gospodarstva koju treba ubuduće maksimalno iskoristiti.

Na raspolaganju su i brojni nacionalni programi za poticanje razvoja malog i srednjeg gospodarstva (poticajni programi su dodatna prilika za poduzetnike početnike i poduzetnike u rastu za lakše poduzimanje novih gospodarskih aktivnosti).

Osnivanjem Razvojne agencije Požeško-slavonske županije gospodarstvo i društveni razvitka općine Jakšić, kao članice, biti će znatno unaprijeđen. Razvojna agencija bit će orijentirana na razvoj gospodarstva, te će poticati sve projekte od značaja za područje Požeško-slavonske županije kao i projekte jedinica lokalne uprave i samouprave koji su u funkciji gospodarskog razvitka.

Agencija će u svom radu biti otvorena za suradnju s građanima i poduzetničkim sektorom u cilju realizacije programa i projekata gospodarskog razvoja, poslovnih zona, promociji projekata, poticajnih mjera, regionalnih razvojnih programa i međunarodne suradnje.

Socijalna zaštita

Sustav socijalne skrbi propisan je Zakonom o socijalnoj skrbi, kojim je uređen način obavljanja i financiranja djelatnosti socijalne skrbi, korisnici, prava korisnika socijalne skrbi, postupak ostvarivanja pojedinih prava i druga pitanja značajna za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi.

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku kojom se ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih i drugih građana te koja radi sprečavanja i otklanjanja uzroka i stanja socijalne ugroženosti, pruža potporu obitelji, posebice djeci i drugim osobama koje ne mogu brinuti same o sebi.

Sustav socijalne skrbi temelji se na principu supsidijarnosti po kojem je svatko dužan sam brinuti o zadovoljenju svojih životnih potreba kao i potreba osoba koje po zakonu ili drugoj osnovi dužan uzdržavati. Svatko je dužan prvenstveno svojim radom, prihodima i imovinom pridonositi sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju vlastite socijalne ugroženosti i ugroženosti svoje obitelji.

Sustav socijalne skrbi na području Požeško-slavonske županije provodi se u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi kao i drugim zakonima i pod zakonskim aktima i vrlo je malo prostora za kreiranje samostalne politike.

Na području Županije djeluje 9 ustanova socijalne skrbi i to 2 Centra socijalne skrbi (Požega i Pakrac) i 7 Domova socijalne skrbi, a koji se dijele na domove za djecu i domovi za odrasle osobe. Socijalnim ustanovama upravljaju upravna vijeća, čije članove imenuje Skupština Požeško-slavonske županije.

Od tih 9 ustanova socijalne skrbi ni jedna se ne nalazi na području općine Jakšić, nego ustanova socijalne skrbi – Centar za socijalnu skrb Požega mjesno je nadležan za područja općina Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika te za područja gradova Požega, Pleternica i Kutjevo.

Korisnici socijalne skrbi s područja općine Jakšić na temelju Zakona o socijalnoj skrbi imaju/ostvaruju pravo na pomoć za uzdržavanje, doplatu za pomoć i njegu, pomoć i njegu u kući, jednokratnu novčanu pomoć, osobnu invalidninu, skrb izvan vlastite obitelji, pravo na savjetovanje, osposobljavanje za samostalan život i rad i na druge oblike pomoći.

Obrazovanje

Odgoj i obrazovanje su temeljne kategorije životnih potreba čovjeka za zajednički suživot i rad među ljudima.

U sklopu razvitka prosvjetne djelatnosti cjelokupni sustav odgoja i obrazovanja obuhvaća predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje te domski smještaj učenika.

Mreže odgojnih i obrazovnih institucija pružaju njegu, odgoj, zaštitu i čuvanje djece predškolske dobi, osiguravaju obvezatno i besplatno osnovno školovanje, dostupno i pod jednakim uvjetima svoj djeci u zemlji, omogućavaju odrasloj djeci i drugim stanovnicima srednjoškolsko obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje u skladu s njihovim sposobnostima, ali i potrebama u zemlji.

Dijelovi školskog sustava su i druge brojne institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži.

Predškolski odgoj

Jedna od vrlo važnih društvenih djelatnosti je briga o djeci, a jedan od vidova te brige je djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe koja se provodi u ustanovama dječjih vrtića.

Sustav predškolskog odgoja čine primarni ili redoviti program, program za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju, programi predškole, vjerski programi i ostali kraći programi (igraonice i sl.), a osnivačka prava nad ustanovama u ovoj djelatnosti ima županija, gradovi, općine, vjerske zajednice, te fizičke i pravne osobe.

Kako vrtići pružaju pomoć roditeljima i društvu u cjelini preko stručnog djelovanja u socijalizaciji najmlađe populacije do pripreme mališana za polazak u školu, tako se i na području Općine pojavila potreba za osnivanjem jaslica i vrtića.

Premda je postojalo više inicijativa za otvaranje ustanove vrtića, na području Općine ne postoji predškolska ustanova (jaslice, vrtić), već se planira otvaranje ustanove predškolskog uzrasta koja će zadovoljiti potrebe stanovništva općine Jakšić. Djeca predškolske dobi iz naselja općine Jakšić polaze vrtiće i jaslice u gradu Požegi.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Djelatnost osnovnog školstva provodi se na području Općine u jednoj osnovnoj školi u naselju Jakšić i pet područnih škola u naseljima Cerovac, Rajsavac, Tekić, Trapari i Treštanovci.

U sljedećoj tablici prikazane su ustanove u kojima se odvija djelatnost osnovnog školstva s napomenom da u PS Trapari polaze djeca iz naselja Trapari i Novoselci, koja po teritorijalnom ustroju pripadaju gradu Pleternici, a u mreži školstva pripadaju OŠ „Mladost“ Jakšić.

Tablica br. 23.

PODACI O ŠKOLAMA ZA šk.god. 2004/05.								
Naziv škole i sjedište	Gravitacijsko područje	Površina parcele m ²	Neto unuta. školski prostor m ²	Broj učenika	Broj učionica	Broj razrednih odjela	Športska dvorana (m ²)	Broj djelatnika
Matična škola: OŠ "Mladost, Jakšić	Općina Jakšić, Novoselci i Trapari (grad Pleternica)	11.184	1.204	396	13	17	U izgradnji	39
PŠ Cerovac, Cerovac	Cerovac i Granje	2.048	88	14	1	2	-	3
PŠ Rajsavac, Rajsavac	Rajsavac	2.021	71	20	1	2	-	3
PŠ Tekić, Tekić	Tekić	2.382	85	17	1	1	-	2
PŠ Trapari, Trapari	Trapari i Novoselci	5.754	83	35	2	2	-	3
PŠ Treštanovci, Treštanovci	Treštanovci	7.753	86	10	1	1	-	2

Izvor podataka: OŠ "Mladost" Jakšić, Ured za prosvjetu Požeško-slavonske županije

OŠ "Mladost" Jakšić ukupno pohađa oko 500 učenika i je jedna od 49 osnovnih škola u RH koja radi po programu HNOS-a.

U sklopu osnovne škole izgrađena je dvodijelna sportska dvorana ukupne površine 1560 m², čija je gradnja pri kraju, a školska knjižnica je samo za potrebe škole.

Uz školu su izgrađeni sportski tereni: odbojkaško, košarkaško, rukometno i nogometno igralište, koji zadovoljavaju potrebe škole. Uz sportske terene se nalazi i malo dječje igralište koje je potrebno urediti i osmisliti novim sadržajima, te ga redovito održavati.

Zdravstvo

Zdravstvena zaštita u Republici Hrvatskoj osigurava se i provodi u jedinstvenom sustavu zdravstvene djelatnosti na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda u skladu sa zakonom. Razine su međusobno funkcionalno povezane i usklađene, ovisno o opsegu i složenosti poslova, te vode računa o specifičnostima pojedinih područja.

Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju.

Svaka osoba ima pravo na zdravstvenu zaštitu i na mogućnost ostvarenja najviše moguće razine zdravlja, u skladu s odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zdravstvenom osiguranju. Svaka osoba je obvezna brinuti se o svome zdravlju i nitko ne smije ugroziti zdravlje drugih.

Zdravstvena djelatnost je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja se obavlja kao javna služba i koju po stručno-medicinskoj doktrini i uz uporabu medicinske tehnologije obavljaju zdravstveni radnici pri pružanju zdravstvene zaštite, pod uvjetom i na način propisan Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.

Zdravstvenu djelatnost obavljaju zdravstvene ustanove, trgovačka društva i privatni zdravstveni radnici pod uvjetima i na način propisan Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zakonom o ustanovama i Zakonom o trgovačkim društvima. Zdravstvena djelatnost obavlja se u sklopu osnovne mreže zdravstvene djelatnosti.

Osnovnom se mrežom određuje za područje Republike Hrvatske, za područja jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno za područja jedinica lokalne samouprave potreban broj zdravstvenih ustanova, privatnih zdravstvenih radnika, odnosno najveći mogući

broj timova primarne zdravstvene zaštite, medicinskih sestara, broja timova specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite i specijalističke dijagnostike i po vrstama bolničkih zdravstvenih ustanova, te potreban broj postelja po stacionarima domova zdravlja.

Osnovnom mrežom za primarnu razinu zdravstvene zaštite određuje se za područje županije, Grada Zagreba, odnosno jedinica lokalne samouprave potreban broj, a u pojedinim djelatnostima i/ili najveći mogući broj timova: timovi primarne zdravstvene zaštite, potreban broj viših medicinskih sestara u domovima zdravlja za patronažnu zdravstvenu zaštitu, potreban broj medicinskih sestara u domovima zdravlja, zdravstvenim ustanovama odnosno privatnim praksama za zdravstvenu njegu s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje sklapa ugovor o provođenju primarne zdravstvene zaštite.

Osnovnom mrežom za primarnu razinu zdravstvene zaštite obuhvaćene su ljekarne s kojima Zavod sklapa ugovor, odnosno ljekarne kojima je sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti rješenjem ministra nadležnog za zdravstvo odobreno obavljanje ljekarničke djelatnosti.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje na području općine Jakšić na razini primarne zdravstvene zaštite, ima ugovoreno u djelatnosti opće/obiteljske medicine 1 tim koji se sastoji od 1 doktora i 1 medicinske sestre; u djelatnosti stomatologije 1 tim koji se sastoji od 1 doktora stomatologa i 1 medicinske sestre.

U ljekarničkoj djelatnosti posluje ljekarnička jedinica III Ljekarne "Farmapharm" Zagreb u sastavu 1 mr. pharm. i 1 farm. tehničar, koja zadovoljava trenutne potrebe građana.

U općini Jakšić veterinarske usluge obavlja privatna veterinarska stanica gdje su zaposlena tri veterinara i jedan veterinarski tehničar, koji zadovoljavaju potrebe poljoprivrednih gospodarstava.

Kultura i udruge

U kulturi su upravna područja najvećim dijelom uređena posebnim zakonom, a osnivačka prava nad ustanovama u ovoj djelatnosti na području Županije imaju općine i gradovi. U području kulture stručni poslovi odnose se na praćenje razvoja, uređivanje i predlaganje mjera za promicanje kulture, kulturnog života, pojedinih kulturnih djelatnosti, zaštitu i obnovu kulturne baštine, pripremanje podloge za izradu programa javnih potreba u kulturi u suradnji s ministarstvom kulture i osnivačima ustanova, a sve radi poticanja i promicanja kulture, kulturnog stvaralaštva i svekolikog kulturnog života u Općini.

Na području Općine kulturne djelatnosti obavljaju ustanove kulture, kulturne udruge i pojedinci. Građevine kulture i udruge zastupljene su u vidu domova kulture koji su često zajedno s vatrogasnim domom.

Kulturno-umjetnička društva i udruge su osnovni nositelji i organizatori glazbenih priredbi, folkloru i ostalih manifestacija koje su bitan čimbenik očuvanja i njegovanja ne samo slavonske već i druge glazbeno-scenske tradicije, narodnih običaja, te očuvanja nacionalnog identiteta i promoviranja u Hrvatskoj i svijetu.

Na području Općine djeluje jedno kulturno-umjetničko društvo (HKUD „Slavonija“), Crkveni zbor sv. Barbare, te jedno vatrogasno društvo s dva odjeljenja. Jedno odjeljenje djeluje u naselju Tekić, a drugo u naselju Radnovac.

HKUD "Slavonija" osnovano je prije nekoliko godina, njeguje i čuva običaje i kulturu jakšićkog kraja. Svojim radom kroz razne susrete i kulturne manifestacije obogaćuje kulturne događanja. Društvo okuplja 40 članova u svim uzrastima, a koriste prostor starog vatrogasnog doma.

Crkveni zbor sv. Barbare okuplja 40 članova, koji se bave izvođenjem i njegovanjem sakralne glazbe, djeluju pri Župi sv. Barbare Jakšić.

DVD Jakšić, dobrovoljno vatrogasno društvo djeluje 100 godina, okuplja 65 članova u svim kategorijama. Upravljaju vatrogasnim domom i spremištem za vozila i opremu. Raspolazu s navalnim vatrogasnim vozilom marke DAF, s mogućnošću gašenja vodom i pjenom.

Dom je novo sagrađen s potrebnom infrastrukturom (voda, plin el. energija), površine oko 280 m² s pratećim prostorijama.

U tablici koja slijedi prikazane su građevine kulture po naseljima, kao i njihova namjena i potreba za uređenjem.

Tablica br. 24.

GRAĐEVINE KULTURE I UDRUGA			
Naselje	Građevina	Sadržaji	Napomena
1. Bertelovci	DD	Sala, jedna prostorija i kuhinja	-
2. Cerovac	DD	Sala, dvije prostorije	-
3. Eminovci	DD	Zapušten, neodržavan, uništen	Planira se uređenje
4. Granje	-	-	Planira se izgradnja novog doma
5. Jakšić	DVD: –stari - novi	- dvorana, garaža, kancelarija - sve potrebne prostorije	U korištenju HKUD "Slavonija", potrebno unutrašnje uređenje - novi sagrađen
6. Radnovac	D.D. i vatrogasno spremište	Zapušten, neodržavan, uništen	- planira se uređenje
7. Rajsavac	DD	Sala, kuhinja i prostor za trgovinu	-za trgovinu problem – neriješeni vlasnički odnosi
8. Svetinja	-	-	-
9. Tekić	DD	Sala, dvije prostorije	-
10. Treštanovci	-	-	-

Izvor podataka: Općina Jakšić

D.D. – društveni dom, DVD – društveno-vatrogasni dom

Vjerske institucije

Na području općine Jakšić djeluju dvije vjerske zajednice, koje su sukladno ustavnom pravu, jednake pred zakonom i odvojene od države. Vjerske zajednice slobodne su javno obavljati obrede, osnivati škole, predškolske ustanove, učilišta, druge zavode, socijalne i dobrotvorne ustanove kao i upravljati njima.

Najraširenija je kršćanska religija na čelu s katoličkom crkvom. Obzirom na brojnost vjernika na ovom prostoru su izgrađeni vjerski objekti (crkve i kapele), a od 1997. god. uspostavljena je Požeška biskupija koja se dijeli na arhiđakonate, dekanate i župe.

U općini Jakšić je župa sv. Barbare, koja pokriva područja naselja Jakšić, Bertelovci, Tekić, Treštanovci, Eminovci, Svetinja, Radnovac i Rajsavac, a pripada u Kaptolački dekanat koji je u sastavu Katedralnog arhiđakonata.

Osim katoličke crkve na području Općine prisutna je i pravoslavna crkva gdje stanovništvo pravoslavne vjeroispovijedi obavlja obrede.

Od sakralnih građevina na području Općine nalazi se:

- jedna katolička crkva – crkva sv. Barbare u općinskom središtu Jakšić,
- jedna pravoslavna crkva u naselju Treštanovci,
- kapela Marijina uznesenja na nebo u naselju Eminovci,
- kapela Srca Isusovog u naselju Tekić,
- kapela sv. Jurja u naselju Svetinja
- kapela sv. Jurja u naselju Rajsavac i
- kapela sv. Nikole Tavelića u naselju Cerovac.

Dva naselja općine Jakšić Cerovac i Granje pripadaju pod župu Svih Svetih u Sesvetama, naselje koje prema teritorijalnom ustroju pripada gradu Pleternica.

Pored navedenog na određenim točkama pojedinih naselja nalaze se poklonici i raspela koja se redovito uređuju i održavaju.

Sport i rekreacija

Sportskim građevinama smatraju se uređene i opremljene površine i građevine u kojima se provode športske djelatnosti, a koje osim općih uvjeta propisanih posebnim propisima za te građevine zadovoljavaju i posebne uvjete prema Zakona o sportu

Za podizanje sportskog standarda u redovnoj nastavi u Općini je izgrađena nova sportska dvorana (nije dovršena), koja će uz već postojeća vanjska igrališta za mali nogomet (rukomet), košarku i odbojku, pružati dobre uvjete za razvoj sporta i rekreacije. Na ovom području potrebno je razvijati i obnavljati i ostale sadržaje koji su većim dijelom devastirani ili neizgrađeni, a osobito je potreba za organiziranjem sportskih manifestacija.

U području sporta na području općine Jakšić djeluju tri nogometna kluba, tri sportska ribolovna društva i jedno lovačko društvo.

U općinskom središtu – Jakšić djeluju:

- NK "Jakšić" koji se natječe u I. Županijskoj lizi, ima pet kategorija – početnike pionire, juniore, seniore i veterane. Raspolaže sportskim stadionom s velikim travnatim terenom, pomoćnim travnatim terenom, teniskim terenom, natkrivenom tribinom kapaciteta 300 mjesta za sjedenje, svlačionicama i društvenim domom,
- ŠRD "Slavonac" – okuplja ukupno 50 članova u svim kategorijama. Upravlja s ribnjakom koji se sastoji od tri kazete, površine od 2,3 ha. Uz ribnjak je izgrađen i uređen ribički dom s popratnim sadržajima (dvorana, kuhinja, terasa, spremište), priključen je na mrežu javnog vodovoda, plina i el. energije,
- LD "Seljak" – za uzgoj, zaštitu i lov divljači, koji gospodari Zajedničkim lovištem broj XI/011. Društvo upravlja lovačkim domom.

U naselju Rajsavac djeluju:

- NK "Dinamo" natječe se u I. Županijskoj lizi, ima četiri kategorije: pioniri, juniori, seniore i veterani. Raspolaže travnatim nogometnim terenom, društvenim prostorijama i svlačionicom,
- ŠRD "Laguna" – okuplja oko 40 ribiča u svim kategorijama. Upravljaju sportskim ribnjakom i imaju izgrađen dom do kojeg je dovedena el. energija, vodu koriste iz vodovoda – bunar.

U naselju Eminovci djeluje:

- NK "Eminovci", koji se natječe u prvoj Županijskoj lizi. Ima četiri kategorije: početnici, juniori, seniore i veterani. Raspolažu travnatim nogometnim terenom, društvenom salom i svlačionicom,
- ŠRD "Požega" iz Požege, okuplja oko 55 članova. Na ribnjaku je izgrađen montažni objekt površine 70 m² i imaju priključenu el. energiju.

Programska aktivnost sportskih udruga u Općini odvija se u sklopu programa djelovanja i sustava natjecanja pojedinih sportova.

U području školskog sporta djeluju školski klubovi, sa zasebnim sustavom natjecanja od županijske do državne razine.

Objekti sporta i rekreacije analizirani su prema kriterijima definiranim Pravilnikom o prostornim standardima, normativima, te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže sportskih objekata.

Navedeni pravilnik građevine sporta i rekreacije klasificira u jedinice koje su ovisne o vrsti sportskog terena, njegovoj veličini, te opremljenosti pratećim i pomoćnim sadržajima:

1. DVORANSKOM JEDINICOM smatra se dvorana veličine 15x27 m koja raspolaže s odgovarajućim prostorom za uskladištenje opreme, dvije svlačionice kapaciteta 30 korisnika s WC-om i praonicom koje se mogu koristiti iz obje svlačionice.

Tjedni prosječni kapacitet dvoranske jedinice je 1500 sati-korisnika, računajući na dvoransku jedinicu izgrađenu uz organizaciju odgoja i obrazovanja.

2. BAZENSKOM JEDINICOM smatra se bazen veličine 16 2/3 x 25 m koji raspolaže s odgovarajućim pratećim prostorom i s najmanje dvije garderobe koje mogu primiti ukupno 400 kupača.

Tjedni prosječni kapacitet bazenske jedinice kod zatvorenih bazena je 11.800 sati-korisnika, a kod otvorenih bazena 9800 sati-korisnika.

3. IGRALIŠNOM JEDINICOM (nogomet, hokej na travi, ragbi i slično, mali nogomet, rukomet, košarka, odbojka) smatra se igralište normalne veličine koje raspolaže s najmanje dvije svlačionice s WC-om i praonicom.

Igralište za mali nogomet, rukomet, košarku, i odbojku imaju sljedeće kapacitete jedinica:

- mali nogomet   2,0 jedinice
- rukomet   1,4 jedinice
- košarka   1,0 jedinica
- odbojka   1,2 jedinice

Tjedni prosječni kapacitet igrališta za nogomet, hokej na travi, ragbi i sl. je 470 sati-korisnika, a igralište jedinice malog nogometa, rukometa, košarke i odbojke 450 sati-korisnika.

4. IGRALIŠNOM JEDINICOM ZA TENIS smatra se normalno tenisko igralište koje raspolaže svlačionicom s WC-om i praonicama za najmanje 5 korisnika, pri čemu uvijek moraju postojati najmanje dvije svlačionice. Kod 4-8 igrališta kapacitet svlačionica može biti do 20 % manji, a kod 9 i više igrališta do 25 % manji.

5. BOČALIŠNOM JEDINICOM smatra se normalna joga za boćanje koja raspolaže sa svlačionicom za barem 10 korisnika.

Prosječni tjedni kapacitet iznosi 225 sati-korisnika.

6. JEDINICOM KUGLANJE smatra se jedna kuglačka staza koja raspolaže svlačionicom s WC-om i praonicom za 8 korisnika, pri čemu uvijek moraju postojati dvije svlačionice. Kod 6 i više staznih kuglana kapacitet može biti manji za 25 %.

Prosječni tjedni kapacitet jedne staze iznosi 220 sati-korisnika.

7. JEDINICOM STRELJANE smatra se jedno pucačko mjesto koje osim toga raspolaže s najmanje dva WC-a i praonicom i dvije svlačionice za 3 korisnika po mjestu.

Kod streljane s 10 i više mjesta kapacitet svlačionica može biti manji za 25 %.

Prosječni tjedni kapacitet pucačkog mjesta je kod zračne streljane 180 sati-korisnika, a kod ostalih streljana 80 sati-korisnika.

8. JEDINICOM KLIZALIŠTA smatra se klizalište normalne veličine koje raspolaže s najmanje dvije svlačionice s WC-om i praonicom za korisnike kapaciteta svaka po 25 korisnika, te garderobom za rekreacijsko klizanje.

Prosječni tjedni kapacitet zatvorenog klizališta iznosi 1800 sati-korisnika, a otvorenog 15.000 sati-korisnika.

9. JEDINICOM OSTALIH OTVORENIH I ZATVORENIH SADRŽAJA smatra se sadržaj normalnih veličina kojeg mogu istodobno koristiti po 10 korisnika i koji ima svlačionice i odgovarajuće sanitarije za najmanje 20 korisnika.

Prosječni tjedni kapacitet jedinica ostalih sadržaja kod otvorenih objekata je 350 sati-korisnika, a kod zatvorenih 6.540 sati-korisnika.

10. JEDINICA ZA ATLETIKU sadrži kružnu atletsku stazu dužine 400 m sa 6 staza, na ravnom dijelu 7 staza, po jedno bacalište za koplje, kladivo, disk i kuglu, dva skakališta za skok u dalj i troskok, te po jedno skakalište za skok uvis i skok s motkom.

Osim toga jedinica za atletiku treba sadržavati dvije svlačionice s WC-om i praonicom, ukupnog kapaciteta 45 korisnika.

Prosječni tjedni kapacitet je 2.000 sati-korisnika.

11. JEDINICOM SKIJALIŠTA se smatra skijalište opremljeno vučnicom ili žičarom, kojeg može koristiti istodobno 100 korisnika. Skijalište treba da je opremljeno potrebnim sanitarijama i drugim pomoćnim prostorima za normalno korištenje.

Prosječni tjedni kapacitet skijališne jedinice je 1.800-3.000 sati-korisnika ovisno o lokalnim uvjetima skijališta.

Na području općine Jakšić, građevine sporta i rekreacije otvoreni i zatvoreni sportski tereni zastupljeni su u 8 naselja.

Tablica br. 25.

POSTOJEĆI OTVORENI I ZATVORENI SPORTSKI OBJEKTI I JEDINICE SPORTSKIH OBJEKATA			
Vrsta objekta	Naselja/zona	Površina m ²	Broj jedinica
Sportska dvorana	Jakšić	1.600	1
	Jakšić	6.500	1
Nogometno igralište (travnati tereni)	Rajsavac	6.500	1
	Eminovci	6.000	1
	Treštanovci	6.000	1
	Radnovac	6.000	1
	Bertelovci	5.000	1
	Cerovac	5.000	1
Rukometno igralište	Jakšić	1.200	2
	Tekić	600	1
Košarkaško igralište	Jakšić	240	1
	Rajsavac	240	1
Odbojkaško igralište	Jakšić	250	1
Teniski tereni	Jakšić	250	1

Izvor podataka: Općina Jakšić

1.1.2.4. Komunalne djelatnosti

Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu pod komunalnim gospodarstvom razumijeva se obavljanje komunalnih djelatnosti, a naročito pružanje komunalnih usluga od interesa za fizičke i pravne osobe, te financiranje građenja i održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture kao cjelovitog sustava na području Općine (jedinica lokalne samouprave).

Zakonom se određuju načela, način obavljanja i financiranja komunalnog gospodarstva te ostala pitanja u svezi svrhovitog obavljanja komunalnih djelatnosti.

Komunalne djelatnosti su:

1. opskrba pitkom vodom,
2. odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda,
3. prijevoz putnika u javnom prometu,
4. održavanje čistoće,
5. odlaganje komunalnog otpada,
6. održavanje javnih površina,
7. održavanje nerazvrstanih cesta,
8. tržnice na malo,
9. održavanje groblja i krematorija i prijevoz pokojnika,
10. obavljanje dimnjačarskih usluga i
11. izgradnja i održavanje javne rasvjete.

Za opskrbu pitkom vodom nadležna je "Tekija" d.o.o., Požega.

Za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda koja se jedino provodi u općinskom središtu nadležna je "Tekija" d.o.o., Požega.

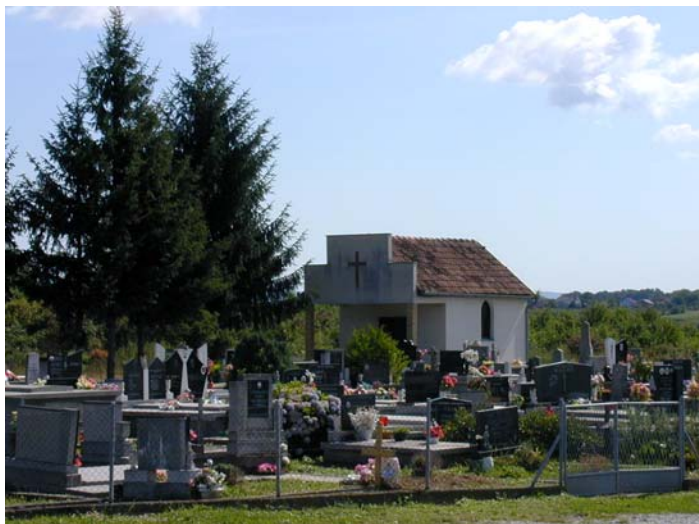
Prijevoz putnika u javnom prometu obavlja Autoprometno poduzeće (APP) iz Požege i Hrvatske željeznice.

Odlaganje komunalnog otpada obavlja "Tekija" d.o.o., s odvozom na županijsko odlagalište Vinogradine u Požegi, a odvozi se jednom tjedno.

Održavanje javnih površina i čistoću obavlja jedan djelatnik Općine zaposlen ugovorom o radu, a **nerazvrstane ceste** održavaju se po godišnjem planu Općine koji se provodi putem natječaja.

Za **tržnicu na malo** u općini Jakšić postoji potreba, kao i uređenje novih autobusnih stajališta.

Održavanje groblja obavlja jedan djelatnik Općine zaposlen ugovorom o radu, a **prijevoz pokojnika** kao i obavljanje pogrebnih poslova za Općinu obavljaju tri privatna poduzeća ugovorom o koncesiji (Prizma, Vječnost i Marcelja).

Tablica br. 26.

GROBLJA NA PODRUČJU OPĆINE JAKŠIĆ				
Lokacija groblja	Naselja – korištenje	Groblja (RKT/ Pravoslavno)	Uređena mrtvačnica s zvonikom	Površina m ²
Jakšić	Jakšić i Radnovac	RKT	Da	8.843
	Jakšić	Pravoslavno	Da	7.090
Svetinja	Bertelovci, Svetinja i Eminovci	RKT	Da	6.134
Treštanovci	Treštanovci	RKT, pravoslavno	Da	7.329
Rajsavac	Rajsavac	RKT	Da	12.986
Cerovac	Cerovac i Granje	RKT	Da	1.527
Granje	Granje	Pravoslavno	Izgradnja mrtvačnice pri kraju	-
Tekić	Tekić	RKT	Da	1.368

Izvor podataka: Općina Jakšić

Dimnjačarske usluge na području općine Jakšić obavljati će se ugovorom o koncesiji.

Javna rasvjeta izvedena je u osam naselja Općine (Jakšić, Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Radnovac, Rajsavac, Svetinja i Treštanovci). U dva naselja općine Tekić i Granje planira se gradnja javne rasvjete za što je izgrađena projektna dokumentacija s pripadajućom građevinskom dozvolom. U pet naselja (Eminovci, Treštanovci, Rajsavac, Cerovac i Svetinja) koja imaju od prije javnu rasvjetu, planira se izgraditi nova. Održavanje obavlja HEP DP "Elektra" Požega.

1.1.2.5. Prometni infrastrukturni sustav

Prostor općine Jakšić nalazi se u središnjem dijelu Požeške kotline. Takav smještaj Općine pogoduje razvitku prometne povezanosti s okruženjem.

Prostorom Općine prolazi jedan prometni koridor državne ceste D 51, a povezan je županijskim i lokalnim cestama koje omogućavaju povezivanje svih njenih dijelova i naselja s ostalim dijelovima Republike Hrvatske. Osim cesta ovim prostorom prolazi željeznička pruga II. 208 Pleternica – Velika koja upotpunjuje prometnu povezanost ovoga područja.

Cestovni promet

U sastavu javnih kategoriziranih cesta prostorom općine Jakšić prolazi jedna trasa državne ceste D 51.

Mreže kategoriziranih cesta (državnog, županijskog i lokalnog karaktera) su asfaltirane, a kolnici tih cesta su u lošem stanju zbog nedovoljnog održavanja.

Osim javnih kategoriziranih cesta na području Općine su i nekategorizirane ceste o kojima brigu vodi Općina, a asfaltiranje i saniranje cesta provodi se Programom rada za tekuću godinu. Ukupna dužina saniranih ulica u 2006. godini iznosi 1.800 m. Karakteristike postojeće javne kategorizirane cestovne mreže na području Općine su sljedeće:

Tablica br. 27.

POSTOJEĆA KATEGORIZIRANA CESTOVNA MREŽA					
Red. broj	Oznaka ceste	Naziv dionice	Duljina km	Asfalt km	Nasuti kameni materijal, km
Državna cesta					
1.	D51	Gradište (D53) – Požega – čvor N. Gradiška (D4)	10,02	10,02	-
UKUPNO:			10,02	10,02	-
Županijska cesta					
1.	Ž4116	Kamenolom Vetovo – Vetovo – Jakšić – D38	7,12	7,12	-
UKUPNO:			7,12	7,12	-
Lokalne ceste					
1.	L41033	Ž4101 – Ramanovci – Treštanovci – D51	3,19	3,19	-
2.	L41035	Tekić – Bertelovci – D51	3,58	3,58	-
3.	L41050	Treštanovci (L41033) – Šeovci – Alaginci – Ž4115	1,36	-	1,36
4.	L41056	Radnovac (D51) – Trapari – Gradac (Ž4030)	1,57	-	1,57
5.	L41057	Rajsavac (D51) – Lakušija – L41056	1,64	-	1,64
UKUPNO:			11,34	6,77	4,57
SVEUKUPNO:			28,48	23,91	4,57

Izvor podataka: Hrvatske ceste d.o.o., Zagreb; ŽUC Požeško-slavonske županije

Željeznički promet

Unutar granica općine Jakšić prolazi željeznička pruga II. 208 Pleternica (II 207) – Velika. Pruga II. 208 je jednokolosiječna i neelektrificirana, duljine 25,238 km. Svrstana je u pruge lokalnog značaja. Postojeće stanje pruge omogućava na dionici Pleternica – Požega opterećenja 20 tona/osovini, 6,4 tona/m i brzine 80 km/h.

Sav promet, putnički i robni, odvija se preko jednog željezničkog kolodvora koji se nalazi u naselju Jakšić - kolodvor Blacko-Jakšić.

Zračni promet

U općini Jakšić, a na području naselja Treštanovci osiguran je prostor za poletno-sletnu stazu manjih poljoprivrednih aviona za potrebe poljoprivrede. Sadašnji stanje na terenu su obradive poljoprivredne površine (oranice).

Poštanski promet

HP-Hrvatska pošta d.d. (u daljnjem tekstu: Društvo) osnovano je radi funkcioniranja poštanskog prometa i obavljanja djelatnosti pružanja poštanskih i drugih usluga utvrđenih Statutom Društva, a u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o pošti. Organizacijski dijelovi Društva su: Uprava, Područna uprava i Poštanska središta.

Područna uprava

Na razini Slavonije i Baranje ustrojena je u Osijeku Područna uprava Slavonija kao jedna od četiri područne uprave Društva. Zadatak područne uprave Društva je obavljanje utvrđenih programa, procesa i radnih procesa za poštanska središta na svom području i to u organizaciji i realizaciji poštanske tehnologije, kadrovskih poslova, investicija i održavanja te gospodarskih poslova.

Poštansko središte

Zadatak poštanskog središta je pružanje poštanskih i drugih usluga u ime Društva. Područja uprava Slavonija u svom sastavu ima 4 Poštanska središta: PS Osijek, PS Vukovar, PS Požega i PS Slavonski Brod.

Izvršna jedinica

Zbog racionalizacije upravljanja procesa rada, nadzora i kontrole procesa rada, kadrovskih rješenja i održavanja na području Poštanskog središta mogu se osnovati jedna ili više izvršnih jedinica, koje obuhvaćaju određeni broj poštanskih ureda ili programa, proces ili radnih procesa.

Poštanski ured

Na području općine Jakšić nalazi se jedan poštanski ured u središtu Općine. Poštanski ured 34 308 Jakšić obavlja sve poštanske usluge, poslove gotovinskog platnog prometa, usluge ostalog novčanog prometa (poslove štednje i isplata po tekućim računima Hrvatske poštanske banke i gotovo svih poslovnih banaka u RH, usluge uplata i isplata po ugovorima), mjenjačke poslove, brzopjavne usluge, telefonske usluge iz javnih govornica u poštama, prodaju maraka i vrijednosnica, te prodaju određenog asortimana trgovačke i komisijone robe (poštanske opreme i pribora, knjiga, kazeta, novina, cigareta i drugo), kao i prodaju srećaka Hrvatske lutrije.

Poštanski ured Jakšić nalazi se u sklopu zgrade Općine, sastoji se od šalter sale, kancelarije i sanitarnog čvora.

U sljedećoj tablici prikazani su pokazatelji o poštanskoj mreži na području Općine:

Tablica br. 28.

POŠTANSKA MREŽA OPĆINE		
Poštanski ured	Pripadajuće naselje	Broj dostava tjedno
Jakšić	Jakšić	Svaki radni dan
	Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Granje, Radnovac, Rajsavac, Svetinja, Tekić i Treštanovci	PON.-SRI.-PET. neparni tjedni, UTO.-ČET. parni tjedni
	Šumanovac (naselje koje prema teritorijalnom ustroju pripada gradu Kutjevo)	PON.-SRI.-PET. neparni tjedni, UTO.-ČET. parni tjedni

Izvor podataka: HP-Poštansko središte Požega

Telekomunikacije

Ustroj javnih telekomunikacija definiran je Zakonom o telekomunikacijama, Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u nepokretnoj mreži i Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži. Dugoročne kontinuirane i redovite aktivnosti HT - Hrvatske telekomunikacije d.d., kojima se razvija i unapređuje javna telekomunikacijska djelatnost sadržane su u Planovima razvoja.

HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. ustrojene su po regionalnom principu. Dije se na četiri Regije, a regionalni centri su Zagreb, Split, Rijeka i Osijek. Regije se dijele na geografska područja (GP).

Po ovom ustroju općina Jakšić pripada Regiji 4 - Istok sa sjedištem u Osijeku, GP Slav. Brod – Požega.

T-Com, mreža Požeško-slavonske županije sastavni je dio jedinstvenog telekomunikacijskog sustava Republike Hrvatske i tretira se kao mreža od posebnog javnog interesa.

Na području općine Jakšić telekomunikacijska mreža izgrađena je uglavnom podzemno direktnim polaganjem TK kabela u zemlju, a svjetlovodni kabele su uvučeni u položene cijevi.

U manjem broju naselja na širem području, podzemna TK mreža izgrađena je na način da je podzemno izgrađen primarni dio TK mreže, dok je sekundarni dio izveden zračno sa samonosivim TK kabelima po stupovima i kućama. Telekomunikacijska oprema i uređaji smješteni su u čvrsto izgrađenim objektima za tu namjenu.

Podaci o točnim lokacijama TK objekata prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica br. 29.

POPIS TK OBJEKATA NA PODRUČJU OPĆINE JAKŠIĆ					
Red. br.	Naziv	Funkcija	Tip	Naselje	Smještaj
1.	EMINOVCI	UPS	RSS	Eminovci	Zgrada T- HT
2.	JAKŠIĆ	UPS	RSS	Jakšić	Zgrada T- HT

Izvor podataka: HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb

Na području općine Jakšić nalaze se dva udaljena pretplatnička stupanja (UPS).

Tablica br. 30.

POPIS NASELJA OBUHVAĆENI POJEDINOM TK MREŽOM			
Red. br.	Naziv TK mreže (prema lokaciji)	Naselja obuhvaćena mrežom	Napomena
1.	TKM EMINOVCI	Eminovci, Svetinja, Treštanovci	Izgrađeno
		Turnić, Šeovci	Izgrađeno – područje grada Požege
		Ramanovci	Izgrađeno – područje općine Kaptol
2.	TKM JAKŠIĆ	Jakšić, Bertelovci, Radnovac, Rajsavac, Tekić	Izgrađeno
3.	TKM ŠUMANOVAC	Šumanovac, Bjeliševac, Ferovac, Tominovac	Izgrađeno – područje grada Kutjevo
		Cerovac, Granje	Izgrađeno

Izvor podataka: HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb

Iz tablice se vidi da UPS Eminovci pokriva naselja Šeovci, Turnić i Ramanovci koji se nalaze izvan područja općine Jakšić.

Prema teritorijalnom ustroju naselja Šeovci i Turnić pripadaju gradu Požegi, a naselje Ramanovci pripada općini Kaptol. Isto tako, vidljivo je da UPS Šumanovac koji se nalazi na području grada Kutjevo pokriva naselja Cerovac i Granje koji se nalaze na području općine Jakšić.

Svi TK objekti, osim objekata povezanih u telekomunikacijski sustav RR vezom, povezani su međusobno ili na matičnu AXE centralu u Požegi prijenosnim sustavima koji rade po svjetlovodnim kabelima.

Na području općine Jakšić, na županijskom nivou u radu su dva županijska SDH prstena, i na tranzitnom nivou dva međužupanijska SDH prstena. Svi SDH prsteni rade po postojećim trasama svjetlovodnih kabela. Svjetlovodnih kabela u funkciji privoda na promatranom području trenutno nema.

Za potrebe povezivanja udaljenih lokacija TK objekata u radu je nekoliko relacija RR prijenosnih sustava za koje je potrebno osigurati zaštitu koridora RR veza. Popis RR relacija i lokacija RR postaja prikazan je u slijedećoj tablici:

Tablica br. 31.

POPIS RR VEZA NA PODRUČJU OPĆINE JAKŠIĆ		
Red. br.	Naziv / relacija	Napomena
1.	POŽEGA - KAPAVAC	Osigurati koridor
2.	JAKŠIĆ – LONČARSKI VIS	Osigurati koridor
3.	JAKŠIĆ – BEŠINCI GSM	Osigurati koridor

Izvor podataka: HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb

Pokretne komunikacije

Od pokretnih komunikacija na području općine Jakšić izgrađene su: jedna osnovna postaja koju posjeduje **T – Mobile Hrvatska d.o.o.** i jedna bazna stanica VIPnet mreže koju posjeduje **VIPnet d.o.o.**

RTV sustav veza

Na području općine Jakšić nema izgrađenih TV odašiljača ili pretvarača. Izgrađeni objekti "Psunj" i "Kapavac" koji se nalaze na području drugih općina, te pokrivaju područje cijele općine Jakšić RTV sustavom veza.

1.1.2.6. Energetski sustav

Plinoopskrba

Plinovodni sustav na području općine Jakšić izgrađen je u svim naseljima. Od ukupno 1.276 domaćinstava (popis stanovništva 2001. god.) na području općine Jakšić, prirodni plin koristi 498 domaćinstava ili 39 %. **Opskrbu plinom** za sva naselja u Općini obavlja HEP – Plin Osijek.

Od plinskog sustava općinom Jakšić prolazi magistralni plinovod Čaglin – Požega DN 150/50.

Elektroenergetika

Potrošnja električne energije

Opskrba električnom energijom potrošača na području općine Jakšić ostvaruje se isključivo iz elektroenergetske mreže Republike Hrvatske, jer na području općine Jakšić ne postoje energetska postrojenja za proizvodnju električne energije.

U sljedećoj tablici prikazana je potrošnja električne energije po vrsti potrošača:

Tablica br. 32.

POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE		
Red. br.	Potrošač	Potrošnja, kWh
1.	Kućanstva	395,070
2.	Gospodarstvo, javni sadržaj (uprava, školstvo i sl.)	291.609
3.	Javna rasvjeta	44.102
UKUPNO:		730.781

Izvor podataka: HEP-Distribucija d.o.o. DP "Elektra"-Požega

Prijenosna mreža

Prijenosna mreža područja općine Jakšić nema postojećih visokonaponskih elektroenergetskih objekata.

Na području općine Jakšić srednje naponska mreža se sastoji od dalekovoda građenih za nazivni napon 10 kV, 20 kv i 35 kV.

Distribucijska mreža

Distribucijska mreža područja općine Jakšić sadrži građevine na 10(20) kV i 0,4 kV naponskoj razini, te javnu rasvjetu.

Distribucijska elektroenergetska mreža na 10(20) kV naponskoj razini sadržava trafostanice 10(20)/0,4 kV, te nadzemne i podzemne kabelaške dalekovode.

U sljedećoj tablici prikazani su objekti i fizički pokazatelji za postojeću distribucijsku elektroenergetsku mrežu:

Tablica br. 33.

DISTRIBUCIJSKI ELEKTROENERGETSKI SUSTAV				
Redni broj	Naponska razina, kV	Vrsta objekta	Jedinica mjere	Iznos
1.	10(20)/0,42 kV	Trafostanice	kom	21
2.	10(20) kV	Zračni dalekovodi	km	24,209
3.	10(20) kV	Kabelaški dalekovodi	km	1,070
4.	10(20) kV	Transformatori	kom	21

Izvor podataka: HEP-Distribucija d.d. Zagreb, DP "Elektra"- Požega

1.1.2.7. Vodno gospodarski sustav

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav općine Jakšić dio je vodoopskrbnog sustava Požeštine, koji se bazira na tri gradska crpilišta (bušeni zdenci) na području grada Požega i tri otvorena zahvata na gorskim izvorima.

Gradska crpilišta su:

- **Zapadno polje** koje sačinjava 10 tzv. teglica i 10 bunara sa sabirnim spremnikom iz kojeg se voda nakon dezinfekcije upućuje potrošačima i prema vodospremi Sv. Vid zapremine 3000 m³. Izdašnost crpilišta je, ovisno o periodu godine i stanju vodonosnika, od 60 do 80 l/s;
- **Istočno polje** (kapaciteta 20 l/s) od početka 1997. god. zatvoreno zbog onečišćenja, te je izvan funkcije, a u budućnosti se može planirati za korištenje kao tehnološka voda za potrebe gospodarstva i crpilište **Luke** koje se nalazi zapadno od grada Požega, a sjeverno od rijeke Orljave. Sačinjavaju ga četiri zdenca ukupnog kapaciteta 60 l/s, transformatorska stanica s elektroagregatom i mjerno-klorna stanica.

Gorska izvorišta su:

- **Stražemanka** smještena neposredno uz lijevi bok vodotoka Stražemanka na koti od 427 m nadmorske visine, izdašnosti izvora od 35 do 40 l/s opremljeno suvremenom opremom za dezinfekciju vode te telemetrijskom vezom spojeno s nadzornim centrom u Tekiji d.o.o.;
- **Veličanka**, preljevno tipa, nalazi se na 515 m nadmorske visine, a postojeća kaptaža drenira isključivo preljevne vode izvorišta, koje su u vrijeme ljetnih i jesenskih mjeseci nedostatne za vodoopskrbu, a u razdoblju zima-proljeće pojavljuje višak preljevnih količina vode koje postojeći cjevovodi ne mogu prihvatiti. Izvorište je opremljeno suvremenom opremom za dezinfekciju vode, telemetrijskom vezom spojeno s nadzornim centrom u Tekiji, a zahvaćene količine kreću se ovisno o periodu godine od 20 do 110 l/s
- i **Površinski zahvat Kutjevačka Rika** je bočni zahvat vodotoka na Kutjevačkoj Rici kapaciteta 10 l/s, problem se javlja kod obilnijih padalina, kao i stara i dotrajala oprema koju je potrebno hitno dograditi i modernizirati.

Vodoopskrbni sustav u općini Jakšić izgrađen je samo u općinskom središtu Jakšić i vrši se iz glavnog cjevovoda od pravca Kuzmice, u naselju Eminovci je u izgradnji iz pravca Požege, dok ostala naselja (9) koriste vlastite bunare.

Tablica br. 34.

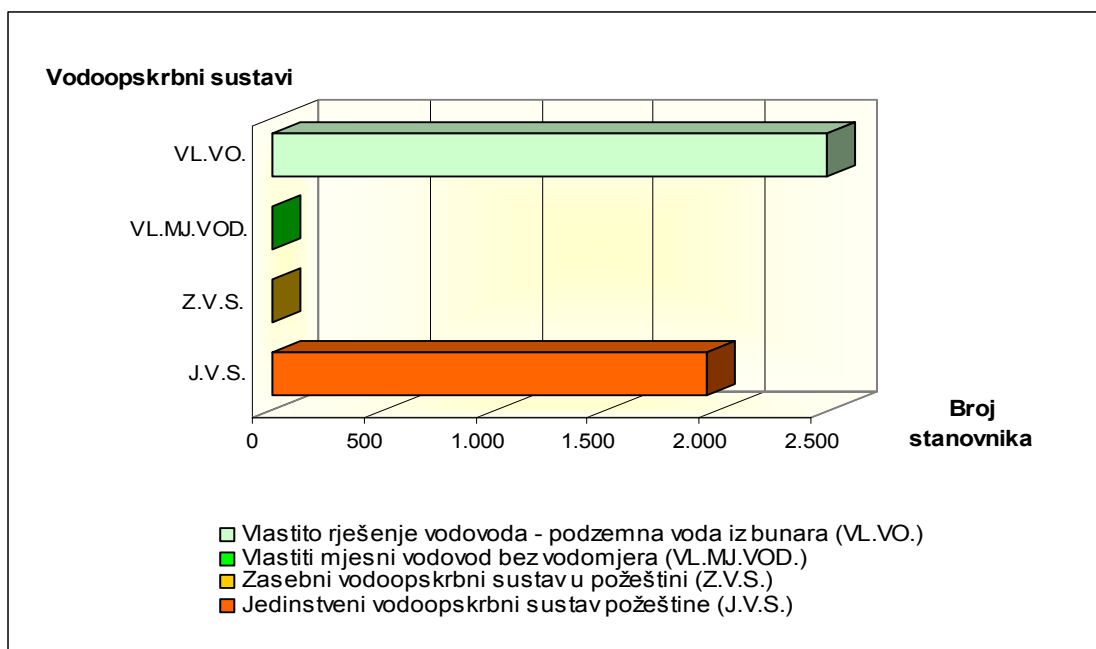
VODOOPSKRBNI SUSTAV OPĆINE							
Naselja	Broj st. 2001.g.	Dužina distr. mreže, m	Broj priključaka	Br.sta.na jav.vodovod	Br.sta.na vl vodovodu	Opskrbljenost	Posebne napomene
1.Bertelovci	159	0	0	0	159	0	VL.VO.
2.Cerovac	257	0	0	0	257	0	VL.VO.
3.Eminovci	714	0	0	0	714	0	VL.VO.
4.Granje	108	0	0	0	108	0	VL.VO.
5.Jakšić	2.003	10.000	550	1.950	53	97	J.V.S.
6.Radnovac	220	0	0	0	220	0	VL.VO.
7.Rajsavac	378	0	0	0	378	0	VL.VO.
8.Svetinja	68	0	0	0	68	0	VL.VO.
9.Tekić	253	0	0	0	253	0	VL.VO.
10.Treštanovci	277	0	0	0	277	0	VL.VO.
UKUPNO:	4.437	10.000	550	1.950	2.487	44	-

Izvor podataka: "Tekija" d.o.o., Požega

J.V.S. - jedinstveni vodoopskrbni sustav požeštine

VL.VO. – vlastito rješenje vodovoda – podzemna voda iz bunara

Iz prikazanih podataka najveći broj stanovništva općine Jakšić opskrbljuje se iz vlastitih izvora - bunara, a samo 44 % stanovništva priključeno je na jedinstveni vodoopskrbni sustav požeštine. Dužina vodoopskrbne mreže iznosi 10.000 m, a u sustavu se nalazi i jedna precrpa stanica .

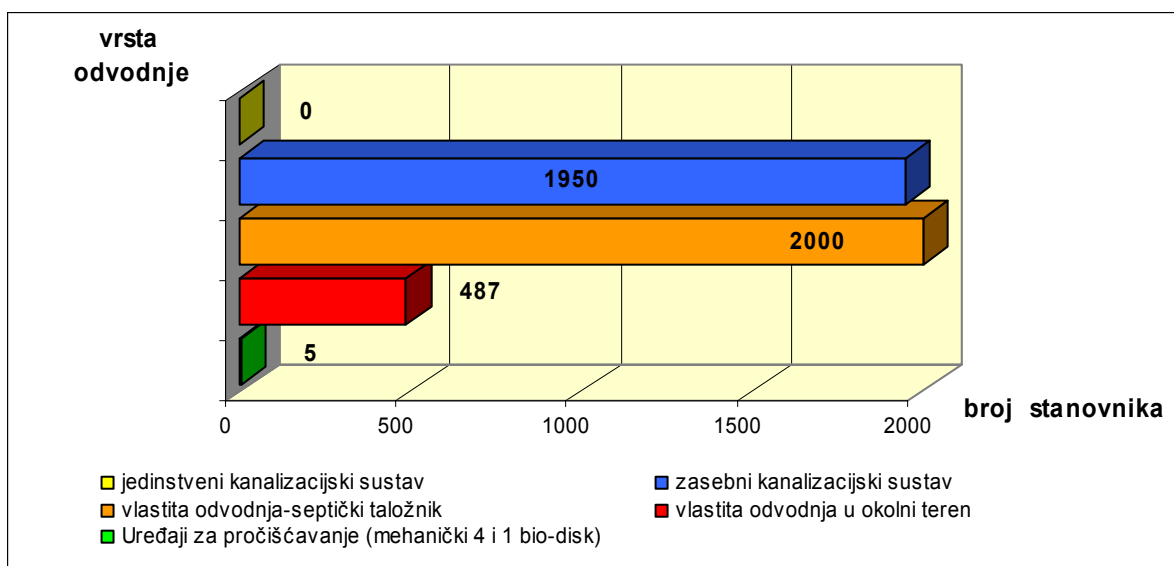
VODOOPSKRBNI SUSTAV OPĆINE JAKŠIĆ

Grafičkim prikazom vodoopskrbnog sustava Općine vidljivo je stanje vodoopskrbnog sustava koji je nedostatan uključen u Jedinstveni vodoopskrbni sustav požeštine pa tako i kontroliranu i zdravu vodu za normalne životne potrebe.

Odvodnja otpadnih voda

Na području općine Jakšić izgrađen je mješoviti sustav odvodnje u naselju Jakšić i razdjelni sustav odvodnje u Eminovcima. Ispuštanje otpadnih voda Jakšića vrši se preko taložnika na 5 mjesta: u potok pritoka Vrbove, u potok pritoka Vetovke, na dva mjesta u Vetovku, te u rijeku Orljavu. Ispuštanje otpadnih voda Eminovaca vrši se preko uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (Bio-disk) u Kaptolku.

U ostalih osam naselja problem odvodnje (otpadne i sanitarne vode) rješava se izgradnjom nepropusnih septičkih taložnica. Veliki problem nastaje kada se sanitarne vode iz domaćinstava bez pročišćavanja upušta u teren u obližnje kanale, grabe ili vodotoke. Pored navedenog otpadne vode iz domaćinstva za 11 % ukupnog stanovništva Općine se upušta u okolni teren bez septičkih jama .

ODVODNJA OTPADNIH VODA OPĆINE JAKŠIĆ

Grafičkim prikazom sustava odvodnje otpadnih voda na području Općine vidljivo je stanje sustava odvodnje, koji je nedovoljno izgrađen, pa tako ugrožava normalne životne uvjete zdrave prirode i okoliša u kojim čovjek živi i radi.

Na području općine Jakšić vodotoci su lokalnog karaktera i kategorizacija im nije određena Državnim planom za zaštitu voda, a ne obavlja se ni ispitivanje kakvoće voda.

Uređenje vodotoka i voda

Na području Općine događaju se plavljenja i bujično erozijska djelovanja, pa je zaštita od štetnog djelovanja voda važna i neophodna djelatnost koju u idućem razdoblju treba usmjeriti na provedbu uglavnom već planiranih aktivnosti. Ona bitno utječe kako na proizvodnju tako i na životni standard. U svim etapama, od odluke za zaštitom prostora od poplava preko analize varijantnih rješenja i izbora rješenja zaštite, sve do izgradnje, korištenja i održavanja zaštitnog sustava, mora postojati gospodarska opravdanost.

Izgradnjom i korištenjem poplavama ugroženih nizina uz vodotoke često se ulazi u rizik da povremeno izlivenne velike vode korisnicima tog prostora nanesu gubitak i štetu. Zaštita od poplava, iako se mnogo ulaže u izgradnju zaštitnih objekata još je i danas jedna od značajnijih vodno gospodarskih djelatnosti.

Glavni problemi djelatnosti uređenja vodotoka i zaštite od štetnog djelovanja voda su nedovoljni stupnjevi zaštite branjenih područja od poplava, a koji se pojavljuju zbog nedovoljne izgrađenosti sustava.

Naselja u općini Jakšić su djelomično zaštićena od velikih voda, ovisno o lokaciji, a poželjno bi bilo područje svakog naselja zaštititi na 50 godišnju veliku vodu, a poljoprivredne površine na 25 godišnju veliku vodu.

Korita vodotoka Orljave, Londže i pritoka nisu u stanju primiti svu vodu za koju se propisuje veća sigurnost, nego je potrebno izvesti redukciju odgovarajućim objektima. Vodoprivredna osnova sliva rijeke Orljave predložila je rješenje ovog problema prvenstveno izgradnjom akumulacija koje trebaju imati višenamjensko značenje. Pronađene su vrlo povoljne lokacije na nizinskim dijelovima sliva koje zahvaćaju njegov relativno velik dio, a osigurani retencijski prostor omogućava znatnu redukciju voda, a to su brane: Kamensko, Londža, Kaptolka i Vrbova. Uz ovo rješenje kombinira se i klasična zaštita od poplave izgradnjom lateralnih kanala, uređenjem korita vodotoka i izgradnjom nasipa.

Uz već navedene akumulacije analizom prirodnih mogućnosti došlo se do zaključka da na brojnim potocima postoje lokacije za izvedbu objekata u svrhu akumuliranja i redukcije vode, te tako smanjiti opterećenja velikim vodama nizvodne tokove. Za to postoje uvjeti u hidrološkom, topografskom, geološkom i morfološkom smislu za gradnju takvih objekata.

Na području općine Jakšić izvedeni su regulacijski radovi na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima toka vodotoka. Opća značajka izvedenih zahvata je parcijalnost rješenja koja zbog različitog pristupa i kriterija nisu mogla dati danas zadovoljavajuću sigurnost branjenih područja.

Iz tablice koja slijedi prikazani su dijelovi tokova vodotoka na području općine Jakšić njihova dužina uređenosti.

Tablica br. 35.

UREĐENI TOKOVI VODOTOKA NA PODRUČJU OPĆINE				
Red br.	Naziv vodotoka	Ukupna dužina (km) u Općini	Dužina reguliranog dijela (km)	Napomena
1.	p. Kaptolka	3,40	2,20	u naselju Eminovci i nizvodno prema ušću u rijeku Orljavu
2.	p. Kljunovac	2,50	-	-
3.	p. Vetovka	6,80	6,80	cijelim tokom kroz područje Općine
4.	p. Slatka voda	4,30	0,40	u naselju Jakšić, od ušća u potok Vetovka
5.	p. Rogulj	3,00	-	-
6.	p. Glogovac	4,00	-	-
7.	p. Balat	2,30	0,60	u naselju Tekić, od ušća u potok Vetovka
8.	p. Kostiševac	1,10	-	-
9.	p. Vrbova	1,80	-	-
10.	p. Glavaški jarak	5,10	-	-
11.	p. Lađin jarak	2,80	-	-
12.	Lateralni kanal Zajednice	2,50	2,50	cijelim tokom kroz područje Općine

Izvor podataka: HV VGO za vodno područje sliva Save, VGI „Orljava-Londža“, Požega

Osim gore navedenih vodotoka II. reda, vršeni su i radovi tehničkog čišćenja na nekim melioracijskim kanalima prema zahtjevima stručnih službi Općine.

Radovi koji su izvršeni kroz dugi niz godina doprinijeli su smanjenju opasnost od poplave lokalno, ali još uvijek nisu dovoljni da se postigne odgovarajuća sigurnost, koja bi štete smanjila na najmanju moguću mjeru.

Melioracijska odvodnja i navodnjavanje

Melioracijska odvodnja

Oko 40 % ukupne površine slivnog područja Orljava-Londža čini obradivo poljoprivredno zemljište, koje većim dijelom koriste obiteljska gospodarstva. Melioracijsko područje obuhvaća uglavnom nizinski dio, doline rijeka Orljave i Londže. Sustav melioracijske odvodnje izgrađeni su na oko 20 % površina, uglavnom riješene površinske odvodnje. Najveći korisnici poljoprivrednog zemljišta su: Kutjevo d.d., Republika Hrvatska i obiteljska gospodarstva. Najbolja izgrađenost sustava melioracijske odvodnje je na zemljištu koje koristi Kutjevo d.d., dok je izgrađenost sustav na zemljištu ostalih korisnika djelomična ili uopće ne postoji.

Najveći problem u funkcioniranju melioracijskog sustava je neizgrađenost svih potrebnih dijelova sustava i sustav zaštite od vanjskih voda. Održavanje melioracijskih objekata nije zadovoljavajuće, što znači da se osnovni melioracijski objekti održavaju manjim dijelom, dok se detaljni uopće ne održavaju.

Melioracijski sustav na području općine Jakšić izgrađeni su na poljoprivrednom zemljištu – u vlasništvu RH. Veći dio toga zemljišta, koje je do sada koristilo Kutjevo d.d. je u postupku prodaje privatnim korisnicima od strane Općine. Te poljoprivredne površine nalaze se na području Općine pod nazivom Šiljkovac i Rudina uz napomenu da podatke o poljoprivrednim površinama na kojima je izvedena melioracija nismo dobili. Izvedeno stanje na terenu ne zadovoljava jer se postojeći kanali gotovo uopće ne održavaju.

Melioracijsko navodnjavanje

Navodnjavanjem područja deficitarnog vodom, bilo kao osnovnom ili dopunskom mjerom, otvara se mogućnost povećanja poljoprivredne proizvodnje, promjene strukture sjetve i planske poljoprivredne proizvodnje dohodovnih kultura. Iako se mjere navodnjavanja pojavljuju u samim počecima ljudske civilizacije, ono danas predstavlja suvremeni način upravljanja poljoprivrednim zemljištima. Taj, suvremeni način upravljanja poljoprivrednim zemljištem, zapravo je puno sveobuhvatniji od samog navodnjavanja. Problemi koji se javljaju u razvoju sustava navodnjavanja su prije svega nedovoljna sredstva, jer da bi se projektiralo, izgradilo i upravljalo sustavima navodnjavanja potrebno je izgraditi kapitalne objekte, koji onda u pravilu postaju višenamjenski objekti kako bi se opravdalo ulaganje u njih. Osim toga prisutan je i problem vezan uz zakonodavnu osnovu koja je u ovom području nedefinirana te ukazuje na nužnost da se u najkraćem razdoblju postavi dobra osnova koja bi definirala nositelje investicija, načina financiranja, upravljanja, održavanja, koncesije i drugo neophodno za funkcioniranje sustava navodnjavanja.

U srpnju 2005. god. je izrađen „Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj“, a u listopadu 2005. god za područje Požeško-slavonske županije izrađen je projekt „Osnove navodnjavanja na području Požeško-slavonske županije“.

Analizirajući razvoj sustava navodnjavanja na području Požeško-slavonske županije pa tako i općine Jakšić, planirane aktivnosti na istom vezana su uz izvore osiguranja dovoljnih količina vode, koje će biti riješeno izgradnjom višenamjenskih akumulacija i retencija.

Uz sve naprijed navedeno proizlazi, da površina koje se sustavno navodnjavaju na području općine Jakšić za sada nema.

1.1.2.8. Gospodarenje s otpadom

Na prostoru Općine zbrinjavanje otpada organizirano se prikuplja i odvozi iz svih deset naselja općine Jakšić. Prikupljanje i odvoz obavlja "Tekiji" d.o.o., iz Požege koja prikupljeni otpad odlaže na županijsko odlagalište Vinogradine u Požegi. Prikupljeni otpad se odvozi autosmećarima jednom tjedno. Ukupna godišnja količina otpada je 917,1 t.

Prema dostupnim podacima sva domaćinstva općine Jakšić nisu uključena u organizirana odvoz komunalnog otpada. Tako se samo od 79,1 % domaćinstava organizirano odvozi komunalni otpad, a ostalih 20,9 % domaćinstava otpad odlaže na neprihvatljiv način – u prirodu, te stvaraju divlje deponije.

Potrebno je organizirati prikupljanje odvojenog komunalnog otpada po vrsti (staklo, papir, istrošene baterije, limena ambalaža i sl.) na jednoj ili više lokacija te urediti reciklažno dvorište na kojem bi se odlagale ostale vrste otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.). Ovakvim suvremenim pristupom znatno se smanjuje količina otpada koju je potrebno odlagati na komunalnoj deponiji, jer se veći dio korisnog otpada može koristiti kao sekundarna sirovina (željezo, papir i sl.).

Krupni (glomazni) otpada na području Općine prikuplja se dva puta godišnje, a poduzeće "Tekija" d.o.o. iz Požege ga prikuplja i odvozi.

Pored navedenog organiziranog odvoza komunalnog i krupnog otpada postoji više divljih deponija na području općine Jakšić, koja se redovito saniraju.

Nova zakonska regulativa o određenom skupljanju reciklažnog materijala (pl. Ambalaža, automobili, gume ..) nije dovoljno osvijestila ljude te i dalje postoje divlje deponije na području Općine. Kako bi nastajanje divljih deponija prestalo uz uvažavanje naprijed navedenog Općina planira izgraditi privremenu deponiju krupnog otpada na određenoj lokaciji. Osim toga slijedi uvođenje kontrole kojom se želi spriječiti nastajanje novih divljih deponija, zagađivanje prirode i okoliša u kojima ljudi rade i borave.

1.1.2.9. Stanje okoliša

Onečišćenje voda

Na području općine Jakšić su vodotoci lokalnog karaktera te im nije određena kategorizacija Državnim planom za zaštitu voda, a kako se na vodotocima lokalnog karaktera ne obavljaju ispitivanja kakvoće voda tako ne postoje egzaktni podaci o stanju površinskih voda u Općini.

Najugroženiji vodotok na području općine Jakšić je potok Glavaški jarak u čiji tok dolaze otpadne vode sa susjednog poljoprivrednog dobra koje se nalazi na području naselja Ovčare – grad Kutjevo.

Postojanje divljih deponija u blizini vodotoka, te nerijetko i direktno odlaganje građevinskog i krupnog otpada u stare i postojeće kanale potoka i rukavaca govori o vjerojatnom onečišćenju površinskih voda.

Podatke o onečišćenju podzemnih voda nemamo, ali činjenica da je 44 % stanovništva obuhvaćeno vodoopskrbom (povećanje standarda potrošnje pitke vode, a time i povećanje količina sanitarne otpadne vode), a osim naselja Jakšić, niti jedno drugo naselje nema izgrađen zasebni sustava odvodnje, govori nam o kvaliteti najplićih vodonosnih slojeva.

Preduvjet za što kvalitetnije funkcioniranje cijelog sustava je: da svi veći gospodarski pogoni ovisno o sastavu otpadnih voda vrše njihov predtretman prije upuštanja bilo u javni sustav odvodnje bilo u recipijent, zatim izgradnja kompletnog sustava odvodnje s uređajem za pročišćavanje za sva naselja Općine kao i redovito saniranje divljih deponija.

Onečišćenje zraka

Na području Općine situacija u pogledu onečišćenja nije alarmantna, ali ipak ukazuje na potrebu provedbenih aktivnosti kako bi se spriječile konfliktne situacije u budućnosti. Glavni izvor onečišćenja zraka je od prometnog toka.

Najveća opasnost od zagađenja zraka prijeti od sve intenzivnijeg prometnog toka, a najviše je prisutno uz trase državne ceste D 51 i županijske ceste Ž 4116. Povećana koncentracija ugljikovodika, ugljičnog monoksida, sumpornog dioksida i dušikovog oksida u zraku direktno utječu na ljudsko zdravlje, te na biljni fond u naseljima, a posrednim putem dolazi do zagađenja voda i tala.

Preventivne mjere zaštite od mogućeg zagađenja koje uzrokuju gospodarski pogoni, promet, dosadašnji način tretiranja i obrade poljoprivrednih površina provoditi kroz:

- odgovarajuća praćenja raznim mjerenjima prisutnih emisija kao i procjene moguće štete utjecaja na okolinu,
  - kod utvrđenih nedozvoljenih emisija poduzeti potrebne mjere za njihovo smanjenje,
  - uređenje zelenog pojasa između gospodarskih pogona i općinskih sadržaja,
- dakle, ako su ocijenjene razine onečišćenosti više od graničnih vrijednosti, potrebno je uspostaviti lokalnu mrežu za praćenje kakvoće zraka, sukladno odgovarajućoj zakonskoj regulativi, kao i izraditi katastre zagađivača.

Onečišćenje tla

Stanje tala na području općine Jakšić može se promatrati u okviru šireg područja, gdje dominira ruralni karakter naselja, usitnjenost poljoprivrednih posjeda kao odraz prirodno-geografskih osobina teritorija Općine, prostor u kojem nema velikih industrijskih pogona.

Usitnjenost poljoprivrednih posjeda koja karakterizira prostor Općine, pridonijela je zaštiti tla od onečišćenja od poljoprivredne proizvodnje, uslijed prekomjernog korištenja umjetnih gnojiva te sredstava za zaštitu poljoprivrednih kultura, koja su potencijalni zagađivači tla, a koja su neminovne posljedice intenzivne poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim posjedima (površine Kutjevo d.d.).

Specifičan vid zagađenja tla vezano je za lokacije divljih deponija, koje su, uglavnom, izvan granica građevinskog područja, najčešće na poljoprivrednom zemljištu ili možda u vodotocima, odnosno u koritima pojedinih potoka. Tako su na području općine Jakšić

zabilježeno nekoliko divljih odlagališta koja se redovito urede, kako bi se onemogućilo daljnje zagađenja tla. Uništavanjem tla na takav način vrlo često dolazi do posljedica koje veoma otežavaju njihovo privođenje nekoj namjeni, a naročito uređenje u zelene i rekreacijske površine.

Osim navedenog zagađenja sve je aktualniji problem s dosad izgrađenim gospodarskim građevinama (tovilišta, staje za industrijski tov stoke, loše ili nikako rješenje postojećih jama za izdubivanje, septičkih taložnica, način i mjesta odlaganja te pražnjenja istih, kao i nedovoljno nadziranje od strane nadležnih inspekcija).

Opterećenje bukom

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju izričito negativan utjecaj na kvaliteti građevinskog fonda.

Današnja situacija u pogledu ugroženosti općine Jakšić od prejake buke je neznatna, ali je potrebno pratiti situacije na ugroženim područjima (blizina prometnica – državne i županijske kategorizacije, manji gospodarski pogoni) vezano na zadovoljenje propisa iz Zakona o zaštiti od buke i Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave.

Zakon o zaštiti od buke definira potrebu izrade karte buke i akcijske planove na nivou Općine, kako takva mjerenja do sada nisu obavljena, nije ni karta izrađena, potrebno je u cilju zaštite od prekomjerne buke na području Općine identificirati potencijalne izvore buke te kontinuirano vršiti mjerenje buke u najugroženijim područjima.

1.1.2.10. Područje posebne namjene

Na početku izrade Prostornog plana uređenja općine Jakšić i suradnje s Ministarstvom obrane, a u svezi lokacije vojnog Komplexa „Vetovo“ koji se nalazi južno od naselja Ovčare, planirao se rezervirati prostor kao područje posebne namjene u PPUO Jakšić.

Potrebno je napomenuti da je predmetno područje zajedničko s gradom Kutjevo i da se samo jedan mali dio nalazi na području općine Jakšić, te je kao takav unesen u Prostorni plan Požeško-slavonske županije (prostor namijenjen za potrebe i interese Ministarstva obrane).

Obzirom da su tokom vremena uslijedile promjene, gdje Ministarstvo obrane nema posebnih zahtjeva obrane u vezi predmetne lokacije posebne namjene, predmetna lokacija neće uvrstiti prilikom izrade PPUO Jakšić u smislu rezervacije područja posebne namjene.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveza iz Prostornog plana Požeško-slavonske županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, i 100/04), Prostorni plan Požeško-slavonske županije usvojila je Županijska skupština Požeško-slavonske županije².

Prostorni plan Požeško-slavonske županije osnovni je dokument uređenja za prostor Županije, kojim su utvrđene osnove budućeg razvitka u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora. Postavke Prostornog plana Županije obveza su za izradu dokumenata prostornog uređenja uži područja, pa tako i Prostornog plana uređenja općine Jakšić.

Prostorni plan Požeško-slavonske županije izgrađen je u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države (NN 50/99) i usklađen je s prostornim planovima susjednih Županija. Prostorni plan Županije je uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razradio načela prostornog uređenja i utvrdio ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora.

Plan utvrđuje prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno – povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Požeško-slavonska županija obuhvaća 10 jedinica lokalne samouprave, odnosno jedinica lokalne uprave i samouprave. Od toga je 5 gradova: Lipik, Kutjevo, Pakrac, Pleternica i Požega, te 5 općina: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika.

Za područje općine Jakšić su Prostornim planom Požeško-slavonske županije utvrđeni slijedeći ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora:

Stanovništvo

Očekivani demografski razvoj na razini države polazi od pretpostavke da će u prvo vrijeme biti prisutan negativan prirodni priraštaj, posebice u ruralnim naseljima, ali i u nekim općinskim i gradskim središtima. Dugoročno gledano ono bi se moglo postupno oporavljati i ponovno početi rasti. Ukoliko se osiguraju poticajne mjere demografske obnove moguće je dugoročno očekivati izvjesne pozitivne demografske promjene, odnosno broj stanovnika Županije 2015. god. bio bi približan broju stanovnika 1991. god., a u svim ostalim slučajevima pad broja stanovnika bio bi znatno veći.

Ako bi broj stanovnika Županije 2015. god. bio na razini 1991. god., to se ne bi odrazilo na općine već na gradove, gdje bi bilo više stanovnika, a u općinama manje. Naglašava se zbog toga provođenje posebnih poticajnih mjera populacijske politike osobito područja koje je uslijed posljedica Domovinskog rata pretrpjelo velike demografske promjene.

² Požeško-slavonski službeni glasnik br.5 i 5A/2002.:Prostorni plan Požeško-slavonske županije

Naselja

Ciljevima Prostornog plana Požeško-slavonske županije definirane su slijedeće postavke: Prema nekim procjenama i kriterijima, do 2021. god. Prestati će postojati 106 naselja i to na području. Grada Lipika 12, grada Kutjevo 1, grada Pakraca 23, grada Pleternice 10, grada Požege 7, općine Brestovac 24, općine Čaglin 21, općine Kaptol 1 i općine Velika 8 naselja. Jedina općina gdje se ne predviđa prestanak postojanja naselja je općina Jakšić. Preko 90% njih vezan je za brdsko-gorsko područje Psunja, Papuka i Krndije, te Požeške gore.

Godine 1991. god. u njima je živjelo 7.961. stanovnik ili samo 8,9 % ukupne demografske mase Županije.

U planskom dijelu Prostornog plana Požeško-slavonske županije definirane su sljedeće postavke:

Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske Prostorni plan Županije preuzima sustav središnjih naselja, u kojima je prikazana disperzija svih središta od razine lokalnog do regionalnog.

Oblik Županije i prostorni položaj Požege i Pakraca karakteriziraju i gravitacijsku usmjerenost istočnog dijela Županije prema gradu Požegi, a zapadnog dijela prema gradu Pakracu, što pogoduje ravnomjernijem policentričnom razvoju prostora Županije, čime se izbjegavaju velike koncentracije stanovništva u jednom središtu.

U sustavu razvojnih žarišta Požega i Pakrac predstavljaju područje koje ima znatniju koncentraciju stanovništva u odnosu na ostala naselja i predstavljaju prostor koji čini radijus gravitacije. On privlači funkcije svakodnevnog življenja i kretanja stanovništva u središtu naselja.

Sustav središnjih naselja i razvojnih središta

Tablica br. 36.

PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI				
Središnje naselje				
Županijsko središte (regionalno središte)	Manje razvojno središte (manje regionalno središte)	Malo razvojno središte (područno središte jače razvijenosti)	Malo razvojno središte (područno središte slabije razvijenosti)	Inicijalno razvojno središte (lokalno/općinsko središte)
IV. kategorija	V. kategorija	VI. kategorija	VI. kategorija	VII. kategorija
POŽEGA	PAKRAC	PLETERNICA, LIPIK	KUTJEVO, VELIKA	JAKŠIĆ, KAPTOL, BRESTOVAC, ČAGLIN

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško-slavonske županije

Sva navedena naselja su svrstana u navedene kategorije zbog brojnosti središnjih i gospodarskih sadržaja, prostornog položaja i veličine. U svim naseljima potrebno je osim razvitka društvenih djelatnosti pojačano poticati razvitak gospodarstva kako bi mogla generirati razvitak okolnog prostora.

Preko sustava središnjih naselja koji je određen za područje Županije, tj. određivanjem pozicije središnjeg naselja unutar sustava (rang naselja), pozicioniraju se osnovne poticajne razvojne aktivnosti. Pod tim se prvenstveno misli na ustrojstvo državnih i županijskih ustanova (gospodarstvo, prosvjeta, zdravstvo, kultura, šport, državni uredi, upravni odjeli, itd.), kao i ostalih poticajnih funkcija i aktivnosti koje nisu od državnog ili županijskog interesa.

Na taj se način predvide mreže školskih, zdravstvenih, športskih i upravnih funkcija koje uz gospodarski poticaj promiču razvoj naselja i njihovog gravitacijskog područja. Time je formirana osnova sustava središnjih naselja, na koju se nadovezuju ostala naselja, centri manjih prostornih cjelina (tzv. lokalni centri).

Prostornim planom Županije uključena su u sustav središnjih naselja i sva općinska središta i to u kategoriju „inicijalno razvojno središte“ (lokalno središte), kao i opredjeljenje da

općinska središta trebaju generirati razvoj svojih općina. Svrstavanjem manjih općinskih središta u kategoriju inicijalnih razvojnih središta nastoji se sukladno opredjeljenjima iz Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske osnovati lokalna razvojna središta kao uporišta policentrično razvijenoj mreži naselja.

U sustavu središnjih naselja u Požeško-slavonskoj županiji na području općine Jakšić izdvaja se jedino općinsko središte Jakšić kao inicijalno razvojno središte (lokalno/općinsko središte), odnosno kategorija lokalnog središta slabije razvijenosti.

Razvijanjem središnjih funkcija općine Jakšić, uz poticaj Županije, poboljšati će dostupnost središnjih sadržaja i povećati stupanj atraktivnosti prostora.

Organizacija i osnovna namjena korištenja prostora

Planom se namjerava poboljšati organizacija prostora boljim infrastrukturnim povezivanjem i opremanjem općine Jakšić i ostalih naselja, te poticanjem razvoja društvenih i gospodarskih funkcija.

Osnovna namjena prostora je poljoprivreda. Smjernice za planiranje i uređenje prostora trebaju imati za cilj zadržavanje kvalitetnih poljoprivrednih površina, te zaštitu vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima.

Planirano korištenje prostora osigurava sustav prirodne obnove i sprječava zagađenja okoliša, čuva kvalitetne poljoprivredne površine od građenja – zgrada i infrastrukture, te racionalno koristi prostor s ciljem očuvanja prirodnih i antropogenih vrijednosti krajobraza. Uređenju kvalitete obradivih površina treba prethoditi obnova i proširenje sustava melioracija i navodnjavanja, a poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora.

Gospodarske djelatnosti

Razvoj gospodarske strukture općine Jakšić određen je "Operativnim planom i programom u gospodarstvu" Požeško-slavonske županije, koji se temelji na optimizaciji gospodarske strukture (pri čemu posebno treba biti zastupljena proizvodnja hrane, prerađivačka industrija, građevinska industrija, turizam), kao i optimizacija razmještaja gospodarskih kapaciteta.

Za razvoj gospodarstva nužno je potaknuti i razvoj novih programa gospodarskih djelatnosti te društvenih struktura koje će privući visoku, stručnu i inovativnu grupaciju stanovništva, odnosno poticanjem razvoja novih, gospodarskih i obrtničkih zona riješio bi se brži razvoj Općine (zapošljavanje), a financijskim stimuliranjem poslovnih planova i programa potakao bi se razvoj obrtničkog poduzetništva. Gospodarske građevine grade se unutar građevinskih područja naselja pri čemu treba intenzivno koristiti postojeće površine. Građenje gospodarskih građevina izvan građevinskih područja naselja obuhvaća građevine sukladno odredbama za provođenje Prostornog plana Županije odnosi se na farme i građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte sa smještajem, rekreacijske zone i dr.

Poljoprivreda u strukturi ukupnog gospodarstva općine Jakšić čini najveći dio, s obzirom da općina Jakšić raspolaže s 3.609 ha poljoprivrednih površina, od čega na obradive površine otpada 3.512 ha.

Na temelju ovih resursa u budućnosti se može očekivati:

- daljnji razvoj i unapređivanje ratarske proizvodnje (pšenica, kukuruz, industrijsko bilje, krmno bilje, povrće i dr.), ali uz veća ulaganja, hidromelioracije, drenaže, odvodnju i navodnjavanje;
- okrupnjavanje posjeda;
- ostvarivanje visokih prinosa boljim korištenjem naučnih dostignuća;

- proizvodnja zdrave hrane u sklopu poljoprivrednih posjeda;
- intenzivnija proizvodnja mesa i mlijeka razvojem stočarskih mini-farmi, te stvaranja uvjeta za razvoj, pčelarstva i ribnjačarstva;
- razvoj osnovnih stada u stočarstvu, peradarstvu i pčelarstvu.

Na području općine Jakšić nalazi se vrlo mali kompleks **šuma** svega 409 ha, te nemaju neki veći utjecaj na razvoj ukupnog gospodarstva Općine.

Turistički potencijal općine Jakšić temelji se na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima te očuvanom ruralnom prostoru. Poljoprivreda i sela s tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja eko poljoprivrede, proizvodnje zdrave hrane i tradicijskog graditeljstva, kao i mogućnosti razvoja lovnog turizma. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim specijalitetima s posebnim obilježjima tradicionalnog kulinarstva, kao i oživljavanja tradicionalnih obrta.

Planirana funkcija lokalnog središta

Prostornim planom Požeško-slavonske županije potiče se razvitak društvenih djelatnosti pri čemu građevine društvenih djelatnosti treba ravnomjernije rasporediti u prostoru što se osobito odnosi na gradska i općinska središta.

Prema PPŽ-u, općina Jakšić kao lokalno središte treba imati sljedeće središnje uslužne funkcije koje su prikazane u tablici:

Tablica br. 37.

Rang VII.	Središnje naselje	Središnje uslužne funkcije	
		Skupina	Sadržaji
Lokalno/općinsko središte	Jakšić	Uprava i pravosuđe	- općinski organi samouprave
		Školstvo	- područna osnovna škola ili osnovna škola
		Kultura i informacije	- knjižnica i čitaonica
		Zdravstvo	- primarna zdravstvena zaštita
		Financijske i slične usluge	- bankovne ispostave, mjenjačnica, pošta
		Trgovina, obrt i usluge	- trgovine mješovitom robom - obrtničke i uslužne radionice
		Šport	- pojedinačni sportski objekti

Izvor podataka: Prostorni plan Požeško-slavonske županije

Prostori za razvitak sustava društvene infrastrukture i građevine u kojima su smješteni pojedini sadržaji nalaze se unutar građevinskog područja u odgovarajućoj zoni namjene, pa je u PPUO i drugoj detaljnijoj dokumentaciji prostora potrebno te prostore analizirati i u skladu s potrebama i mogućnostima odgovarajuće dimenzionirati.

Prostornim planom Požeško-slavonske županije određena je mreža građevina društvenih djelatnosti za javne funkcije i to:

- školstvo,
- zdravstvo,
- šport i rekreacija,
- kulture i vjerskih zajednica.

Uvjeti određivanja građevinskih područja

Odredbama za provođenje Prostornog plana Požeško-slavonske županije definirane su postavke za formiranje građevinskih područja u okviru prostornih planova uređenja općina (PPUO) i one su sljedeće:

Građevinskim područjima određuju se granice površina naselja kao i površine za izdvojene namjene. Položaj, veličina i oblik građevinskih područja određuje se prema kategoriji zaštite i osjetljivosti prostora, a između pojedinih građevinskih područja nužno je predvidjeti odgovarajući pojas šumske ili poljoprivredne površine. Građevinska područja treba određivati racionalnim korištenjem prostora, s obrazloženjem opravdanosti povećanja njegova neizgrađena dijela.

Strategijom prostornog uređenja RH utvrđeno je da svim instrumentima politike uređenja prostora treba spriječiti svako daljnje neopravdano širenje građevinskih područja, uz konstataciju da je ta smjernica samo prvi korak u novom procesu redefiniranja građevinskih područja kroz prostorne planove uređenja prostora općina i njihovog drastičnog smanjivanja na površine primjerene potrebama.

Kod određivanja građevinskih područja prvenstveno treba težiti očuvanju povijesnog nasljeđa i tradicionalne tipologije naselja, te voditi računa o lokalnim osobitostima, značenju naselja u sustavu središnjih naselja, potrebama vezanim uz izgradnju javnih i gospodarskih sadržaja, mogućnostima komunalnog opremanja i sl.

Uvjete za određivanje građevinskih područja i građenje izvan građevinskih područja moguće je odrediti prema kategorijama zaštite odnosno razinama dopustivosti, koje su uvjetovane prostorom, tj. njegovom osjetljivosti i primjenjivosti za određene aktivnosti glede prirodnih obilježja i sustava, a propisane člankom 110.

- a) **I razina** (kategorija) je područje zabrane gradnje i zahvata u prostoru u kojem se ne mogu formirati nova i širiti postojeća građevinska područja odnosno zabranjena je svaka gradnja ili rekonstrukcija.
Iznimno, zabrana se ne odnosi na infrastrukturu, ukoliko je uvjetovana gradnjom ili rekonstrukcijom drugih građevina, ali uz izvođenje posebnih mjera zaštite i to samo u slučaju ako je zamjensko rješenje neopravdano skupo.
- b) **II razina** (kategorija) je područje ograničene gradnje zahvata u prostoru u kojima se dopušta gradnja, ali uz uvažavanje posebnih zaštitnih mjera i uvjeta uređenja prostora.
- c) **III razina** (kategorija) je područje koje se odnosi na one dijelove prostora u kojima je određivanje građevinskih područja, građenje i korištenje izvan građevinskog područja bez posebnih ograničenja, a obavlja se temeljem odredbi Prostornog plana Požeško-slavonske županije.

Kriteriji za utvrđivanje građevinskih područja

Prostornim planom Požeško-slavonske županije daju se osnovne preporuke za određivanje i oblikovanje građevinskih područja naselja, a planiranje građevinskih područja u PPUO potrebno je provesti selektivno i u funkciji optimizacije odnosa razvoj naselja-zaštita prostora, uz uvažavanje sljedećeg:

1. kvalitetnom procjenom i provjerom na terenu utvrditi stvarne granice zaposjednutosti prostora, te objektivno sagledati potrebu za prostorom za svako naselje uz uvažavanje postojećih demografskih kretanja, procjenu budućih demografskih procesa, procjenu

- gospodarskih potencijala i potreba, te drugih obilježja ili posebnost značajnih za svako naselje;
2. valorizirati kvalitete prostora i okoliša s ciljem očuvanja temeljnih resursa i njihove prostorne kompozicije u okruženju;
  3. što racionalnije koristiti postojeće građevinsko područje, preispitati i iskoristiti sve mogućnosti preoblikovanja postojećeg građevinskog područja i ukloniti neracionalnosti, te spriječiti svako daljnje neopravdano širenje naselja;
  4. građevinska područja nije dopušteno širiti preko postojećih ili planiranih obilaznica naselja;
  5. građevinska područja izduženih naselja ne smiju se širiti duž prometnica uz koje su izdužena;
  6. sprječavati svako daljnje spajanje građevinskih područja naselja;
  7. kada je nužno proširiti građevinska područja, potrebno je osigurati višenamjensko i optimalno korištenje njegovog najvrednijeg dijela i primijeniti takav planski pristup kojim će se maksimalno čuvati prirodno neizgrađeno područje i štiti javni interes;
  8. nova građevinska područja (u odnosu na građevinska područja utvrđena važećim prostornim planovima ranijih općina Požege i Pakraca) mogu se formirati za potrebe slijedeće izgradnje:
    - a. proizvodne zone (uz stručno obrazloženje o opravdanosti),
    - b. postojeće zone povremenog stanovanja za koje nisu utvrđena građevinska područja,
    - c. zone turističkih, ugostiteljskih, rekreacijskih i zdravstvenih sadržaja,
    - d. dijelovi bespravno sagrađenih naselja stalnog stanovanja (u izuzetnim slučajevima),
    - e. u postupku izrade prostornih planova uređenja općina i gradova potrebno je utvrditi područja bespravne izgradnje i uvjete prihvaćanja zatečenog stanja, odnosno odbijanja takve izgradnje,
    - f. za daljnji prostorni razvoj naselja tako da se ukine dio do sada planiranog građevinskog područja koji se pokazao neiskoristivim, te isto vratiti u prvobitnu namjenu,
  9. u procesu planiranja sagledati realne troškove uređivanja građevinskog zemljišta i planski koncept temeljiti na njihovoj racionalizaciji;
  10. novom stambenom gradnjom prvenstveno popunjavati prostor interpolacijama i nedovoljno ili neracionalno izgrađene dijelove gradova i naselja;
  11. aktivnostima očuvanja i obnove postojećeg stambenog fonda, kao i dogradnjama ili nadogradnjama postojećih objekata davati isto značenje kao novim stambenim gradnjama, te ih razvijati kao kontinuiranu i programiranu djelatnost;
  12. usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u prostorne cjeline gradova i naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda, uz osiguravanje prostornih preduvjeta za gradnju pretežito obiteljskih kuća s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama;
  13. obnovu i zaštitu povijesnih graditeljskih cjelina usmjeriti kroz njihovu obnovu, sanaciju i rekonstrukciju, a za potrebe novih stambenih i javnih prostora;
  14. izvan građevinskog područja može se odobriti rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina ako su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. veljače 1968. godine.

Prostornim planom Požeško-slavonske županije omogućava se izgradnja naselja povremenog stanovanja čija se građevinska područja određuju ovim Planom.

Naseljem povremenog stanovanja smatra se izgrađena ili planirana prostorna cjelina koja se pretežito koristi za gradnju kuća za odmor.

U slučaju nelegalno izgrađenih cjelina povremenog stanovanja mogućnosti izvan tako uređenog građevinskog područja moraju se ukloniti.

Izvan građevinskih područja naselja moguće je utvrditi građevinska područja za:

- turističko - rekreacijske građevine i zone,
- športsko - rekreacijske građevine i zone,
- gospodarske zone,
- pojedinačne gospodarske komplekse,
- groblja, sajmišta i deponije otpada i slične komunalne građevine i kompleksi,
- zdravstvene građevine i komplekse i
- vojne građevine i kompleksi.

Građevinska područja utvrđuju se ovim planom sukladno smjernicama i uvjetima Prostornog plana Požeško-slavonske županije.

Gospodarskom zonom smatra se područje veće od 1 ha na kojem se planira više građevinskih parcela za gospodarsku namjenu. Pojedinačnim gospodarskim kompleksom smatra se parcela na kojoj su izgrađeni ili se planira izgradnja međusobno funkcionalno povezanih gospodarskih sadržaja.

Osnivanje gospodarskih zona i kompleksa kao i određivanje njihovih površina potrebno je analizirati PPUO, a njihovu opravdanost argumentirati temeljem programa razvoja općine.

Građevinsko područje za turističko-rekreacijske i športsko-rekreacijske zone izvan naselja može se utvrditi samo na prostorima za koje je u PPUO utvrđeno da postoje prirodni uvjeti za planiranu namjenu.

Građevinska područja za nova groblja i deponije utvrđuju se na temelju provedenih prethodnih istraživanja pogodnosti lokacije, a do tada se prostor rezervira u PPUO kroz namjenu površina s mogućim alternativnim lokacijama.

Građevinska područja za građevine i komplekse zdravstva izvan naselja moguće je utvrditi na područjima za koje je PPUO utvrđeno da postoje specifični prirodni uvjeti (termalne vode, specifični klimatski uvjeti ili druge osobitosti).

Izmjenama postojećih i određivanje novih građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, analizama izgrađenosti naseljenog područja, odnosno iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja uvažavajući sljedeće:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno je ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja,
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline,
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom nestabilnih terena (klizališta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu,
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300 m²/st., pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodenih površina koja nisu u funkciji naselja,
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta,
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i

poduzetim mjerama za iskorištavnje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10 % ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

Zaštita vrijednosti krajobraza

Pri izradi prostorno-planske dokumentacije prirodni krajobraz treba sačuvati u potpunosti, jer je takav izvorno ruralni krajobraz bitan nositelj vrijednosti prostora i njegovog identiteta. Radi očuvanja krajobraza treba pristupiti usaglašavanju, standardizaciji u primjeni propisa gradnje u svrhu zaštite izvornih ruralnih cjelina.

Za ostvarivanje takvog cilja potrebno je:

- spriječiti izgradnju građevina uz prometnice,
- spriječiti spajanje građevinskih područja naselja,
- poticati izgradnju neizgrađenog građevinskog rezervata,
- poticati zaokruživanje naselja i stvarati kompaktne građevinske cjeline,
- zadržati postojeće stanje ruralnog krajobraza,
- zaštićivanje pojedinih seoskih cjelina i dijelova sela kako bi se sačuvao ruralni oblik naselja, uz državnu financijsku potporu preko raznih modela pomoći,
- zabraniti izgradnju (odnosno detaljno uvjetovati izgradnju) na lokacijama koje će ugroziti vizualni identitet naselja, na kontaktnim zonama šuma i vodotoka,
- infrastrukturne koridore treba postaviti tako da obuhvate što manje prostora te da obuhvate koridore koji bi se mogli objediniti (prometnice, uređenje vodotoka, TK-mreža, i sl.).

Razvoj infrastrukturnih sustava

Cestovni promet

Osnovne postavke planiranog razvoja cestovnog prometnog sustava vezane su prvenstveno na, rekonstrukciju, poboljšanje, održavanje i rehabilitiranje prometno-tehničkih svojstava postojećih cestovnih pravaca (državnog, županijskog i lokalnog karaktera) te izgradnju prema usvojenoj Strategiji prometnog razvitka RH II: skupine prioriteta – srednjoslavonski cestovni smjer "Vallis aurea": Nova Gradiška – Požega – Našice koja jednim dijelom prolazi i područjem općine Jakšić.

Željeznički promet

Postojeći željeznički pravac zadržava svoj položaj u prostoru općine Jakšić u već zauzetom koridoru, a nužno je pristupiti modernizaciji infrastrukture željezničkog prometa uvođenjem novih i suvremenijih tehnologija prijevoza i prijevoznih sredstava, poboljšanjem standarda udobnosti, točnosti, brzine putničkog prometa, kontinuiranog provođenja mjera sigurnosti, a sve u cilju povećanja opsega prijevoza roba i putnika.

Zračni promet

U domeni zračnog prometa u Prostornom planu Požeško-slavonske županije osiguran je prostor za pristaništa i kontaktne zone za razvoj zračnog prometa. Zračna pista u Treštanovcima namjenski je osiguran prostor za potrebe poljoprivredne proizvodnje.

Poštanski promet

Javna poštanska mreža općine Jakšić sastavni je dio jedinstvenog poštanskog sustava Republike Hrvatske i u funkciji javnog prometa tretira se kao mreža od posebnog javnog interesa.

U poštanskom prometu na području općine Jakšić nalazi se jedan poštanski ured, čiji se broje ne planira povećati. U poštanskom se prometu planira reorganizacija mreže poštanskih linija, modernizacija poštanskog prometa i povećanje obima poštanskih usluga.

Odredbama za provođenje PPŽ-a razvoj pošta i poštanskog prometa koji se odnosi na izgradnju poslovnih građevina usmjeren je na građevinska područja naselja, te se PPUO i detaljnim planovima uređenja moraju osigurati prostorne pretpostavke za nesmetan razvoj.

Telekomunikacije

Usvajanjem suvremenih – tehnoloških dostignuća na području Županije izgrađena je moderna i kvalitetna telekomunikacijska infrastruktura velikih kapaciteta koja uspješno prati planove gospodarskog razvoja Županije.

U narednom razdoblju planira se uvođenje dodatnih telefonskih i ISDN usluga te znatan porast pretplatnika usluga inteligentne mreže (besplatni pozivu – telefon, usluga s dodatnom tarifom, jedinstveni pristupni broj i glasovanje telefonom).

Plinoopskrba

U svim naseljima Općine izveden je plinoopskrbni sustav.

Elektroenergetika

Planski pokazatelji i obveze iz Prostornog plana Požeško-slavonske županije uvjetuje osiguranje prostora za objekt DV 2x110 kV Požega II. – tvornica cementa Našice koji samo prolazi općinom Jakšić i ne utječe direktno na opskrbu električnom energijom.

Prostorni plan Požeško-slavonske županije u skladu je sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, a definira osnovne pravce razvoja elektroenergetske mreže i na području općine Jakšić.

Vodoopskrba

Idejnim rješenjem "Regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine" izrađenim 1997. godine i matematičkom simulacijom alternativnih rješenja definirani su glavni pravci povezivanja postojećih, ali i budućih izvorišta i crpilišta s gotovo svim naseljima Požeštine. Ovaj projekt razmatra period do 2022. godine.

Daljnji razvoj javne vodoopskrbe Požeštine planiran je kroz dvije faze od kojih je prva već u realizaciji izgradnjom crpilišta Luke u Požegi, te cjevovoda Požega – Toranj i Požega – Jakšić – Cerovac, Kaptol – Eminovci.

Druga faza obuhvaća daljnju izgradnju transportnih cjevovoda, vodosprema, precrpnih stanica, regulacijskih čvorova i dr.

Odvodnja otpadnih voda

Mali uređaji za pročišćavanje izgrađeni su u općinskom središtu Jakšić (4 kom i jedan je u izgradnji) i sada su u funkciji.

Naselja i općinska središta koja predstavljaju veće zagađivače ulaze u drugu grupu naselja (Kaptol, Čaglin, Vetovo, Brestovac i Kukunjevac) i za njih se predviđa izgradnja i razvoj postojećeg kanalizacijskog sustava s izgradnjom sustava za pročišćavanje ili ugradnjom BIO-DISK-ova (postupanje otpadnih voda uz prisustvo O₂).

Naselja koja ne ulaze u ove kategorije (naselja s malim brojem zagađivača) treba i dalje poticati da se umjesto dosadašnjeg načina odvodnje otpadnih voda u septičke taložnice usmjerene na izgradnju odvodnog sustava s uređajima za pročišćavanje u više faza:

- I. faza – izgradnja mehaničkog djela uređaja za pročišćavanje, s odstranjivanjem krupnih sastojaka te upuštanje u recipijent,
- II. faza – nadogradnja sistema sa biološko-kemijskim čišćenjem otpadnih voda.

U mogućim rješenjima odvodnje postoje varijantna rješenja o mogućoj odvodnji, kao zasebne sustave, kao sustavi više naselja i kao mogućnost spoja na već izgrađene kolektorske sustave.

Naselja općinskog središta Jakšić:

- ◆ Eminovci, Treštanovci, Svetinja:
  - kao zasebni sistemi za svako naselje,
  - kao zajednički sistem za sva naselja,
  - povezan s kanalizacijom Požega
- ◆ Tekić, Bertelovci, Cerovac:
  - kao zasebni sistemi za svako naselje
- ◆ Radnovac, Rajsavac:
  - jedan dio Radnovca sa spojen na Jakšić
  - drugi dio Radnovca i Rajsavca u zasebni sistem, povezan sa kanalizacijom Jakšić.

Uređenje vodotoka i voda

Obrambene linije koje su dijelom izvedene potrebno je nastaviti i dovršiti, u svrhu osiguranja od štetnog djelovanja i dugogodišnjeg rada na zaštiti sistema.

Akumulacije i retencije predstavljaju ključne objekte u sistemu koji mora otkloniti uzroke šteta i nedostataka voda. Akumulacije predstavljaju veliki prostor za kontrolu poplavnog vala i sprečavaju ugozbu nizvodnog prostora.

Tako se Prostornim planom Požeško-slavonske županije na području općine Jakšić planira akumulacija Kaptolka u dolini potoka Kaptol na lokaciji naselja Eminovci, radi prihvaćanja voda potoka Kaptol, odnosno prvenstveno vode lateralnog kanala Stražemanka – Veličanka – Kaptolka, kao i akumulacija Vrbova na potoku Vrbova koja se jednim dijelom nalazi na području općine Jakšić (jugoistočni dio).

Problematika zaštite od voda podrazumijeva također (prvenstveno u nizinskom dijelu) izradu obrambenih linija na određenoj udaljenosti od korita vodotoka, radi primanja velike vode.

Zaštita voda

Zaštita voda propisana je zakonom o vodama, a ostvaruje se nadzorom nad stanjem kakvoće vode i izvorima onečišćavanja, sprečavanjem, ograničavanjem i zabranjivanjem radnji i ponašanja koja mogu utjecati na onečišćenje voda i stanje okoliša u cjelini te drugim djelovanjima usmjerenim očuvanju i poboljšanju kakvoće i namjenske uporabljivosti voda. Za postupanje po navedenom zakonu nadležan je Ured za gospodarstvo.

Poduzeća obveznici vođenja katastra emisija u okolišu dužni su po pravilniku o katastru emisija u okolišu (NN, br. 36/96) do 31. ožujka tekuće godine dostaviti podatke za proteklu godinu županijskom uredu nadležnom za zaštitu okoliša za pojedinačne i kolektivne izvore. Budući da naša županija nije obveznik vođenja katastra za kolektivne izvore (gradovi imaju manje od 40.000 stanovnika), prikupljaju se samo podaci za pojedinačne izvore. Navedeni podaci se prikupljaju na slijedećim obrascima: ispusti u vode, emisije u vode – rashladna voda, procesna voda, sanitarna voda, mješovita voda, oborinska voda i procjedna voda.

Procjena utjecaja na okoliš

Procjena utjecaja na okoliš provodi se u okviru pripreme namjeravanog zahvata, odnosno izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obavezno.

Odredbama Zakona određeni su zahvati za koje je potrebna procjena utjecaja na okoliš, postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša. Utjecaj namjeravanog zahvata na okoliš i prihvatljivost, prema odredbama Zakona ocjenjuje komisija za ocjenu utjecaja na okoliš koju imenuje Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Kod manjih zahvata komisiju imenuje Županijsko poglavarstvo. Važan dio poslova u postupku procjene utjecaja na okoliša je koordinacija javnog uvida koji uvijek vodi županijski ured nadležan za zaštitu okoliša u jedinicama lokalne samouprave na čijem se području namjeravani zahvati nalaze.

U 2005. god. održana je Komisija za procjenu utjecaja na okoliš Studije o utjecaju na okoliš brze ceste Pleternica-Požega-Brestovac i državne ceste Požega-Velika na dijelu dionice Požega-Pleternica u kojoj se nalazi i dio koji prolazi kroz općinu Jakšić.

U 2006 godini održana je Komisija za procjenu utjecaja na okoliš Studije o utjecaju na okoliš magistralnog plinovoda Nova Kapela – Požega DN 300/50, koji jednim malim dijelom prolazi kroz područje općine Jakšić.

Melioracijska odvodnja

Prema evidenciji osnovna i detaljna odvodnja sustavno je izvedena uglavnom na zemljištu u bivšem društvenom vlasništvu – **odvodnja poljoprivrednog zemljišta** – kao otvorena kanalska mreža i cijevna drenaža. Glavni problem čini ne odgovarajuće održavanje postojećih sustava odvodnje i sustavno rješenje daljnjeg financiranja izgradnje novih sustava na seljačkim posjedima.

Sva planska rješenja PPUO Jakšić moraju se uskladiti s planskim rješenjima u Prostornom planu Požeško-slavonske županije, koji je plan šireg područja, a donesen je u srpnju 2002. godine.

Poljoprivredno i šumsko zemljište

Poljoprivredno zemljište utvrđeno je Prostorni planom Požeško-slavonske županije isključivo osnovne namjene, u okviru kojeg je izdvojeno osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo te ostala obradiva tla. Planom je također istaknuta potreba racionalnog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, a što uključuje i njegovu zaštitu od nekontrolirane i nepotrebne prenamjene.

U svrhu zaštite poljoprivrednog zemljišta sve aktivnosti oko prenamjene poljoprivrednog zemljišta moguće su ako su usklađene sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i Zakonom o prostornom uređenju.

Šume i šumsko zemljište također je utvrđeno Prostornim planom Požeško-slavonske županije, kao i potreba njihove zaštite, budući da Županija pripada među najšumovitija područja Istočne Hrvatske. Na prostoru Županije utvrđene su gospodarske, zaštitne i šume posebne namjene, kao i ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište.

Šume i šumsko zemljište su i gospodarske funkcije i očuvanje ekosustava izraženo kroz općekorisne funkcije šume, te upravljanje i uporaba šuma i šumskog zemljišta na način da se održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnosti i potencijal šuma.

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

Prostorni plan Požeško-slavonske županije donesen je 2002. godine (Požeško-slavonski službeni glasnik br. 5 i 5A/02), tako da je aktualan sa svih prostorno-planskih aspekata.

Područje općine Jakšić je prije sadašnjeg teritorijalnog ustrojstva pripadalo bivšoj općini Slavonska Požega.

Za raniju općinu Slavonska Požega izrađen je prostorni plan ("Sl. vjesnik" općine Slav. Požega" br. 6/80), Revizija iz 1988. godine ("Sl. vjesnik" općine Slav. Požega br. 8/88), Izmjene i dopune iz 1991. godine ("Sl. vjesnik" općine Požega br. 2/91), Izmjene i dopune iz 1993 godine ("Sl. vjesnik" općine Požega br. 2/93) i Izmjene i dopune iz 1997. godine (Požeško-slavonski "Službeni glasnik" br. 4/97) koji se primjenjivao i za općinu Jakšić.

Donošenjem PPUO Jakšić Prostorni plan (bivše) općine Požega prestaje važiti.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Demografski potencijal

Općinu Jakšić ubrajamo u demografski pozitivno područje središnjeg dijela požeške zavale između Velike, Kutjeva i Jakšića. Samo područje Općine je nejednako naseljeno, što je uvjetovano prirodnim obilježjima.

Stanovništvo je uglavnom koncentrirano u središnjem dijelu Općine, koje je ujedno područje prirodno i prometno povoljno za naseljavanje.

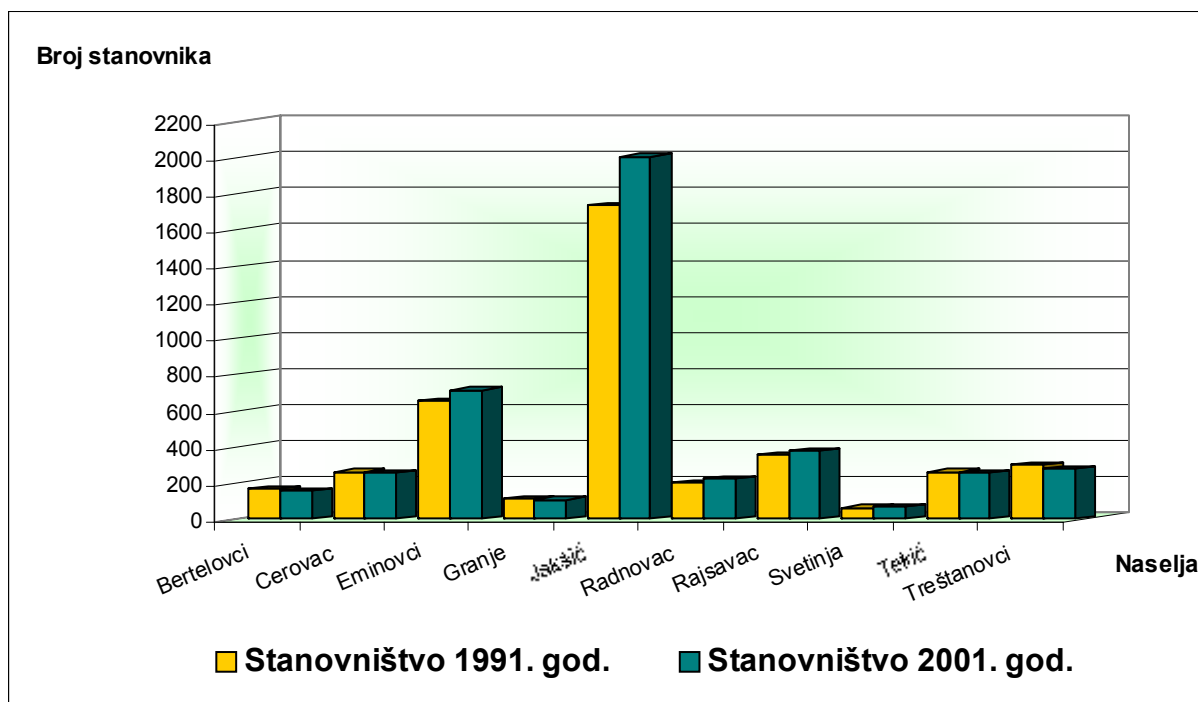
Na demografsku sliku promatranog područja utjecalo je niz čimbenika:

- demografski (kroz "autonomnu" redukciju prirodnog priraštaja)
- gospodarstveno-politički (polarizacija centar periferija, diferencirani regionalni razvitak izražen kroz migracije stanovništva),
- demografsko starenje
- posredni, odgođeni efekt vanjskih faktora (rat).

U ukupnosti demografski potencijal relativno je stabilan iako u procesu starenja.

1.1.4.2. Naselja

Od 10 naselja Općine iz popisa stanovništva od 1991. godine do 2001. godine, najveću tendenciju demografskog rasta pokazuje općinsko središte – Jakšić, četiri naselja (Radnovac, Svetinja, Eminovci i Rajsavac) pokazuju blagu tendenciju demografskog rasta, a ostalih pet naselja (Treštanovci, Bertelovci, Granje, Tekić i Cerovac) pokazuju demografski pad, te se na osnovu ovih pokazatelja u planskom razdoblju treba obratiti više pozornosti u smislu demografske obnove kao i korištenje poticajnih mjera za razvoj gospodarstva.

1.1.4.3. Građevinska područja

Postojeća građevinska područja naselja Općine, obzirom na demografska kretanja uglavnom obuhvaćaju postojeću izgradnju.

Analizom koja je provedena prilikom izrada granica građevinskog područja naselja, ustanovilo se da nema velike potrebe širenja površina za razvoj naselja. Samo za neka naselja Općine potrebno je izvršiti korekciju, odnosno proširenje granice građevinskog područja iz određenih razloga uz istovremeno smanjenje na drugom dijelu gdje nema interesa za gradnju.

Za pet novo planiranih gospodarskih zona:

- jedna u općinskom središtu - gospodarske zone „Jakšić“,
- jedna u naselju Bertelovci – gospodarska zona „Kamenjača“,
- dvije gospodarske zone u naselju Cerovac – gospodarske zone „Cerovac I“ i „Cerovac II“ i
- jednu u naselju Treštanovci – gospodarska zona „Mađarija“,

te jednu novo planirano turističko - rekreacijsku zonu u naselju Eminovci – turističko – rekreacijska zona „Eminovački lug“ potrebno je prilikom izrade granica naselja, granicom građevinskog područja obuhvatiti kao izdvojeno građevinsko područje novo planirane zone gospodarskih kompleksa i izdvojeno građevinsko područje turističko – rekreacijske zone.

1.1.4.4. Gospodarski potencijal

Gospodarstvo općine Jakšić danas je u fazi početnog razvoja. Ukupni gospodarski potencijal općine Jakšić za sada ne zadovoljava (nedostaci: definirane i izgrađene gospodarske zone, organizirani turizam i dr.). U smislu mogućnosti valorizacije kao proizvodnog dobra ima dobre izgleda koje će se još više upotpuniti osnivanjem i izgradnjom pet novih gospodarskih zona u naseljima Jakšić, Bertelovci, Cerovac i Treštanovci kao i nove turističko-rekreacijske zone u naselju Eminovci.

Razvojna agencija Požeško-slavonske županije koja je nedavno osnovana, a čiji je član i općina Jakšić, znatno će olakšati i unaprijediti sam razvitak gospodarstva na području Općine.

U razvoju gospodarske strukture posebno trebaju biti zastupljene proizvodne - prerađivačke djelatnosti, kao i različite obrtničke i uslužne djelatnosti, a time i optimalizacija razmjesta gospodarskih kapaciteta.

Najviše izgrađenih kapaciteta nalaze su u općinskom središtu, što s gledišta ravnomjernog razvoja nije povoljno. Dobro je što se razvija poduzetništvo, no zbog nove tržišne, ekonomske, geopolitičke i demografske situacije, zahvati za restrukturiranje gospodarstva su veoma potrebni.

Za razvoj gospodarstva nužno je potaknuti i razvoj novih gospodarskih djelatnosti, te društvenih struktura koje će privući visokostručnu i inovativnu grupaciju stanovništva, odnosno poticanjem razvoja novih, gospodarskih i obrtničkih zona riješiti će se brži razvoj Općine (zapošljavanje), a financijskim stimuliranjem poslovnih planova i programa potaknuti će se razvoj obrtničkog poduzetništva.

1.1.4.5. Promet

Cestovni i željeznički promet

Ovim prostorom prolaze cestovne prometnice (državna, županijska, lokalne i nerazvrstane ceste) i željeznička pruga II reda – lokalnog značaja.

Prometna otvorenost prema istoku i zapadu omogućuje Općini dobru povezanost i kao takva nema nekih ograničenja uvjetovanih prostornim položajem u okviru Požeške doline.

Kako je cestovna mreža naslijeđena iz prošlog razdoblja, većim dijelom ne zadovoljava današnje prometne potrebe. To se prije svega odnosi na primijenjene prometno-tehničke elemente koji su na dijelovima mreže ispod današnjih minimalnih elemenata. Obzirom da trasa cesta prolaze dijelom kroz građevinska područja time značajno smanjuje nivo prometne usluge. Stanje moderniziranosti mreže također je nezadovoljavajuće. Jedan od glavnih razloga lošeg stanja kolničke konstrukcije, kao i sustava odvodnje oborinskih voda je nedovoljno ulaganje u održavanje, a dijelom i poddimenzioniranje kolničkih konstrukcija, koje se pod opterećenjem a koje je često i veće od dopuštenog, značajno oštećuju.

Postojeći prometni sustav, cestovni i željeznički, kao i povezanost s okruženjem uglavnom zadovoljava, ali zbog nedovoljnog ulaganja i održavanja je u lošem stanju. Izgradnjom novih prometnica (brza cesta), obilaznice oko općinskog središta, rekonstrukcijom postojećih prometnica (državna, županijska i lokalne) bitno će se poboljšati cestovna infrastruktura Općine, a pritom ne treba zanemariti i željeznički promet.

Zračni promet

Poljoprivredno uzletište na području naselja Treštanovci bilo je predviđeno koristiti samo za potrebe poljoprivrede. U budućem razvitku istoga općina Jakšić nije zainteresirana te se prilikom izrade PPUO Jakšić nema potrebe i dalje osiguravati prostor za tu namjenu.

Poštanski promet

Kvaliteta ukupnih poštanskih usluga iskazuje se kroz pokazatelje kvalitete prijama poštanskih pošiljaka, brzine i sigurnosti prijenosa pošiljaka, te kvalitete dostave i isporuke pošiljaka.

Korisnicima poštanskih pošiljki kroz kvalitetnu organizaciju prijama treba omogućiti što veću pristupačnost u korištenju poštom potrebno je smanjiti vrijeme čekanja korisnika pred šalterima te ubrzati i pojednostaviti manipulaciju prijema pošiljki.

Kvaliteta prijama poštanskih pošiljaka znatno je poboljšana s obzirom na instaliranu opremu u odnosu na ranije godine. Posebno se to odnosi na novčano poslovanje gdje se ugradnjom suvremene opreme i priključenja na informatički sustav poslovanje potpuno osuvremenilo.

Na području općine Jakšić nalazi se jedan poštanski ured Jakšić nalazi a zajedno je u sklopu zgrade u kojoj se nalaze općinske prostorije, matični ured Jakšić, ambulante i trgovina.

Sadašnje stanje poštanskog ureda Jakšić namjerava se rekonstruirati kako bi se što kvalitetnije i brže obavljao poštanski promet i usluge. Poštanske pošiljke obavljaju se vlastitim prijevoznim sredstvima HP, a samo u iznimnim slučajevima koriste se vozila drugih prijevoznika. U voznom parku HP još ima starijih vozila koja treba zamijeniti novim kako bi se omogućio brži i sigurniji prijevoz. Prijevoz poštanskih pošiljaka obavlja se vlastitim prijevoznim sredstvima HP.

Telekomunikacije

Pri analizi i ocjeni stanja može se konstatirati da je obujam i tehnološka razina izgrađenosti telekomunikacijske mreže na visokoj (europskoj) razini, te da je stvorena kvalitetna osnove za njenu dogradnju u skladu s novim potrebama i zahtjevima suvremenih komunikacija.

Telekomunikacijska oprema je instalirana i ubuduće telekomunikacijska oprema će se instalirati u prostorijama postojećih objekata, a telekomunikacijski kabeli su uvučeni u cijevi izgrađene distributivne telekomunikacijske kanalizacije kroz koje će se također uvlačiti telekomunikacijski kabeli u slučaju potrebe proširenja ili dogradnje telekomunikacijske mreže u Općini.

Analiza mogućnosti razvoja telekomunikacija prikazuju da ugradnjom suvremene tehnologije postoje velike mogućnosti u opsegu, kvaliteti, asortimanu i brzini usluga.

Značajnijih problema u funkcioniranju ovog infrastrukturnog sustava nema.

RTV sustav veza

Pri ocjeni stanja RTV sustava veza može se konstatirati da postojeće građevine TV odašiljača i UKV radio odašiljača pokrivaju i znatno šire područje od obuhvata ovog plana svim programima HRT-a i lokalnih postaja.

Izgradnja kabela televizijske mreže za pojedine dijelove ili cijelo naselje, te pojedinačnim postavljanjem satelitskih antena bitno se povećavaju mogućnosti prijama. Stoga u sljedećem planskom razdoblju nema potrebe za izgradnju novih TV i radio odašiljača.

1.1.4.6. Energetika

Plinoopskrba

Plinoopskrba na području općine Jakšić izvedena je u svim naseljima te zadovoljava postojeće stanje.

Elektroenergetika

Na području općine Jakšić srednje naponska mreža se sastoji od dalekovoda građanih za nazivni napon 10 kV, 20 kv i 35 kV.

Područje Općine napaja se preko dva radijalna dalekovoda (dva VP – VP Jakšić i VP Kuzmica) 10 kV iz trafostanice 35/10 kV Požega I. Osnovne trase dalekovoda su izvedene na betonskim stupovima i uglavnom golim alučeličnim užetom. Trafostanice napona 10/0,4 kV i 10(20)/0,4 kV većinom su stupne izvedbe na čelično-rešetkastim, betonskim ili drvenim

stupovima, a postoje i trafostanice u kabelskoj izvedbi (KTS). Vršne snage trafostanice su od 100 kVA do 400 kVA.

Starost srednje naponskih vodova pretežito je od 10 do 20 godina. Sa stanovništva zastoja, naponskih okolnosti i troškova održavanja ocjena stanja u prostoru je zadovoljavajuća, ali je potrebno u cijelosti izvršiti rekonstrukciju dalekovoda, zamijeniti betonske stupove te povećati presjeke golih vodiča. Isto tako zbog veće sigurnosti u napajanju potrebno je povezati VP Jakšić i VP Kuzmica.

1.1.4.7. Vodno gospodarstvo

Vodoopskrba

Od deset naselja Općine vodoopskrbni sustav izgrađen je samo u naselju Jakšić, dok je u naselju Eminovci vodovodna mreža u izgradnji.

Pokrivenost naselja izgrađenom vodovodnom mrežom ne zadovoljava, jer nedostaje uključanje ostalih 9 naselja: Bertelovci, Cerovac, Eminovci, Granje, Radnovac, Rajsavac, Svetinja, Tekić i Treštanovci u jedinstveni vodoopskrbni sustav požeštine, kojim bi se riješio problem manjak vode u sušnim dijelovima godine, pogotovo za naselja koja se opskrbljuju iz vlastitih izvora, kao i za općinsko središte u višim područjima.

Vodoopskrbni sustav Općine dio je većeg sustava Požeštine te tako dijeli probleme tog sustava. Problem vodoopskrbe Općine riješit će se izgradnjom vodoopskrbnog sustava u svim naseljima, a konačno rješenje je izgradnja planirane akumulacije Kamensko u Općini Brestovac kojom će se, sa zajedničkim izvorištima, poboljšati funkcioniranje Regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine, kao temeljem upravljanja ukupnim sustavom.

Odvodnja otpadnih voda

Na području općine Jakšić javni sustav odvodnje je izveden u naseljima Jakšić (samo 1. stupanj pročišćavanja) i Eminovcima (2. stupanj pročišćavanja za 60 ES).

U ostalim naseljima pitanje odvodnje otpadnih voda rješava se individualno putem septičkih taložnica nepropusnog tipa. Problem nastaje kada se iz tih jama sadržaj bez pročišćavanja upušta u teren u obližnje kanale, grabe ili vodotoke.

Dakle, postojeće stanje po pitanju odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda ne zadovoljava te je neophodno što žurnije nastaviti s daljnjom planiranom izgradnjom na području Općine.

U mogućim rješenjima odvodnje postoje varijantna rješenja odvodnje: kao zasebni sustavi, kao sustavi više naselja i kao mogućnost spoja na već izgrađene kolektorske sustave. Za naselja u kojima slijedi izgradnja sustava odvodnje i za pet novo planiranih gospodarskih zona:

- jedna u općinskom središtu – gospodarska zona "Jakšić",
  - jedna u naselju Bertelovci - gospodarska zona "Kamenjača",
  - dvije gospodarske zone u naselju Cerovac – gospodarske zone "Cerovac I" i "Cerovac II",
  - jedna u naselju Treštanovci - gospodarska zona "Mađarija",
- te jednu novo planiranu turističko – rekreacijsku zonu u naselju Eminovci – turističko – rekreacijska zona "Eminovački lug"
- potrebno je predvidjeti razdjelni ili nepotpuni razdjelni sustav odvodnje.

Uređenje vodotoka

Na području Požeške kotline niti jedan vodotok nije u stanju prihvatiti maksimalne vode zbog nedovoljnog kapaciteta korita i objekata, lošeg održavanja korita, te nestašice sredstava. U dolinama vodotoka uglavnom postoje prirodni retencijski prostori, koji u vrijeme pojave maksimalnih voda prihvate dio vodnih količina, no i pored toga relativno dosta često dolazi do izlivanja vode na područje koje je naseljeno, obrađeno i sl. te ostavljajući pustoš izazivaju ogromne štete.

Poplavne zone obuhvaća dosta široko područje ugroženih dolina i ukupno procijenjena površina iznosi oko 13.000 ha na cijelom slivu Orljava-Londža.

Pored poplavnih zona koje su registrirane u dolinama najvećih vodotoka, postoje uz brojne manje vodotoke poplavne zone, za koje nema dovoljno sistematiziranih podataka.

Poplavne zone su relativno veliko ugroženo područje, praktički neupotrebljivo za korištenje, stoga ulaganje društvenih sredstava nije opravdano na terenu na kojem postoji potencijalna opasnost od uništenja.

Ključni problemi uređenja vodotoka i izgradnje sustava zaštite od štetnog djelovanja voda u ovom slivu su: nedovoljna izgrađenost objekata kao dijelova zaštitnih sustava, nedovoljna učinkovitost izgrađenih dijelova sustava zbog nedovoljnog stupnja održavanja, nedovoljna suradnja s drugim djelatnostima u provođenju mjera za zaštitu od voda, a naročito s odgovornim korisnicima šumskih i poljoprivrednih površina, nedostatak svih potrebnih prognostičkih vremenskih informacija i upozorenja na nagle promjene vremena i na nevrjeme kao i podataka o palim oborinama (prema Državnom planu obrane od poplava obaveza DHMZ Hrvatske), nedostatak kišomjernih postaja, slaba kvaliteta hidroloških veličina na vodomjernim postajama referentnim za proglašenje i prestanak mjera obrane od poplava (postaje koje održava DHMZ), ne postajanja sustava hidrološkog prognoziranja, nedostataka informacija o vodostajima u realnom vremenu, nepostojanja Plana obrane od poplava za slivno područje.

Ukupno područje Općine je slabo branjeno od poplava pa je potrebno izvršiti reguliranja vodotoka i područja koja su ugrožena poplavama, te izgraditi planirane akumulacije.

Uređenost vodotoka i voda te obrana od poplava premda su izvedeni na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima toka vodotoka nisu na zadovoljavajućem nivou, jer su izvedeni zahvati samo parcijalna rješenja koja ne daju zadovoljavajuću sigurnost branjenih područja.

Melioracijska odvodnja i navodnjavanje

Dio površina (poljoprivredne površine kojima gospodari Kutjevo d.d.) unutar općine Jakšić su meliorirane, tako da se ne može biti zadovoljan s opsegom izvršenih radova na uređenju melioracijskog područja, pogotovo na zemljištu u vlasništvu obiteljskih gospodarstava. Ni postojeći sustavi zbog lošeg održavanja u potpunosti ne funkcionira, pa je nužno u prvom koraku osposobiti postojeći sustav.

Kao nema površina koje se sustavno navodnjavaju tako u cijelosti melioracijski sustav odvodnje i navodnjavanja nije zadovoljavajući.